

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLIII. évfolyam • 2008. február

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Díjazott az Egererdő Zrt. is

A Nógrád megyei Szécsényben, az impozáns Forgách-kastélyban működő Kubinyi Ferenc Múzeumban idén immár ötödik alkalommal adták át az Észak-Magyarországi Regionális Idegenforgalmi Bizottság (RIB) által alapított Észak-Magyarország Turizmusáért díjait. Ezt olyan belső természet és jogi személyek, valamint önkormányzatok és turinform irodák kaphatják meg elismerésként, akik az észak-magyarországi régióban kiemelkedő munkát végeztek. A jelenlévőket *dr. Nagy Imre*, a RIB elnöke köszöntötte, majd *dr. Serfőző dr. Fábrián Erzsébet*, Szécsény polgármestere szövegezte a város idegenforgalmáról, illetve arról, hogy 2006-ban ők is megkapták a díjat.

A díjakat *dr. Nagy Imre* és *Hídvéginé Molnár Judit*, a regionális marketing igazgatóság igazgatója adta át. Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megyei vállalkozások mellett ez évben megkapta a díjat az Egererdő Zrt. is: amint az értékelésben elhangzott, a cég szilvásváradai erdés-

szete által üzemeltetett, a Szalajka-völgy egyik fő nevezetességét jelentő erdei kisvasút magas szinten látja el feladatát, jelentőségét pedig mi sem jelzi jobban, minthogy évente 220 000–250 000 utas

veszi igénybe szolgáltatásait. A díjat – szép kivitelű, nagy méretű, Szász Endre grafikával díszített vázát – *Pallagi László*, az Egererdő Zrt. vezérigazgatója vette át.

Faragó Zoltán

Nemzetközi visszhangja van a nyírfajd-programnak

A hazai sajtó után a nemzetközi média is felfigyelt a NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.-nél folyó nyírfajd visszatelepítési programra. Az Amerikai Egyesült Államokban megjelenő Safari Magazine vezető szerkesztője, *Jay Ann Cox* november elején látogatott Magyarországra, hogy megismerkedjen a 2005-ben elindított kísérlettel. A világ számos országába eljutó, közismert lap legújabb – most megjelent – számában egy teljes oldalt szentel a témának. Fotókkal illusztrálva mutatják be a programot, megemlítve, hogy a Safari Club International szakmai és anyagi segítséget nyújt hozzá.

Jelenleg a Gúthi-, a Halápi- és a Hajdúhadházi Erdészetek területén, négy helyen, speciális volierekben vannak a madarak: összesen 40 kakast és 42 tyúkot gondoznak az erdészek. Az érdeklődés folyamatos, a program pedig idén is tovább bővül. A Bockereki és a Baktalórántházi vadásztársaság biztosan csatlakozik a kezdeményezéshez, a második félévben pedig újabb nyírfajdokat hozunk Németországból – mondta *Kaknics Lajos*, a NYÍRERDŐ Zrt. vezérigazgatója.

Idézet a lapból:

„A Nemzetközi Szafari Klub Közép-Magyarországi Egyesülete támogatja a nyírfajd-visszatelepítést

Északkelet-Magyarországon, a románés ukrán határ közelében egy csodálatos erdőterület található a kis falvak és gondosan megművelt földek között. Az éghajlat kellemes, a vizek tiszták, a vadvilág gazdag – kivéve egy fajt. A régi időkben ezek az erdők adtak otthont a nyírfajdnak (*Tetrao tetrix*), mely itt hallatta különös párkereső hangját és gyakorta feltűnt a dürgés idején. Több ezer madarat tartottak számon, egészen az 1887-88-as kegyetlen télig, amikor számuk drámaian lecsökkent. Sajnos a zsákmányolás, az élőhely hiánya és az örökös háborgatás egyre több helyről szorította ki a madarakat Európából, különösen Magyarországról. A nyírfajd jellegzetessége a kakas feltűnése a dürgés idején, és jól kivehető hangos, trillázó hívóhangja. A fekete tollazat és a vörös szakáll a hófehér foltokkal párosulva különösen figyelemre

CONSERVATION SPOTLIGHT

Hungarian Chapter Supports Black Grouse Repopulation

(left) Péter Barabás, chief forestry director, explains the project to chapter members while the Co. CEO Pálvölgyesi István, member, takes notes. Second from right is IUCN International Director Zoltán Kőrösi, and second from left is IUCN Central European Vice President István Szendrői.

In northeastern Hungary, almost to its borders with the Ukraine and Romania, there is a beautiful stretch of forest mixed with cultivated land and small villages. The climate is mild, the water unpolluted, wildlife plentiful – except for one species. Historically, these forests were home to the black grouse (*Tetrao tetrix*) and their curious mating calls and displays during "lek" or the rut. Estimates of thousands of birds were recorded, until a disastrous winter in 1887-88, when numbers dropped dramatically. Unfortunately, poaching, loss of habitat and disturbance have continually prevented these birds from many places in Europe, especially Hungary.

The black grouse is well known for the male's showy display during lek, and its distinctive loud, wailing call. The black plumage and red and yellow patches of these are particularly remarkable.

Though not an endangered or threatened species by IUCN standards, these birds are important to Hungarian hunters, both for the preservation of traditional Hungarian wildlife and for the desire to protect biodiversity. With that in mind, Safari Club International's Central Hungarian chapter has teamed up with a state-operated forestry company, Nyírségi Kkt., to create a program to repopulate the lovely forests of Nyírség with this lovely bird.

With donations from the chapter amounting \$15,000, the wildlife officials, with assistance from colleagues at the University of Debrecen and the Haringhly National Park, have created special habitats called "lekens" for the birds. In the beginning of 2005, four males and four hens started the project. In 2006, four more of each were added. Today, there are five males, 10 hens, more chicks, and another 70 birds on their way. In four years, birds will begin to be released into the wild as carefully chosen, protected and monitored ones.

"IUCN Central Hungarian Chapter President István Csernák says, "Our aim in this project is not to have this bird in the field, but to restore original Hungarian fauna... We would like our children and grandchildren to marvel at this species in the wild and enjoy its interesting behavior."

In addition to funds, the new 110-member chapter (founded in 2005 with 25 members) has pledged to offer its expertise and assistance as the program expands. Overall, the goal is to increase the number of Hungarian hunters who participate in the repopulation project.

Plans are underway to expand the project to build and run more lekens on the forests of Hajdú and Hajdú-Bihar as well as Gábor.

Members of IUCN Central Hungarian Chapter and Safari Club International are working for the reintroduction of a very important bird species, the black grouse, to the forests of Nyírség. The project is supported by the Hungarian Government and the Safari Club International. Photo: István Csernák, IUCN Central European Vice President.

The black grouse is a very important bird species in Hungary and its reintroduction to the wild is a priority for the Hungarian Government and the Safari Club International. The project is supported by the Hungarian Government and the Safari Club International. Photo: István Csernák, IUCN Central European Vice President.

méltó. Bár az IUCN előírásai szerint nem számít veszélyeztetett vagy fenyegetett fajnak, ezek a madarak mégis fontosak a magyar vadászoknak, mind a hagyományos magyar vadvilág, mind a biodiverzitás megőrzése érdekében...

...A pénzügyi hozzájáruláson kívül az immár 110 tagú Magyarországi Egyesület (melyet 2005-ben 25 taggal alapítottak) ígéretet tett, hogy a program kiterjesztéséhez szakmai hozzáértésével és segítségével is hozzájárul...

Vereb István

A harmadik oldal

A Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara az idei évben jubileumi rendezvénysorozattal ünnepli az erdészeti felsőoktatás 200. éves évfordulóját. Az ünneppsorozat 2008. február 28-án 10.00 órakor az Alma Mater Kiállítás megnyitásával kezdődik, amely az Erdészeti Múzeumban október végéig tekinthető meg. A kiállításon 1735-től napjainkig mutatjuk be az Akadémia történetével kapcsolatos relikviákat, dokumentumokat. A kiállításon belül külön egységként jelenítjük meg a ma is élő, világhírű selmeci diákbagományokat. A megnyitót követően a Botanikus Kertben avatjuk fel a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Kara által ajándékozott kobász szobrot. A délután folyamán 13.30-kor a Kar Erzsébet kerti új oktatási épületében vitafórum tartunk az erdészeti felsőoktatásról. A vitafórumot Prof. dr. Náblík András, az Erdőmérnöki Kar dékánja nyitja meg, majd Prof. dr. Faragó Sándor, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektora mond köszöntőt.

A vitafórumon elsőként Prof. dr. Koloszár József egyetemi tanár „Az erdőmérnök képzés múltja, jelene és jövője” c. előadása hangzik el, melyet dr. Heil Bálint egyetemi docens „Az erdőmérnök MSc képzés felépítésének összehasonlítása európai és észak-amerikai példákkal” c. előadása követi. A felkért előadók sorát dr. Frank Norbert egyetemi docens „Elhelyezkedési lehetőségek az erdészeti BSc és MSc oklevéllel rendelkező szakemberek számára Európában és Észak-Amerikában” c. előadása zárja.

A vitafórum felkért hozzászólói Kiss János, az FVM Természeti Erőforrások Főosztályának főosztályvezetője, Wisnóvszky Károly, a MgSzH Központi Erdészeti Igazgatóság főigazgatója, dr. Pethő József, az OEE elnöke, Barkóczi István, a SEFAG ZRt. vezérigazgatója, Horváth László, a BAKONYERDŐ ZRt. vezérigazgatója, Luzsi József, a MEGOSZ elnöke és Mocz András, a Mocz és Társa Magán-erdészet igazgatója lesznek.

Az egész évet átölelő jubileumi ünneppsorozat főrendezvényei szeptember 9-10-11-én lesznek, melynek keretén belül az Erdőmérnöki Kar számos könyvbemutatóra, programra és szakmai, baráti találkozóra várja vendégeit. Izelítő a tervezett programokból: háromkötetes egyetem-történeti Almanach könyvbemutatója, Botanikus Kerti szobrok információs tábláinak felavatása, a 200 év jegyében összevont ünnepi szakestély, tanévnyitó ünnepség, valétaelnökök találkozója, díszünnepség, szalamander stb. A bangulatról egész napos disznótoros, cantusok versenye és nótadélután gondoskodik.

Dr. Varga Viktória – Varga Tamás

Tartalom

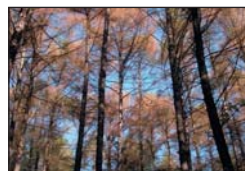
Beszélgetés dr. Faragó Sándorral	38
<i>Kollwenz Ödön:</i> Az erdészeti felsőoktatás kezdete	40
<i>Puskás Lajos:</i> „Non scolae, sed vitae discimus!”	44
Fontos látogatás a vagyongazdálkodónál	45

Hírek, tudósítások	46
<i>Csuka Imre:</i> A magánerdő-tulajdonos és az erdőgazdálkodó viszonya.....	47

<i>Mizik András:</i> A keménylombos sarangolt választékok piaca (prognózis kísérlet)	49
--	----

<i>Solymos Rezső:</i> Sopronpuszta-Sopron-Nagycenk	50
Ragasztó menti meg az ősfákat?	52
„Hasalok a fűben” pályázat	53

<i>Lakatos Ferenc:</i> A vörösfenyőtű aknázómoly (<i>Coleophora laricella</i>).....	54
--	----

<i>Horváth Béla-Szabó József:</i> Közös ausztriai tanulmányút.....	56
---	----

<i>Andrési Pál:</i> Könyvtáratavató Ásotthalmon	58
--	----

<i>Dobó István:</i> Erdészek a társadalomban.....	59
--	----

<i>Kertész József:</i> Erdők a közjóért, tanulmánykötet.....	60
---	----

<i>Zétényi Zoltán:</i> A sajlóádi erdő szomorú története	61
---	----

Híroldal	66
----------------	----

Egyesületi hírek	67
------------------------	----

Szeniorok Tanácsa évzáró rendezvénye	68
--	----

INNO LIGNO SOPRON	71
-------------------------	----

Észak-Alföldi Tájéfutó Majális 1–2. napja	71
---	----

<i>Csépányi Péter:</i> Jelölőversenyek és értékelésük	72
--	----

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLIII. évfolyam 2. szám (február)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Puskás Lajos, Sárvári János.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon: 201 62 93, fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu
www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **DR. PETHŐ JÓZSEF** elnök

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2008. február 8.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Selmebcánya főutcája. Fotó: Pápai Gábor.

Beszélgetés dr. Faragó Sándorral

Ez évben lesz 200 éve, hogy Selmecbányán megindult az erdészeti felsőoktatás. Az egész évben végigvonnó megemlékezést az Erdészeti Lapok is végigkíséri riportokkal, tanulmányokkal, helyszíni beszámolókkal. Ide illik a dr. Faragó Sándorral, a NyME rektorával készített interjú is.

– *Hogyan lesz valakiből rektor?*

– Hm. Ez jó kérdés... Most volt a harmincéves találkozó, és mint ilyeneken lenni szokott, beszámoltunk az elmúlt öt évben történekről. Mivel öt évben belül neveztek ki, ezt is el kellett mondanom. Mert nem mindennapi dolog, hogy az ember abban az intézményben lesz rektor, ahol nem is olyan régen még izgalmak közepette ment vizsgázni. Másodévtől az Erdővédelmi Tanszéken kezdtem el a tűzokkutatással foglalkozni. TDK-versenyeket nyertem és két nemzetközi konferencián voltam már hallgató koromban. Végzés után az újkéri tsz-ben voltam 3 évig erdészeti és faipari ágazatvezető. Ez a 3 év meglehetősen hasznosnak bizonyult, mert nemcsak az erdőgazdálkodás és a faipari üzem kihívásaival kellett megbirkóznom, hanem hozzám tartoztak a termelőszövetkezet útpépítésével és építészetével kapcsolatban felmerült munkák is. Amiben nagyon otthon éreztem magam, és szerintem minden vezető munkájánál ez döntő, az emberi kapcsolatok és a velük való bánásmód. Nem azért igyekeztem mindenkivel jó kapcsolatot ápolni, hogy szeressenek, hanem mert ilyen vagyok. Közben a Madártani Intézetnek lettem külső munkatársa, mert a „madárszerellem” nem akart elmúlni. Az ilyen jellegű kutatásaim nemcsak a Hanságra, hanem a tűzokállományáról híres Dévaványára összpontosultak. Publikációim jelentek meg itthon és külföldön is. Nagy Gyula Csaba halála után Kőhalmy Tamás felkérésére pályáztam meg az egyetemi állást. 1980-ban kezdtem itt mint tanársegéd, majd doktoráltam, és léptem előre a ranglétrán, adjunktus, majd a '90-es évek közepétől docens lettem. Közben nem szakadt meg a gyakorlattal való kapcsolatom sem, mert a kutatási szerződések kapcsán heteket töltöttem kint a gyakorlati életben. Kőhalmy Tamás nyugdíjba vonulását követően lettem 2001-ben intézetigazgató, 2002. évben kaptam meg rektori kinevezésem.

– *Nekünk, akik itt végeztünk, feltűnő, hogy a lepusztult épületekben jelentős felújítási munkákra került sor.*

– Valóban elmondhatjuk, hogy 22 különböző beruházási területen (projekt) 13 milliárd forint áll rendelkezésre a felújításra ahhoz, hogy egy XXI. századi egyetem háttérfeltételeit megteremthessük, különös tekintettel az új képzési szerkezetű oktatás beindítására. Az épületek átalakításánál a látványos megoldások mellett az energiatakarékos üzemeltetés döntő szempont volt. Ebben EU-s pénzek is segítenek. Valamennyi kollégiumot felújítottuk, amit magánérő bevonásával, az ún. PPP-konstrukcióban hajtottuk végre. Továbbá Sopronban egy új 400 ágvas diákhotelben 2+2 ágvas, apartman rendszerű szálláshelyeket alakíthattunk ki, konyhával, fürdőszobával, kétszobásos minőségben. Ezeket fejenként havi 14–18 ezer forint szállásdíjért lehet igénybe venni.

– *Kívülállónak az a mondás jut eszébe, hogy „panta rhei”. Mikor lesz végre nyugalom az átszervezések, fúziók tekintetében?*

– Valóban, minden változik. Ha tavaly beszéltünk volna, nem tudnék beszámolni arról, hogy a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola is integrálódott. Ezzel kapcsolatban el kell mondanom, hogy óriási verseny volt, hogy a Berzsényi kihez csatlakozzon. Mint eladó menyasszonynak, a kérők közül kellett választania. És a kérők között Veszprém, Pécs és Győr is ott volt. Úgy kellett lobbiznunk, hogy Sopron legyen az, aki kimondja a „holtomiglan, holtodiglan”-t. Mert ezzel a fúzióval elértük, hogy a Nyugat-Magyarországi Egyetem

az öt város tíz karával, 20 000 hallgatójával és 400 minősített oktatójával az ország hatodik legnagyobb egyetemévé léphetett elő. Ez azzal jár, hogy az ősi alapintézmény óriási változáson, fejlődésen ment keresztül.

– *Már ne baragudj, de erről nekem a „kísörgömböc-effektus” jut eszembe.*

– Ez másképp működik. Az intézmény a karok szövetsége. A karok önmagukban működnek, szakmailag és gazdaságilag is. Külön költségvetésük van. Az egyeztetés után minden a megbeszéltek között zajlik. A rektori felelősség már csak az egyezés betartására irányul. Ha kiigazításra van szükség, pl. a külkapcsolatok organizálására, azt megbeszéljük. Hatodik évben vagyok rektor, de el kell mondanom, hogy a legtöbb probléma megoldása nem az én gondom, hiszen azokat a dékánok is el tudják intézni.

– *Sopron az erdőmérnökképzésről híres. A jelentkezők számában ez hogy mutatkozott meg?*

– Örömmel jelenthetem, hogy 114 ponttal juthatott be az erdőmérnöki karra az a 70 fő, aki elsődleges szándékát e karra való felvételre jelezte. Ez – mint erdész, mondhatom – nagyon jó dolog, mert a hét karból egyedül az erdőmérnöki kar nem írt ki pótfelvételt, ugyanis elsősor fel tudtuk tölteni a létszámot.

– *Ezt nagyon jó ballami, de közben úgy bírlék, hogy Svájcban megszűnt az erdőmérnöki kar.*

– Valóban, de azt hiszem, hogy ez elhamarkodott lépés volt svájci barátainktól, mert ha belegondolunk, az erdőben való munkálkodás egyharmad része műszaki, egyharmad része ökológiai, egyharmad része ökonómiai felkészültséget kíván, hiszen a bányászattal szemben megújuló nyersanyag- és energiaforrás kezelői vagyunk. Azt nem lehet elvitatni, hogy ehhez mérnök-ökológus képzettségre van szükség. Azon persze lehet vitatkozni, hogy az erdő használatában az ökológiai vagy az ökonómiai szemléletnek van-e prioritása. Valószínűleg elkerülhetetlen, hogy a gazdasági és a természetvédelmi kategóriák egyre inkább távolodjanak egymástól. Kétségtelen, hogy minél többet tudunk fölmutatni az ökonómia előnyeiből, annál többet tudunk az ökológiailag védett erdők javára fordítani. Az más kérdés, hogy az erdőkből származó haszon elegendő-e a feltétlen

védelem alá sorolt erdők megőrzésére. Így hát én úgy látom, hogy nemcsak hogy szükség van erdőmérnökökre, hanem a képzés reneszánszát éli.

– *Kaán Károly évforduló volt az elmúlt évben. Összesimulhatnak a szakmai elképzelések?*

– Úgy érzem, hogy a természetvédelem és az erdőgazdálkodás konfliktusa túl van pörgetve. Olykor generált problémákról van szó, melyeket a társadalom a részvénytársasági struktúra felől nézve pusztán anyagi kérdésekké degradálja.

– *Ebbe most ne menjünk bele, mert egyrészt a saját szakmatörténeti szerepünket nem tagadhatjuk meg, másrészt kétségtelen, hogy az erdőböz való viszonyunk haszonvétel-központú lett. Vajon a részvénytársasági forma és a magánerdő-tulajdonos haszonérdekeltségű szemlélete nem sérti-e az erdő sajátos érdekét?*

– Nagyon fontos, hogy ne felejtjük – és itt elsősorban az oktatásra gondolok – az erdő többfunkciós szerepét. De azért többnyire erdőben kell gondolkoznunk. Az erdőmérnök-hallgató ettől függetlenül – vagy éppen ezért – jó, ha olyan tárgykból is képzést kap, mint a geodézia, a mélyépítés, és sorolhatnám azokat, ami mérnökké teszi az e karon végzeteket. Gondoljunk csak az egyre nagyobb hangsúlyt kapó közjóléti beruházásokra.

– *Nem bígul-e fel a „selmeci szellem” az ősi karok létszámarányos csökkenésével?*

– Nem, erről szó sincs! Örömmel mondhatom, hogy más karokon is „jó szerencsét”-tel köszöntjük egymást. Végül soron a mosonmagyaróvári intézményt is 190 éve alapították és az 1700-as évek második felében jött létre Győrben, Apáczai karunk jogelődjeként az ország második oskolamester-képző intézménye. Természetes, hogy a több száz év gyakorlata a hagyománytisztelettel is párosul.

– *Olykor ennél is többről van szó. Gondolok a kettős állampolgársággal kapcsolatos szavazást megelőző gondolataidra, ami más egyetemek hirdetőtábláján is feltűnt.*

– Természetesen olykor nemcsak szakmai múltunk kötelez... Hozzáteszem, hogy az említett esetben saját gondolataimat írtam le, azt, amit a lelkiismeretem diktált.

– *Úgy tudom, hogy az egyes karoknak igencsak meg kell küzdeniük, ha tartani akarják éves költségvetésüket.*

– A központi költségvetésből annyit kapunk, hogy az csak 70%-ban fedezi a tervezett kiadásokat. Vagy különféle külső munkákkal, pályázatokkal megkeresük a maradék 30%-ot, vagy csökkenteni kell a kiadást, ami legtöbbször létszámleépítést jelent. K+F pályázati lehetősége többnyire az egyes karoknak, tanszékeknek van, mert a rektori hivatal ilyen vállalkozásokba – értelemszerűen – nem tud belefolyt. Hozzáteszem, hogy nem kis pénzekekről van szó. 2006-ban és 2007-ben

ez 1,2 – 1,3 milliárd forint bevételt jelentett. Öröm az örömben, hogy többnyire igen nehezen folynak be ezek az összegek, és ez nem kis zavart okoz. A minősített oktatói kar természetesen nagyobb bérkiáramlást jelent, mint a kevésbé kvalifikált, mert egy magasan minősített egyetemi tanár fizetése olykor két-háromszorosa a főiskolai adjunktusénak. Viszont itthon és az EU-ban csak minőséggel tudunk versenyképesek maradni.

– *Még egy nem éppen megszokott kérdést engedj meg. Az Erdészeti Lapok soba nem utasított vissza egyetemi oktatóktól kapott cikket, írást, egyebet. Am a mai helyzetben meglehetősen nebez helyzet – mondhatni a Hét krajcár szindróma – állott elő. Van-e remény arra, hogy az Egyetem valamilyen úton-módon támogassa a nem kevés pénzbe kerülő lapkiadásunkat?*

– Egyetemünk számára természetesen fontos minden szakmai sajtótermék megjelenése, hiszen az lehetőséget ad oktatóinknak kutatási eredményeik közkinccsá tételére. Az Erdészeti Lapok elsősorban az Erdőmérnöki Kar számára jelent fontos szakmai fórumot, ezért ígérem, hogy *Náblík András* dékán úrral megvizsgáljuk a lap támogatásának lehetőségét.

– *Végezetül engedj meg, hogy a szerkesztőség és a magam nevében gratuláljak ismételt rektorra választásodhoz.*

Pápai Gábor

Afrika és az Amazonas esőerdői

A dél-amerikai esőerdők léte jelentősen függ azoktól a porfelhőktől, amelyek a Szaharából érkeznek az Amazonas vidékére. Az Afrikából átáramló por nagy mennyiségben hordoz magával az esőerdők fennmaradása szempontjából elengedhetetlen fontosságú ásványi anyagokat, melyek a sűrű esőzések folyamán kerülnek a talajba. Az ásványutánpótlás nélkül az esőerdők valószínűleg kipusztulnának. Az eddigi kutatások alapján kiderült, hogy a Szaharából felszálló porfelhők csak bizonyos helyeken keletkeznek, és nem a sivatag egész területéről indulnak az Amazonas vidéke felé.

Most egy angol-izraeli kutatócsoport új eredményekről számolhatott be az Atlanti-óceánt átszelő porfelhőkkel kapcsolatban. A kutatás központjában a Bodele-völgy állt, amely Csád északi részén található. A kutatás eredményeiből kiderült, hogy a Bodele-völgy jelentős szerepet játszik az Amazonas esőerdői-

nek táplálásában. A Dél-Amerikába kerülő por több mint a fele erről a területről származik. Ez azért meglepő, mert a Bodele-völgy az egész Szaharának csupán az egyötöd százalékát teszi ki.

A megoldást a Bodele-völgy különleges felépítésében találták meg. „Csak rá néztem a völgy környékének műholdas felvételére, és a válasz máris a szemem előtt volt” – mesélte Han Koren (Weizmann Intézet, Izrael), a kutatás vezetője. A völgy két oldalát hatalmas bazalt hegytömbök határolják, amelyek egy szűk nyílású tölcserő formálnak. A szelek összegyűlnek a völgy belsejébe, majd a nyílás szűk pontján keresztül távoznak, csakúgy, mint ahogy a lencse összpontosítja a fénysugarakat. Így egyfajta szélfolyosók alakulnak ki, melyek nagy területet fednek be, és északkeletről a völgy nyílása felé haladnak. Az erős szélcsatornák felemelik a völgyben összegyűlt pormennyiséget, és elindítják Dél-Amerika irányába.

A kutatás folyamán az is kiderült, hogy Afrikából 50 millió tonna por érkezik évente az Amazonas vidékére, és nem 13 millió tonna, mint ahogy azt előzőleg feltételezték. Ez azért is fontos, mert az elméleti számítások alapján évi 50 millió tonna porra van szükség az esőerdők fennmaradásához.

(Weizmann Institute nyomán Élet és Tudomány)

Február

Ezüstösen hó ha roppan
Óz megugrik csörtet vadkan
Reflex kattan Vadászat van

Idegszál feszül s az agyban
Riadó van a határban
Hideg fényű havas tájban.

Feket István

Az erdészeti felsőoktatás kezdete

Diákélet a m.kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolán tíz évvel a trianoni békediktátum aláírása után

Az erdészet magas szintű oktatását a bányászat és a kohászat oktatása csaknem egy évszázaddal megelőzte.

Selmezbányán 1735-ben egy bányászati-kohászati iskola (Bert Schola) kezdte meg a működését. 1762-ben magasabb szintű oktatás kezdődött a most már Bányászati-Kohászati Akadémiának nevezett intézetben. 1770-ben itt veszi kezdetét az erdészeti felsőoktatás Mária Terézia királynő elhatározása alapján. Ebben „az erdőművelés gondos tanításának szükségét” (den Unterricht in der Waldkultur der sorgsame Bedacht mitzuehmen) azzal magyarázza, hogy az a bányászat részére elengedhetetlenül szükséges (diese Cultur dem Bergbau ohnungänglich nöthig ist).

1807-ben az uralkodó, I. Ferenc elhatározása alapján Selmezbányán 1808-ban nemcsak „Erdészeti Tanintézet” alapítása, hanem *dr. Wilckens Henrik Dávid* akadémiai tanári kinevezése is megtörtént. Első erdészeti előadását 1809. február 12-én a király születése napján tartotta meg. Az Erdészeti Tanintézet a Bányászati-Kohászati Akadémia keretén belül külön erdészeti tanszékként jelent meg. A bányászathallgatók részére az erdészet 1836-ig fakultatív tárgy volt, a bécsi Udvari Kamara ekkor tette a bányászathallgatók részére az erdészeti előadások hallgatását és a vizsga letételét kötelezővé. Az erdészeti tanszék feladata elsősorban a szakképzett erdőművelés nevelése volt, ami 1816-ban az Akadémia új nevében: m.kir. Bányászati és Erdészeti Akadémia – is kifejezésre jutott. 1904-ben a szorgalmi időt négy évre emelték, egyben az Akadémia Főiskolává avanszál, és a Bányászati és Erdészeti Főiskola névvel az 1923/24. tanévig működött, 1920-tól már Sopronban, ahová a trianoni békediktátum miatt kényszerült letelepedni. Az előadások magas szintjének elismeréseként 1923-tól m.kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola névvel működhetett tovább 1931/1935-ig, amikor től m.kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya- és Erdőmérnöki Karaként bocsátotta ki a bányá-, kohó- és erdőmérnökeket.

1930-at írtunk, még javában dúlt a világgazdasági válság, amidőn erdészeti ta-

nulmányaimat megkezdtem a soproni Főiskolán. Még frissen élt bennünk az országcsönkítés okozta fájdalom, és eltökélten hittünk a revízióban, ami – sajnos – nem következett be. Az erdész-bányász-hallgatók között volt még néhány Selmeccen kezdett ultra- és supraveteranissimus, akikben még élénken élt a selmeci szellem és az ősi alma mater utáni vágyódás. Ezt a szellemet igyekezett a Főiskolai Ifjúsági Kör belénk táplálni eredeti szöveggel: „Schemnitz ist ein schönes Städtchen”, és jelszavával (ma: szlogen): „Selmec az Istened, Anyád, Szeretőd, Menyasszonyod, aki bántja, ellenséged”. A selmeci szellem felejthetetlen professzoraink is ébren tartották, legtöbbjük a Főiskolával együtt hagyta el az ősi székhelyet.

Beiratkozás

A trianoni gyalázat a legnagyobb veszteséget az erdőknél okozott, ami a Főiskolába felvett hallgatói létszámnál is megmutatkozott. A kétszáz körüli hallgatói létszámnak valamivel több, mint a fele volt erdőmérnök-hallgató. (1931-ben 88 erdőmérnök-, 32 bányamérnök-, 7 fémkohó- és 15 vaskohómérnök-hallgató iratkozott be, 27 erdőmérnök-, 17 bányamérnök-, 2 fémkohó- és 7 vaskohómérnök-hallgató listázott. Ugyanebben az évben mindössze 10 fő szerezte meg erdőmérnöki diplomáját.)

Az elsőéves hallgatók a „Fuchs”-ok, a „balekok” voltak. A másodévesek voltak a „Kohlenbrenner”-ek, a harmad- és a negyedévesek az „isteni fényben tűndöklő firmák”. Ez a „rangsor” a főiskolai tanulmányok kezdő évével volt kapcsolatban. A főiskolát előbb kezdő, az utána következő években kezdőknek a firmája volt.

A főiskola rektora csak a balekvizsgát sikerrel kiállót fogadta be főiskolai polgárnak. Ennek levezetése a Főiskolai Ifjúsági Kör feladata volt. A balekokkal való törődés már a városba érkezéssel kezdődött. A balekjelöltet már a vasútállomáson fogadták és szálláshelyükre nagy kerülővel kísérték. Másnap reggel 8 órakor kezdődött a vizsgára való felkészítés. Először „orvosi vizsgán” kellett átesni. Megállapította az „orvos”, hogy a keresztelés nem késsel történt-e. Amennyiben igen, az illetőt azonnal eltanácsolták, utazhatott haza. Az „orvosi vizsgálatot” a tanulási idő követte. Ezen meg kellett tanulni a balek-

tízparancsolatot, és a „Fuchs” (balek) latin meghatározását: „Vulpes seu vulpecula est animal sine mente ac ratione, semper magnam tabaci vel cigararum quantitatem secum portat”, azaz balek legyen nálad mindig megfelelő számú cigareta, hogy a firmádat mindig meg tudd kínálni. A „vizsgázót” elküldték a földmérési tanszékre alhidare és limbus tengelyekért. *Sébor* professzor sajnálattal tudatta, hogy a készlete kifogyott. A sikeresen kiállt balekvizsga után történhetett a beiratkozás és a rektornál a bejelentkezés, aki kézfogással vette fel a balekot a főiskola polgárai közé.

A főiskolai előadások

Már 1919-ben eldőlt, hogy a Selmezbányát elhagyni kényszerült Főiskolának a Sopron város által felajánlott volt Károly laktanya (honvéd főreáliskola) épületeiben kell tovább működnie. 1922-re az egyetemi oktatás céljának megfelelően megtörtént az átalakítás.

A főiskola elvégzéséhez legkevesebb négy év (nyolc szemeszter) és még egy félév a „tervező” elkészítéséhez és a záró szigorlat letételéhez volt szükség. Az átlagos napi elfoglaltság a hétköznapi délelőttjein négy óra előadás, a hét öt napjának délutánjain ugyancsak négy óra gyakorlat. Szombat délutánján a III. évesek részére vadászati, illetve lőgyakorlat.

A főiskola I. évfolyamára szeptember 15-ig írásban kellett jelentkezni a főiskolai tanácsnál. A 2 pengő okmánybélyeggel ellátott kérvényhez mellékelni kellett születési anyakönyvi kivonatot, gimnáziumi, reál-gimnáziumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítványt, (alkalmassági) orvosi bizonyítványt a jó látó-, halló- és beszélőképességről, egészséges szervezetről, hatósági bizonyítvány a szülők foglalkozásáról és vagyoni helyzetéről. A főiskolát magánúton végezni nem lehetett. A tanév október elejétől július végéig tartott. Február és július voltak a vizsgahónapok. A vizsgahónapot megelőzően június végén egyhetes, tíznapos tanulmányutak voltak az abban az évben hallgatott anyaghoz kapcsolódva. A félévenkénti tandíj 102 P volt. „Szegénységi bizonyítvány”-nyal rendelkezők, ha az előírt vizsgákat sikerrel letették és legalább jeles eredményt értek el, teljes tandíjmentességet kaptak. A vizsgahóna-

* Okleveles erdőmérnök

pokban a vizsgák napjait a professzorok állapították meg. A másodévet az is hallgathatta, aki az első év egyetlen tárgyából sem szerzett érdemjegyet. De voltak bizonyos kötöttségek. Így fizikából addig vizsgázni nem lehetett, amíg a matematikai vizsga nem sikerült, továbbá a harmadik évfolyam előadásait csak az hallgathatta, aki az első két szemeszterben előadott tantárgyából sikeresen vizsgázott. Sikertelen vizsga esetén azt csak egy hónap múlva, de csak a szemeszterek szorgalmi idejében lehetett letenni. Az utóvizsga díja 10 P volt. Ennek befizetéséről „vizsgabárcát” kaptunk, amit a vizsga megkezdésekor a vizsgázató részére át kellett adni.

Az első két év vizsgáinak sikeres letétele után kellett az első szigorlatot letenni. Ennek tárgyai a mennyiségtan, erdészeti földmérőtan, növénytan és termőhelyismeret. Ennek a legkorábbi határideje az ötödik szemeszter, október hava volt. A sikertelen szigorlat két hónap múlva volt megismételhető. A szigorlat díja 45 P volt. A pótszigorlat díja tantárgyanként 9 P, és az elnök díja volt. Az első szigorlat sikeres letétele volt a feltétele annak, hogy a harmadik évfolyam tantárgyaiból vizsgázni lehessen, továbbá hogy a negyedik évfolyamra be lehessen iratkozni.

A negyedik évfolyam sikeresen letett vizsgái után következett az index záradékolása (absolutorium) és a II. szigorlatra a jelentkezés. A II. szigorlat ideje november volt, megismételhető a szemeszterek elején és a végén volt. Ennek tárgyai: erdőművelés, erdőhasználat, erdőrendezés és az erdészeti szállítóberendezések voltak. Ennek díja 59 pengő volt. A szigorlatra jelentkező ugyanakkor megkapta a „tervezőjét”, amely valamely

szigorlati tárgyhoz kapcsolódott. A jelentkezéskor meg lehetett jelölni azt a tárgyat, amelyből a tervezőt készíteni óhajtott. Minthogy a szállítóberendezésekből kapott tervező adta a legtöbb munkát (nemcsak szöveget, hanem rajzot és részletes számítást is megkívánt), ebből a „tervezőt” az kapta, aki kívánságát nem jelezte. Akinek a „tervezőjét” a professzor elfogadta, szigorlatozhatott.

Néhány szóval meg kell emlékezni a tankönyvellátottságról. Tankönyvünk akkor csak az erdészeti növénytanból, erdészeti talajtanból, éghajlat- és klímátanból, erdészeti szállítóberendezésekből, fakereskedelmi ismeretekből, fizikából és fűrésztelepek tervezéséből voltak. A többi tantárgynál az előadásokon készített jegyzeteinkből készültünk fel a vizsgákra és a szigorlatra.

Az erdőmérnök-hallgatóból záradékolás után szigorló erdőmérnök lett mindaddig, míg a második szigorlatot sikerrel le nem tette. Az eredményhirdetéssel egy időben a rektor a szigorlatot sikerrel letetteket okleveles erdőmérnököknek nyilvánította.

Az újonnan végzettek a legjobb barátaitól és Soprontól egy „nedves eszten” vettek búcsút.

A gazdasági válság hullámai az 1934. év vége felé már elcsitulóban voltak. Az akkor végzett erdőmérnökök elhelyezkedése még problematikus volt. Azok, akik állami szolgálatra gondoltak, bemutatkozó látogatást tettek az FM Erdészeti Főosztályvezetőjénél, aki akkor még semmi biztatást nem tudott mondani. Reménysugarat az 1935-ös erdőtervény adott, amelynek hatására az alföldfásítási munkák újra megindulhattak, ami a végzett erdőmérnököknek munkaalkalmat jelentett.

A hallgatók lakásproblémái

A harmincas években a hallgatóknak mintegy harmada albérletben lakott. Általában ketten, esetleg hárman vettek ki egy szobát, azaz „kamarát”, a lakótárs volt a „kamarás”, vagy röviden a „Kammer”. Kollégiuma akkor a Főiskolának még nem volt. A szegény sorsú és jó előmenetelű hallgatók részére az akkori dékáni épület második emeletén 11 lakószoba állt rendelkezésre, amely 53 fő részére biztosított szállást. A „Hotel Inter”-ben a bentlakás díja havonta 6,50 pengő volt. A tandíjmentességet élvezők ennek a felét, illetve $\frac{3}{4}$ -ét fizették. A szálláshoz ágynemű, fűtés, világítás, takarítás és ágyneműmosás is járt. A hallgatók nagyobb részének a kosztolását a menza, a városi népkonyha és a kifőzdék biztosították. Ezeket a kiszolgálást a legszegényebb főiskolások végezték.

A hallgatóság lakásproblémájának a megoldását segítette az 1928-ra felépült Szent Imre Kollégium. Ennek a vezetője akkor *dr. Koszterszitz József* (Koszter Atya), prefektusa *Közy Horváth József* volt (aki '56 után a nyugati magyar emigránsoknak jelentős vezetője és lelki támasza lett). A kollégiumi felvételnél becsületsszóval kötelezettséget vállaltunk az intézeti szabályok megtartására. A kollégium szállást, fűtést, világítást, teljes ellátást biztosított. A napi étkezés időhöz volt kötve. Az igazgató a nyári szemeszterek végén a szülők részére a fiúk évi munkájáról rövid jellemzést adott. Ebben az esetleges vizsga-elmaradásokra talált mentségekkel nyugtatta a szülőket. Vallási hovatartozás a kollégiumban soha sem került szóba. A kollégium tartásdíja havi 90 pengő volt. Indokolt esetben a kollégium igazgatója ezt 70 pengőre csökkentette. A kollégium évente két nagyon szegény diák ingyenes eltartásáról gondoskodott. A kollégium nagyon érzékeny volt a tisztaságra. A WC-kben az ajtókon a következő szöveg volt olvasható: „Ne feledd, hogy itt is úr vagy, óvd meg a tisztaságot!”

Főként a kollégiumban és a Hotel Interben fordult elő bányajárás. A bizonyos ok miatt „fegyelmézést kiérdemlő” hallgatónál akkor, amidőn nem volt otthon, bányajárást tartottak. Ez abban állt, hogy ágyát, szekrényét kipakolták, dolgait összevissza szórták, úgyhogy így teljes lett a rendtelenség. Hazaérkezésekor szobaajtójának nyitáskor a meglátottak okozta rémült arckifejezése az „elkövetők” részére „megelégedést” okozott.

Selmecbánya látképe

A Főiskolai Ifjúsági Kör

A Selmecbányán 1879-ben megalakult Ifjúsági Körnek valamennyi akadémiai polgár a tagja volt. A teljesen független Ifjúsági Kört a hallgatók által választott elnök, a titkár és a választmány vezette. Főfeladata a selmeci diákhagyományok megőrzése, azok továbbadása és az ifjúság becsületének biztosítása voltak. 1930-ban a soproni Rákóczi utca 13. számú emeletes épület tulajdonosa az Ifjúsági Kör lett, a kör vezetése és a kör életét itt folyt. A földszinten az elnöki, a titkári és a háznagy szoba és kamara, az emeleten a rádiószoba, büfé, könyvtár, olvasóterem és a nagyterem. Ugyancsak itt történt a balek-oktatás. Szombat délutánonként a selmeci hagyományok ismertetése, a viselkedési szokások, a bursch nóták gyakorlása főként német és csak néhány magyar nyelven. A balekok feladata volt a „szakestélyeken” a szomszédos torkok sörrel történő állandó locsolását biztosítani.

A „szakestély”

Ez tulajdonképpen a bányász-, erdész- és kohászhallgatók, esetleg a professzorok közös szórakozását biztosító zártkörű összejövetele volt. A résztvevők által választott praeses az U alakú asztal főhelyén foglalt helyet, mögötte a Leibfuchs, akinek a feladata az elnök sörös poharának „táplálása” volt. A szakestély elnöke a „tisztviselőket”: a „cantus-praeses”-t, aki „megadta az énekekhez az alaphangot”, és kezdte el az énekeket; a „contra punct”-ot, aki az elnök szavait, utasításait messze az elnöktől, az asztal végén elhelyezkedve megismételte, nevezte ki. Ha a kontrapunkt hibázott – a szakestély kezdetekor inkább szándékosan –, a praeses egy „eks” vagy egy „Blume” (csak néhány korty sör) parancsszavának végrehajtásával kellett „levonnia a konzekvenciát”.

Miután a balekokon kívül az U alakú asztalnál mindenki helyet foglalt, a praeses „silentium” parancsára csend lett, a „cantus praeses” a bányász-, majd az erdészhimnuszokra „adta meg az alaphangot”. Ezek elhangzása után az elnök eks-et rendelt el a következő szavakkal: „drei Finger von der Lippe, an die Lippe; Eks”. A söröspoharak kiürülése után egyszerre hangzott el a „Hoch das Praesidium”, ezután az elnök a társaságot leültette: „Alles auf's Loch”-al. A balekok feladata most kezdődött, a kiürült poharakban az állandó utánpótlás biztosítása. A szakestélyen a rendet az elnök tartotta fenn. Aki meg akart szólalni, jelentkeznie kellett „Vocem praes-

co”-val. A „praeses” az engedélyt „habeas”-szal adta meg. Ugyancsak „vocem prece”-val történhetett a rossz gyomrúaknak a „Bierimpotentia” bejelentése is. (Ez természetesen nem mentesítette a közös költség fizetése alól.) A szakestélyen a felszólalások és az énekek egymást váltogatták. A praeses tiszte volt, hogy a szakestély állandó mozgásban legyen. Ha a szakestélyen a „vítázó” felek egyike „megsértődött”, ezért elégtételt kellett venni, a praeses „Bier-scandal” lefolytatását engedélyezte. A „sértett” jelölte ki az „Unparteiisch”-t, aki a párvialalt levezette. Mindkét fél kapott egy-egy korsó sört, az Unparteiisch feladata volt a két korsó azonos sörmennyiségének a megállapítása. Ezután elhangzottak a parancsszavak: „drei Finger von der Lippe, an die Lippe, Eks”. Aki előbb ürítette ki a korsót, az lett a győztes.

Balekkesztelés

A jóegynehány szakestélyen résztvevő balekok lassan megérték arra, hogy őket „Bacchus és a többi... istenek nevében megkereszteljék”. A praesessel szemben, de megfelelő távolságra egy vödört helyeztek a földre. A Fuchsmajor, akinek a feladata volt a balekok nevelése, a külön helyiségben tartózkodó balekok közül a fülénél fogva méltóságteljesen behozta az első „Fuchst”. Közben a szakestélyen felhangzott: „Was kommt dort von der Höh’..., Es kommt der Fuchsmajor..., Was bringt der Fuchsmajor?, ...Er bringt ein Fuchs am Ohr...” A Fuchsmajor a Fuchst a vödörhöz vezette, majd felszólította: „Válassz magadnak keresztstülöket.” En-

nek megtörténte után azoktól „vulgó”-t kapott: pl. elnök úr, alias ganéj. Ugyanekkor a balek előre hajolt, és sörrel nyakonöntötték, egyúttal az ülepébe egy rúgást kapott, aminek következtében egyensúlyát veszítve az elébe tartott fekete cipőkrémmel bemázolt „Arschleder”-be arccal belebukott, amely így az eleséstől megvédte, de az arca jól összemázolódtott. A „megkeresztelt” balek már a firmákkal együtt a szakestélyen az asztalnál ülhetett. A szakestély végén a jámi „lefelejtettek” a „Fuhrwerkerek” vitték, illetve szállították haza.

Főiskolai Ifjúsági Köri bálók

A főiskolai Ifjúsági Kör évente három bált rendezett: a balekbált, amelyen az elsőéveseket a soproni leányok megismerhették, a valétabált, amelyen az utolsó éves hallgatók Soprontól búcsúztak, és a nagyon előkelő álarcos bált, amely szigorúan zártkörű volt. Fel szabadultan lehetett szórakozni a Csiláfi (Csintalan lányok és fiúk bálja) bálon, ahol a megjelenés utcai ruhában történt. A harmincas évek erkölcsi normáit még itt is megtartották!

Steingrube nagyközség

Ekkor vidám volt az élet „Steingrube nagyközség”-ben. Az évente megválasztott vezetőség voltak a „Belső Tanács” tagjai: a bíró úr, a feőpenna és anyakönyvvezető, a kántortanító, a rabbi, a kispenna, a pörvesztő és végrehajtó, a három esküdt. A „nagyközség” tagjai: a kisbíró, a feőbakter, az emberdoktor, a baromorvos és gyógykovács, a bojtár, a számadó, a tsz-madiamester, a kutyapecczér, a steingru-

Egy nagyon komoly felhívás

A Gyökerek és lombok Erdészportrék sorozathoz folyamatosan készülnek a felvételek. Nem lenne teljes a sorozat, ha dr. Csanády Etele egyetemi adjunktus vallomását nem adnánk közre. Nos, a felvétel elkészült, úgy, ahogy a docens úr elmondta. De ez csak az érem egyik oldala. A másik, ahogy a hallgatók látják. Ezt a riportalany természetesen csak közvetve érezkelhette, s mint olyan, a hallgatókban keltett emóciókat nem mondhatta el.

Bánó László javaslatára, akinek elélvülhetetlen érdemei vannak a sorozat születésében és megjelenésében, kérjük mindazokat, akiknek fent nevezett „kémia tanszéki alkalmazottal” kapcsolatban érdekes, különleges, megható, elborzongtató, felháborító, megnyugtató, az egyetemi stúdióknak során szerzett örökérvényű adomája, tapasztalata, a jövő számára feltétlenül megőrzésként alkalmas története van, írják meg és küldjék el az Erdészeti Lapok szerkesztőségébe. Nem kell feltétlenül irodalmi stílusban fogalmazni, mert az a szerkesztő dolga, a lényeg az, hogy a fent nevezett docenssel kapcsolatos élményeket, mintegy függelékként, a vele készült riporttal együtt közöljük.

No, balekok és firmák, most mutassátok meg, hogy mily nyomokat hagytak bennetek a Csanády Etele vegykonyhájában tapasztaltak!

Pápai Gábor sorozatszerkesztő

beni paraszt, a sejmeci paraszt, a polgárok, a cigány, a cigánybanda vezér, a bőgős, a vályogvető, a sehonnai jöttment. A község szabályzatát „corpus juris”-nak nevezték. Aki a község polgára kívánt lenni, a feőpennához „italilletékkel” ellátott kérvényt nyújtott be. A felvett új polgár részére a nagyközség életszabályait a tanító ismertette. A „kupaktanácsülés”-t a Schmauser nevű községházában – amelynek az is az előnye volt, hogy kocsmahivatalként is működött – tartották.

A nagyközség az évente megrendezett „Desznótoros czéczó”-n csak belépésre jogosító „Invitáló Czédulá”-val és „Belépő Igasság”-gal („Paksus”-sal) lehetett részt venni. A „papírra karmolt Invitáló Czédula” tudomására hozta „Sopron m. kir. Kis-község érdemes polgárainak... a tánczos czéczót”. A czéczó napján a kupaktanács az őket megillető jelvényrel: a feopenna a pennával, a kántor a palajbásszal, a feőbakter a tülökkel, a többi tiszteletbeli ember az őket megillető szerszámmal a „községháza” előtt megjelent. „A tisztelt ártány lábára kócmadzagot, nyakára kék szalagot, az elmaradó fark végére piros pántlikából másli kötöttek. A feőbakter a tülökbe fújva megadta a jelet az indulásra, amely a kisközség utcáin át vezetett. Az ártány után a bíró a nagy bírói bottal, majd a cigánybanda – mely a csürdöngölőt húzta – vonultak. Őket a nagyközség tavábbi tagjai és polgárai követték, akik a bírót és a disznót éltették.

„A disznó tetemének elfogyasztására a bíró botjával hármat ütött az asztalra, elkurjantotta magát, mire a ’fehérmep’ hozta a gyomornedvet szaporító illatú disznóságokat az éhség csillapítása céljából.” A végén a bíró felszólította a kántor urat, adja meg az alaphangot a nagyközségi nótára. Ez pedig imigyen szólt:

Ha Steingrubéban óra vóna,
Már kilencet ütött vóna.
De mivel itt nincsen óra
Csak úgy mondom találomra; Óra, óra.

De minek is vóna nekünk
Csak azt látnók, hogy elkéstünk. Óra
Így magyarázható jóra,
Hogy Steingrubéban nincsen óra.

Este 8 órakor volt a bálkezdés, „de vigence” volt a báli meghívón 1929-ben.

Egyenrubák

A hallgatók fegyelmzett magatartását az egyenruha viselése segítette elő. Mind a bányászok, mind az erdészek egyenruhája – a Gruben és a Walden – olyan tartós anyagból készült, ami azok állandó vi-

selését éveken át lehetővé tette. A Gruben erős fekete posztóból készült, a katonatiszti egyenruhához hasonlóan magas-bársonnyal bevont gallérral. A bányászoknál a bársony fekete, a vaskohászoknál zöld, a fémkohászoknál sötétvörös színű volt. A sapka fekete bársonyból készült, elől-hátul 6-6 bányászkalapácsos arany színű gombbal, arany zsinórral összekötve. A bányász-kohász hallgatók egyenruhája a hagyományos bányász egyenruha volt. A Walden anyaga barna színű düftin (ördögbor), vagy vastag szövét, ugyancsak magas gallérral, a zubony ujjvégei és a gallér zöld bársonnyal bevonva, elől a gallérig begombolhatóan arany színű erdészgombokkal, a gallér jobb és bal részén egy-egy arany erdészcsillag. A kabátujjak és a vállak találkozásánál a vadászfegyver lecsúszását akadályozó, düftinnel borított kidomborodás. A sapka barna bársonyból a bányászokéhoz hasonló, de erdészgombokkal.

Ünnepélyes alkalommal a bányász hallgatók bányainget, tisztí kardot és kardbojtot, a katonatiszteknel rendszerített fekete simledezes sapkát és fekete pantallót viseltek. A tisztí felszerelés viselését a bányász akadémikusok részére Mária Terézia királynő az 1770-es években engedélyezte.

Az erdészek pedig aranysújtásos, zöld színű diszatillát, lapos simledezes erdész sapkát és díszkardot viseltek. 1930. október 19-én ilyen öltözékben voltak a Főiskolát meglátogató Horthy Miklós kormányzó testőrei a Főiskola területén, mert akkor semmiféle hatóság és fegyveres testület tagja a Főiskola területére nem léphetett.

Bányász-erdész temetés

Nagyon megrendítő a bányász-erdész temetés. A Waldenes Grubenes főiskolások, a bányászok bányászlámpával szalamanderezve, őket az erdészek kétoldalt égő fáklyákkal kísérve vonultak ki a Szent Mihály temetőbe. Az egyházi szertartás szünetében a bányász-, illetve az erdész-himnusz éneke elhangozván a szertartás végén a sírba leeresztett koporsóra a sírgödörhöz egymásután járuló hallgatók egy-egy görgöngyöt dobtak be, a bányászlámpát a földhöz vágva, illetve a fáklya égő részét a földbe nyomva fokozatosan tűnt el a világosság. A hallgatóság ezután csendben az ifjúsági kör székházába ment, ahol hosszú asztalon a söröspoharak sorakoztak. Az elhelyezkedés és a poharak megtöltése után minden lámpát eloltottak, a praeses az asztalfőn Silentiumot rendelt, majd folytatta: Ad

maestrum salamandrum parati estis? Az asztalnál állók válaszolták: Sumus. A praeses: Surgite! Ergo Salamander, Salamandri, Salamandrorum pro defuncto academico... Ekkor kellett a söröspoharat kézbe venni, mert a praeses kiadta a parancsot: drei Finger von der Lippe, An die Lippe, Eks! A kiürült söröspohárral a praeses kezdte el a kopogtatást: két hosszabbal és három rövidebbel. Az asztalnál állók így egymásután átvették a kopogtatást, a végén a pohár fenekével nehányszor az asztalt megdörzsölték, és a poharat az asztalhoz vágták úgy, hogy csak a pohár füle, esetleg a pohár oldalából egy kis darab maradt a kézben. Ezt a pohárdarabot kamardíszként a kamara falára akasztották, ráírva az elhunyt nevét. Ezután egy- vagy többnapos gyászt rendelt el a praeses, ami azt jelentette, hogy szórakozóhelyen a főiskolás ezeken a napokon nem jelenhet meg. Amennyiben a gyászt megszegte, Versehiss alá került. Ez idő alatt senki vele szóba nem állhatott.

A ballagás

1934-et írtunk. Ekkor jött el az ideje annak, hogy az 1930-ban (és korábban) iratkozott hallgatók búcsút vegyenek a most már József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karaitól és Soprontól. Akkor ballagott az Ifjúsági Kör akkori elnöke, *Ruzsinszky László* bányamérnök-hallgató (b.m.h.), és felmerült a gondolat, hogy a ballagó veteránokat maszkmenet kövessen. Ehhez a szükséges anyagiakat színházi előadással tervezték megszerezni. Ruzsinszky „Soproni diákok” címmel a főiskolások vidám diákéletéről, a szívügyekről sem feledkezve meg, verses színdarabot (operettet) írt. A versek legnagyobb részét *Leitgeb (Lonkai) János* zenésítette meg. A szereplők főiskolásokból és azok leányismerőseiből verbuválódtak. A darab betanulása a nyolcadik szemeszterben történt. Az előadás a soproni városi színházban egy héten át csaknem mindig telt házzal ment. A „színházi rendező”-nek problémát adott az, amikor a szereplők közül valaki a megadott időben nem jelent meg. Ekkor mozgósították a „népet” valamennyi „kocsmahivatalhoz”, ahol valamelyikben sikerült a delikvenst megtalálni, aki nem figyelve az idő múlására, nyugodtan öblögette a torkát a jóféle soproni nedűvel. Szerepét remekül eljátszva, másnap az előző nap eseményeire egyáltalán nem emlékezett (T.L.).

A szükséges pénz összegyűlve a ballagókat a maszkmenet követte, amely (most már) az Egyetemről indulva a

Várkerületen és a Hűségkapun át az Ifjúsági Kör házánaál ért véget.

A ballagók utcai ruhában, kalapban rótták az utat. A kalapot vékony zöld szalag(ok) fogtá(k) körbe. Ahány szalag „díszítette” a kalapot, annyi évvel lépte túl a minimum négy évet. Volt, akinek a kalapját a zöld szalagok teljesen körülborították.

Négy és fél év az ember életének csak kis része, mégis az egész életére döntő hatással van, ekkor kapja meg azt az ismeretet, amely hivatásának ellátáshoz szükséges. Ezért gondolunk hálásan nagytekintélyű és -tudású professzorainkra, akik szigorúan megkövetelték a tudást. Tudomásom szerint teljes tandíjmentességet egyetlen hallgató sem élvezett, annyira magas volt az igény.

Az azóta eltelt 67 év múltán is visszavisszasíratom a soproni éveket. „Kár, hogy elmúlt, Jaj de kár!”

* * *

Néhány megjegyzés:

- *Selmecről szóló német ének: Selmec az egy szép városka...*
- *Koblenbrenner: szénégető (II. éves ballgató)*
- *Az itatás szavai: ...három ujjnyira az ajaktól, az ajakra, Eks (Nem Eksz!)*
- *Bierimpotentia: nem kötelező a sör ivása a praeses vezényszavára*
- *Alles auf's Loch: leülni (lefordítva: mindenki a lyukra)*
- *Bierscandal: sörskandalum, sörpárba*
- *Unparteiisch: pártatlan, semleges*
- *Was komm dort von der Höh': Mi jön onnan a begyőről (magasról)*

- *Es kommt der Fuchsmajor: a balekcsősz (rókaörmagy) jön*
- *Was bringt der Fuchsmajor?: mit hoz a balekcsősz?*
- *Er bringt ein Fuchs am Obr: egy balekot hoz a fülénél fogva*
- *Arsleder: farbor (seggbor)*
- *Verschiss: kiközösítés*
- *Hogy a szövegben feltüntetett költségek nagysága érzékelhető legyen, figyelembe kell venni a következőket: A létfenntartásra legalább havi 40 pengő kellett. 1 liter tej 10 fillér, egy zsömle 5 fillér, 1 kg félbarna kenyér 16 fillér. Kifőzdékben egy ebéd 57 fillér, vacsora 45 fillér volt. Napszám 1 P–1,5 P. Ezért a vizsgákra nagyon fel kellett készülni, mert az utóvizsga is sok pénzbe került a ballgatóknak.*

„Non scolae, sed vitae discimus!”

„Non scolae, sed vitae discimus!” Nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk!

Már hónapok óta tervezgetjük: beszélgetnünk kellene az erdészeti szakoktatással kapcsolatos dolgokról. Szóba került, hogy legyen egy tematikus lapszám. Elhangzottak pro és kontra érvek, de végül levettük a napirendről. Jobbnak láttuk, ha felszítjuk a tüzet, és nem hagyjuk kialudni. Így talán nem jut a szakoktatás a könnyen kipipálható, fiókba rakható ügyek sorsára. Reménykedünk, az érintettek közül sokan ragadnak majd tollat vagy billentyűzetet, hogy megosszák gondolataikat az Erdészeti Lapok olvasóival, hogy kidomborítsák az évszázados jelzővel illethető szakoktatásunk értékeit, hogy megfogalmazzák az égető problémákat. Bizakodunk, az együttgondolkodás megteremtheti a megmenekülést, a továbblépést, esetleg az új perspektívák kialakításának esélyeit. Tudjuk, egy civil szervezet lehetőségei korlátozottak, egy belső terjesztésű lap üzenettovábbító képességei úgyszintén. Ennek ellenére meggyőződésünk, hogy fel kell szítani a tüzet.

Gondolatébresztőnek álljon itt néhány pillanatfelvétel a szakoktatás múltjából és jelenéből.

Az erdészeti szakoktatást az a szerves gondolkodás hozta létre, ami mintegy 250 évvel ezelőtt egy megfogyatkozó természeti erőforrás – az erdő – tartamos kezelésének megteremtését tűzte ki célul. A változó társadalmi igényeknek megfelelően különböző feladatokat kel-

lett és kell ma is megoldani. Meg kell tudni, hogy mennyi az erdő, hogyan növekszik, regenerálódik, milyen elemekből áll és milyenektől függ. Arra is választ kell adni, hogy milyen összefüggések vannak az egyes erdőalkotó tényezők között. Technológiákra van szükség, méghozzá a változó elvárásoknak megfelelően változóakra. Egyszerűen tudásra van szükség. Egy szerteágazó tudást igénylő szakma létrehozta a maga szakoktatását.

Ma azonban a szakoktatás léte különböző fenntartókon múlik. Gondoljunk bele, az erdészszakma egy kulcsfontosságú része olyan szervezetek kezébe került, amelyek gondolkodását négyéves periódusok határozzák meg. Egy olyan szakma kulcsfontosságú része, amely alapvetően évszázados perspektívákkal dolgozik. Számon kérhető-e ezeken a fenntartókon a fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása? Mit kell tennünk azért, hogy a nyilvánvaló felelősségünk mellett az eszközeink is megmaradjanak?

Maholnap az erdészeti munkaerőpiacon egy új „termék” jelenik meg, az alapfokú képzett erdőmérnök. Sokan lesznek, de mire lesznek alkalmasak, kik fogják őket foglalkoztatni? El kellene gondolkodnunk, hogy az erdésztechnikusok és a 3 éves mérnökök versenye milyen eredményeket szül majd. Ha már „termékről” beszéltem, az is megfordul a fejemben, hogy az előállító felelőssége és üzleti érdeke a termék elhelyezése, hogy olyat állítson elő, amire szükség van. Nektünk, akik ma erdőmérnöki dip-

lomával rendelkezünk, az az érdekünk, hogy a diplománk keresett legyen, mert ez adja a diplománk értékét. Ugyanakkor ez fogja sarkallni a majdani érettségizőket is, hogy egy jó csengésű diploma megszerzésére adják a fejüket.

Az Erdőmérnöki Kar az utolsó intézmény, ahol még kultúrmérnököket képeztek. Ez adta az erdőmérnöki diploma értékének egy igen jelentős részét. Ne értsenek félre! Nem a ferde vasbeton híd nyíróvasainak helyes kiosztását kérem én számon, hanem a mérnöki gondolkodás, a feladat-meghatározás, a problémamegoldó képesség és a megvalósító tudás kialakítását kívánom megőrizni. Márpedig a műszaki jellegű tudományok erre tesznek képpesé. A nyitott, de ugyanakkor rendszerezett gondolkodás képessége érték.

Gondolatébresztőnek szánt soraimat azzal fejezem be, hogy még egyszer írásra, de még inkább cselekvésre sarkalljam olvasóinkat. Rengeteg a tennivalónk. Csak kiragadok egyet. Rendezzük szakmai jogosultságainkat! Építsük ki azt a rendszert, ami – a teljesség igénye nélkül – szakember alkalmazási kötelezettségekből, dinamikus fejlődő szakoktatásból, technikusokat és mérnököket egyaránt felkaroló kamarai tevékenységből áll.

Vádolhat persze bárki szakmai sovínizmussal. De kibújhatunk-e a szakmai felelősség alól, ha nem rendezzük dolgainkat, ha nem biztosítjuk a vállalt fenntartható erdőgazdálkodás eszközrendszerét?

Puskás Lajos

Fontos látogatás a vagyonkezelőnél

Balról dr. Pethő József elnök és Tátrai Miklós vezérigazgató

Az Országos Erdészeti Egyesület, mint szakmai érdekképviselő, mindig is figyelemmel kísérte az állami erdőgazdálkodás alakulását és tagjain, szervezetein valamint programjain keresztül igyekezett elősegíteni a szakmai célok megvalósulását, a döntéshozók irányába való képviselését. Hasonló feladatok várnak ma az Egyesületre a megalakult Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. erdőszeti átalakítási céljait illetően is. Ezért jelentkezett be Egyesületünk Tátrai Miklós vezérigazgatóhoz, aki hivatali irodájában fogadta dr. Pethő József elnököt és Ormos Balázs főtitkárt.

A megbeszélés háromnegyed órájában sikerült sok kérdést érinteni. Egyesületünk részéről az együttműködés elindítása, az információszerezés és az egyeztetésre törekvés megteremtése volt a cél.

Dr. Pethő József elnök Egyesületünk jelképeit adta át a vezérigazgatónak, a jelvényt, a székházunk kiadványát – melyről tudta a vezérigazgató, hogy ma a GKM épülete – és az Erdészeti Lapok két utolsó példányát, melyet Tátrai úr elmondása szerint időnként van módja átlapozni.

A továbbiakban eszmecsere alakult ki, ahol Egyesületünk részéről elhangzott az egységes erdőkezelés igénye, a több mint harminc éve történt szervezeti összevonás negatív hatásai, az erdőszétszám mai alacsony, tarthatatlan mértéke, a 2007. évi szolnoki kihelyezett Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága ülése, melyen az összevonások ellen foglaltak állást a képviselők. Előkerült az is, hogy a természetvédelemnél jelentős létszámnövelés, az intézményi bővülés van napirenden, ugyanakkor az erdőszétnél az

ellenkezője történik, mely számunkra elfogadhatatlan folyamat és rossz üzenet. A politikát, a közvéleményt és a szakmát is foglalkoztató falopásokat, az erdőtüzek elleni védelmet és a szemetelés kérdésének megoldását egy központosított szervezet képes lesz-e kezelni? Egyáltalán a túlzottan nagy erdőgazdaságok a megnövekedett utazási távolságokkal hogyan képesek megfelelni az uniós elvárásának, hogy a döntések ott szülessenek, ahol a végrehajtás is történik?

Tátrai Miklós vezérigazgató válaszában elmondta, hogy az egységes vagyonkezelés kialakítása a cél, mely az elmúlt időszakban nem valósult meg (informatika, könyvelés, társasági jövedelem-átcsoportosítás az adottságok függvényében, egyéni érdekek túlzott érvényre juttatása stb.). Olyan tiszta rendszer kidolgozása a feladat tudományos alapon, ahol az átlagos hozam meghatározása a

cél és erre épülnek a tulajdonosi elvárások. Az elvárások rögzítése után az erdőgazdasági társaságok gazdálkodása a kereten belül sokkal szabadabb lesz, mint eddig volt. Az állami erdők egységes kezelését támogatja. A védett erdők korlátozása esetén ki akarják mutatni, hogy mekkora a hozam kiesése, hogy az állam, mint tulajdonos döntési helyzetbe juthasson. Az új szervezet kialakítása a legnehezebb feladat, mely meg fog történni, kevesebb erdőgazdasági társaság kialakításával, hasonlóan más állami társaságokkal együtt a MNV Zrt.-nél. Kevesebb központi költség, kevesebb igazgatósági és felügyelő bizottsági taggal, költségcsökkentéssel. A központok hozzáadott értéket keveset adnak a gazdálkodásba. Ugyanakkor a vállalkozók megerősítése is cél, hogy stabil és kiszámítható alapokat biztosíthassanak az erdőgazdálkodásnak.

A megbeszélés tárgyyszerű volt, sok pontosan megfogalmazott elvárással és igénnyel mindkét oldal részéről. A felek megállapodtak abban, hogy az egyeztetéseket folytatják.

Kép és szöveg: **Ormos Balázs**

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. eladásra meghirdeti az alábbi használt gépeket:

- 1 db TOYOTA HIACE tgc. (5 szem.)
- 2 db LADA NIVA szgk.
- 1 db KAMAZ 43101 tgc.
- 1 db ZETOR 12045 mg. traktor
- 1 db ZETOR 12145 mg. traktor
- 1 db ZETOR 12245 mg. traktor HIAB-071 daruval
- 1 db ZETOR 12145 mg. traktor HIAB-071 daruval
- 1 db VALMET 840 erdőszeti forwarder (darus kihordógép)
- 1 db WARINSKI K406 tip. gumikerekes kotrógép
- 1 db Orosz Autogreder
- 1 db TH-01 tip. hasítógép
- 1 db KRETZER SK900/18t tip. hasítógép
- 1 db CAMBIO 70/35 tip. kérgezógép
- 1 db GAZELLA 33027 4WD tgc. – motorhibás

Érdeklődni:

**Markó Gyula műszaki ell. csop. vez-nél
munkaidőben: 06/30/93-65-723**

Hírek, tudósítások

Tájékoztatjuk a MEGOSZ tagságát, hogy a 2007. december 14-i elnökségi ülés határozatának (EH/10/2007) megfelelően 2008. február 1-től Szövetségünk Titkárságán munkába állt **dr. Cseresznye-Farkas Melinda** jogász. Legfontosabb feladatai a munkaköri leírás szerint – a titkársági feladatokban való részvétel mellett – a különböző szintű jogszabály-tervezetek véleményezése, a hazai és uniós erdészeti jogalkotás rendszerének megismertetése a tagsággal, a Szövetség és a tagság jogi képvisellete, valamint ingyenes jogsegélyszolgálat ellátása, amit az érdeklődők a 0630 413 97 93-as mobil számon vehetnek igénybe.

***

A Nemzeti Agrárjoganyag Egyszerűsítéséről szóló Zöld Könyvvel kapcsolatosan bekértük a MEGOSZ tagság véleményét, képviseltettük Szövetségünket az erről szóló társadalmi vitában és végzetül a témában az alábbi levelet fogalmaztuk meg és juttattunk el az FVM tárca vezetőjének:

(A Zöld Könyv anyaga egyébként megtekinthető a: www.agrarezszeru-sites.fvm.hu oldalon.)

„Gráf József részére
 miniszter
 Budapest, 2008. január 18.

Tisztelt Miniszter Úr!

Köszönettel megkaptuk a nemzeti agrárszabályozás egyszerűsítéséről szóló Zöld Könyv társadalmi vitájával kapcsolatos 2007. november 27-i elektronikus levelét. A Zöld Könyv anyagát véleményezésre megküldtük tagságunk részére, és képviselőink igyekeztek a vita minél több rendezvényén részt venni, véleményüket, javaslatukat elmondani.

A társadalmi vita végéhez közeledve és a beérkezett javaslatokat összegezve, az agráregyszerűsítéssel kapcsolatos

anyaghoz az alábbi észrevételeket fűzük és javaslatokat tesszük:

Szövetségünk örömmel vette tudomásul, hogy a Zöld Könyvnek külön erdészeti fejezete van, és abban részben vizionálható a tárca felé tett eddigi egyszerűsítési javaslatainkat.

Ugyanakkor véleményünk szerint már a könyv elején meg kell fogalmazni az agrárszabályozási egyszerűsítés azon alapelvét, hogy a magyarországi vidékfejlesztési jogcímek rendeletekben, pályázati kiírásokban történő megjelenítése során soha ne szabjunk szigorúbb feltételeket, mint amit az uniós előírások minimális elvárásaként megfogalmaznak a tagországok felé. (Bármilyen az uniós előírásokon túlmenő szabályozás ugyanis a lecsökkent létszámú szakhatóságnak megoldhatatlan feladatot, a támogatást igénybe vevő tulajdonosoknak és gazdálkodóknak pedig főleg adminisztrációt és negatív hozzáállást teremtő tényezőt jelent. Ettől eltekintve csak azon rendkívül indokolt esetben lehet, ha Magyarország valami olyan, minden más uniós tagországtól eltérő sajátosságot mutat fel az adott ágazaton belül, ami külön többlétszabályozást igényel a vidékfejlesztésben.)

Nem engedhetők meg ezért az olyan már eddig is tapasztaltak, mint például a társfinanszírozott erdőtelepítések ellenőrzése kapcsán észleltünk. Itt a hatóság a támogatást igénylők uniós előírás szerinti 5%-át vont a kontroll alá, de nem véletlenszerűen kiválasztva, hanem úgy, hogy az ellenőrzött területek mennyisége nagyságrendekkel haladta meg ezt az 5%-ot. További negatív hatást jelent, hogy az ellenőrzöttek egy része még a mai napig sem jutott hozzá a tavalyi támogatáshoz, hiába estek át sikerrel a rendkívüli szigorral végrehajtott procedúrán, mivel az MVH-t semmilyen határidő nem kötelezi a támogatások kifizetésére. Így előfordulhat az,

hogy az elmúlt évben felmerülő költségeket egy gazdálkodó nem tudja az év zárásánál figyelembe venni, mínuszos lesz. Míg esetleg a következő évben az elmaradt támogatás és a tárgyévi támogatás is egy esztendőn belül jut el hozzá és így túlzott mértékű adófizetésre lesz kötelezve.

Éppen ezért általános irányelvként azt is javasoljuk érvényesíteni, hogy ne csak a pályázatot benyújtók legyenek szigorú határidőkhöz kötve, hanem a kifizetőhelyek, a hatóságok is.

Tisztelt Miniszter Úr!

Az általunk megfogalmazottak az agrárágazat valamennyi területére érvényes javaslatok, és ezért kérjük azok szíves figyelembevételét a Zöld Könyv anyagának véglegesítése és a vidékfejlesztéssel kapcsolatos jogi, hatósági munka során.

Tisztelettel:

Luzsi József
 elnök”

***

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program Monitoring Bizottsága tagjaként a MEGOSZ is megkapta véleményezésre a Natura 2000 területek kezelésíveivel kapcsolatos jogszabálytervezetet. A tagság köréből érkezett javaslatok alapján Szövetségünk az alábbiak szerint fogalmazta meg véleményét (kivonatolva) a tervezetről:

„Dr. Forgács Barnabás úrnak
 főosztályvezető
 FVM Agrár-Vidékfejlesztési Főosztály

Tisztelt Főosztályvezető Úr!

A Natura 2000 kezelési tervekről szóló jogszabálytervezettel kapcsolatosan a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) az alábbi véleményt adja:

1. Általánosságban nem értünk egyet azzal, hogy Natura 2000 hálózattal érintett területek föld- és erdőtulajdonosai, gazdálkodói, illetve az őket képviselő szakmai szervezetek és érdekképviselők

tek a tervezetben foglaltak alapján kategorikusan ki lettek zárva a kezelési tervek készítését végző konzorciumokból. Így az a helyzet áll elő, hogy miután első lépésként a megkérdezésük nélkül jelölték ki területeiket a Natura 2000 kezelei közé, most kizárják őket a kezelési tervek elkészítéséből is. Javasoljuk, hogy kötelező érvénnyel legyenek konzorciumi tagok a tulajdonosok, gazdálkodók érdekeit képviselő szervezetek.

2. A Natura 2000-be eső erdők vonatkozásában a körzeti erdőtervek egyben Natura 2000 kezelési terveknek is minősülnek, ezért az azokra eső kezelési tervek készítésével kapcsolatos költségeket a jelen tervezetben szereplő összegből területarányosan el kell különíteni és átadni a körzeti erdőtervek megújításáért felelős MgsZH Erdészeti Igazgatóságainak, akik az érvényben lévő szabályozásnak megfelelően ezen keret felhasználásával, az érintettek bevonásával elkészítik a Natura 2000 kezelési terveket is jelentő érvényes körzeti erdőterveket.

3. Kérjük a végleges anyagban, mint a Natura 2000 kezelési tervek alapvetése kerüljön megfogalmazásra, hogy ezeken a területeken a tulajdonosok,

gazdálkodók bármilyen korlátozása csak azonnali ellentételezés mellett képzelhető el. Erre a konzorciumoknak a tervek kidolgozása során folyamatosan figyelemmel kell lenniük.

Kérjük javaslataink szíves figyelembe vételét.

Üdvözlettel:

Luzsi József
elnök
MEGOSZ"

***

A legutóbbi elnökségi ülésen született határozat értelmében elkészült az alelnökök új feladatmegosztása, amelyet az alábbiakban teszünk közzé és megjelentetünk honalapunkon is.

MEGOSZ elnökségi feladatok

Dombóvári Dénes:

– A birtokhasznosítási bizottságok felállításának szervezése.

– Képviselőt a Mezőgazdasági Bizottságban és a FÖVÉT-ben.

Mibályfalvy István:

– Médiakapcsolatok, kommunikáció.

– Érdekérvényesítés a jogi és közgazdasági szabályozás javítása terén.

– Kapcsolattartás (FAGOSZ, Agrárkamara).

Molnár László:

– Erdőtelepítési program.

– Informatika, elektronikus kommunikáció.

– Természetvédelem.

– Megújuló energia.

Dr. Ódor József:

– Nemzetközi kapcsolatok.

– Pályázatok, forráslehetőségek felkutatása.

– Az EU lehetőségek feltárása.

Támba Miklós:

– Kapcsolatépítés kormányzati szervezetekkel, döntéshozókkal.

– Jogszabályok előkészítésében való részvétel.

– Integrátori támogatások témaköre.

– Vidékfejlesztés erdészeti és erdőszeteket érintő jogcímei.

Virágh János:

– Kapcsolattartás szervezeten belül tagokkal és a tagszervezetekkel.

– Taglétszám- és szervezetbővítés.

A magánerdő-tulajdonos és az erdőgazdálkodó viszonya

Megállapításom, hogy az erdőtulajdonos, különösen a kistulajdonos nagyobb jogszabályi védelmet érdemelne e ma – szerintem – egyenlőtlennek minősíthető kapcsolatban. Erre kívánok javaslatot tenni.

Felmerülő kérdések: Az egyéni tapasztalatokból nem túlzott általánosítás-e, ha esetleg joghézagot érzek itt, vagy megoldásként szóba jöhet-e az erdészeti hatóság munkáját kismértékben növelő javaslat, amikor – ismereteim szerint – a szakmai bürokrácia csökkentése a folyamatban lévő törvénymódosítási törekvések egyik célja?

Nem szeretnék elfogult, kívülálló kibicként viselkedni, de bátorít, hogy az Erdészeti Lapok 2007. decemberi számában két írás is szólt, a korábban talán háttérbe szorult erdőtulajdonosról és kritikusan a magánerdő-gazdálkodásunk létrejött állapotáról.

Jelentős megállapítás *Könnyű Nórá-tól* – a kiváló jogharmonizációs szabályozási példa bemutatása után – a honi

helyzetről szólva: „...a társult gazdálkodási formákban a jogi rendszer elválasztja a tulajdonostól a gazdálkodást.” Hogyan, miért? „Magyarországon a természetben összefüggő területeken való közös gazdálkodás törvényi szabályozása sok esetben kényszerítette a tulajdonosokat nemkívánatos együttműködésre...”

Dr. Balázs István, az erdészeti jog oktatója árnyaltabban fogalmazott: „Több helyen a határozatilag kijelölt, kinevezett erdőgazdálkodók – tisztelet a kivételnek – visszaélnék ezzel a megbízással, és nem a törvényi előírásoknak megfelelően látják el a feladatukat. (Csak kitermelni akarnak, felújítani nem stb.)”

Előzmények, jelenlegi helyzet

A fenti, példaként megnevezett erdőfelújítás persze szakmailag a legfontosabb, de ez az, amire van szabályozásunk. Az általam felvetett problémát pedig éppen az okozza, amire nincs, és ez kitermelte a jogaival visszaélő erdőgazdálkodót az erdőtulajdonossal szemben.

Amikor a „magyar-módi” privatizá-

ció, kárpótlás eredményeként megjelent a kb. 300 000 magánerdő-tulajdonos (*Gordos M.*, EL 1998. júl.-aug.), kb. átlagosan 2,5 ha/fő tulajdonnal rendelkezve, az erdészeti jogalkotásnak csak a kármentés feladata maradt.

Ekkor bizony a magasabb rendűnek tekintett célok teljesülése érdekében - elfogadva a magánerdő korlátozott tulajdon mivoltát, mégis úgy érzem - a tulajdonosi jogok tömeges megcsonkítását eredményező kényszerítés is bekerült az eszköztárba.

Olyan egyszerű formában búj meg, mint a többségi tulajdonosi hányadot képviselők erdőgazdálkodót megbízó szerződése, amelyre a társas erdőgazdálkodást engedélyező hatósági határozatok alapulnak. Az eljárás természetesen a Ptk. hivatkozásokkal megalapozott, csak ezekből a szerződésekből általában hiányoznak a tényleges haszonbérbeadás, hasznosítás részletei, illetve a pénzügyi és más elszámolást, a jövedelem elosztási módját, tehát a működési szabályzatot egy külön megkötött

megállapodás kinyilatkoztatásával elintézettnak veszi, amely megállapodás aztán legtöbbször nem készül el.

A hatóság, miután az erdőgazdálkodás beindításával elérte a célját, a kis, kényszerített tulajdonost – védő, intézményes biztosíték nélkül – magára hagyja, és ha az hozzá fordul segítségért, a polgári jog lehetőségére, a bíróságra utal.

Pedig van olyan „erdőgazdálkodó”, aki letermeli a közös tulajdonú erdőt, előhasználatot végez, csak a kis tulajdoni hányaddal bíró tulajdonostársát, aki esetleg távol él és idősebb, erről nem értesíti, vele „elfelejt” elszámolni.

Meggyőződésem, hogy az ilyen fajta tulajdonosi kiszolgáltatottság tisztítólag hat a rendezett, szervezett társas magánerdő-gazdálkodás megkezdésére és erősen közrejátsszik a hatalmas rendezetlen erdőállomány – a magántulajdonú erdők 25-30% körüli része – kialakulásában.

Javaslat, magyarázat, várható előnyök

Tételes jogszabály-módosítási javaslatom, megfogalmazásomban:

EVT. 61.§. (4) (Az erdészeti hatóság a fa kitermelését korlátozhatja vagy megtilthatja...), folytatásaként vagy külön bekezdésként:

„ha a társas erdőgazdálkodó a gazdálkodási, működési megállapodást, szabályzatot megszegi és ezzel az erdőtulajdonosi jogok súlyos sérelmét okozza.”

Majd a Vhr. 15.§. (az erdőgazdálkodó megbízására vonatkozó írásbeli szerződés) kiegészítendő bekezdése:

„(4.) A szerződéshez csatolni kell a szerződő felek működésre kötött megállapodását, szabályzatát, amely az éves gazdasági elszámolás alapja.”

Vhr. 83.§. (3.) bekezdésénél a következő, (e.) alpont az EVT szövegének megfelelően kerül ide, és értelmezve a súlyos sérelem fogalmát, amellyel kiegészítendő, nyomatékosításként:

„az éves gazdálkodási elszámolások elmaradása az érintett tulajdonosok jogainak súlyos sérelmét jelenti.”

Az erdőfelügyeleti hatóság, ha valamiért nem tudja az elszámolási megállapodást megkövetelni a társas erdőgazdálkodást engedélyező határozatának kiadása előtt – bár ez csak kivétel lehet, hiszen az eddigi jól működő erdőgazdálkodás, a MEGOSZ, az integrátorok stb. differenciált mintákkal szolgálhatnak –, akkor az első fakitermelési lehetőség megadását a jogszabályban előírt megállapodás utólagos benyújtásához köti.

A hatóság a határozathoz csatolt meg-

állapodást minden tulajdonos felé megküldi, az őt érintő megbízási szerződéssel együtt. Ezzel az erdőtulajdonosnak lehetősége lesz együttműködni, együtt gondolkodni az erdőgazdálkodóval a kölcsönös előnyökön alapuló, folyamatos, kiegyensúlyozott, normális gazdálkodás érdekében. Az erdőgazdálkodó részéről az érintett tulajdonos tájékoztatásának kötelezettsége a tervezett éves munkákról a megállapodás elengedhetetlen része. A hatóságnak ezek után csak a már remélhetőleg igen ritka negatív jelzésre kell figyelnie, amennyiben mégse történne meg a tulajdonos értesítése, vagy az éves gazdálkodási elszámolás, és erre az esetre már a törvény kényszerítő szankcióját alkalmazhatja.

A fenti automatizmus kialakítása bizonyos idő alatt jelenti az inkább adminisztratív jellegű többletmunkát az erdészeti hatóságnál – mivel a javasolt jogszabály-módosítás hatálya kiterjed az összes társas erdőgazdálkodóra és az odatarozó erdőtulajdonosokra –, amely azután bőven megtérül a saját határozatai hitelességének, erejének növekedésével és várhatóan majd a hozzáférhető, problémás ügyfelek számának jelentős csökkenése által.

Eszmeileg, közvetve deklarálja e módosítással az erdőfelügyelet az elhatárolódását a kötelességszegő – a tisztességes erdőgazdálkodói közösség által is bizonyára elítélt –, a kistulajdonosokat kismimmizni akaró „erdőgazdálkodótól”.

Természetesen, miután a jogegyenlőség alapján a ma működő társas erdőgazdálkodóknak is pótolni kell az esetleg elmaradt ilyen típusú megállapodásokat, illetve be kell azokat nyújtaniuk az erdészeti hatósághoz, ennek közvetett hatása lehet a magánerdő-gazdálkodási kör tisztulására. Az országban 27 000 magánerdőgazdálkodó van (*Bartba P.*, EL 2005. ápr.), miközben az átlagos üzemméretük 20 ha körüli, létszámuk így soknak látszik. Bár a közölt számban szerepelnek az egyéni erdőgazdálkodók, amely formát támogatandónak tartom (*Csuka I.*: Tartamosság apróban. EL, 1996. dec.). Hasonló megítélésűek a kis, családiás, társas magánerdőgazdálkodók, ahol az igényelt működési megállapodás a legegyszerűbb, csak alapvető tartalmú, minimális mértékű lehet, hiszen a tulajdonosok jó emberi együttműködése azt szinte formálissá teszi. Az az erdőgazdálkodó pedig, aki segítséget kér a korrekt elszámoláshoz, az megkaphatja az ezáltal is növekvő integratori hálózattól.

Egy nagyon fontos, magasabb szempontot hozok még fel a javaslatom eredményességéért. Az erdészeti hatóság,

mivel maximálisan eleget tesz a magántulajdon védelmének, eleget tesz a hazánkban 2007 végén kihirdetett Európai Unió lisszaboni szerződése részeként megjelenő Alapjogi Charta vonatkozó pontjának is. Ahol a 17. cikk: A tulajdonhoz való jog, amely így kezdődik: „(1.) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogszerűen szerzett tulajdonát birtokolja, használja...”

Nincsen könnyű helyzetben ma sem az erdészeti jogalkotás - ezt tudom -, ha a fentebb bemutatott anomália lehetőségét fel akarja számolni, hiszen az erdőfelügyelet, az erdészeti hatóság csökkentett létszámmal, szűttre rendezett állapotban próbál megfelelni a hagyományos feladatainak és az új követelményeknek egyaránt.

Nem tudom viszont, hogy az erdőtervény módosítására már beadott hivatalos javaslatok közt szerepel-e a tulajdoni jog érvényesülését segítő indítvány, de ha nem, akkor mindenképpen ajánlom javaslatom megfontolását a még olyannyira rövid hátralévő időben is!

Csuka Imre
ny. em.

Tanulj az erdésztől!

Májusban startolt – összesen 58 előkészített rendezvényvel – az idei szászországi Erdei Ifjúsági Játékok (EIJ), mely a német tartomány mind a 15 erdészeti körzetében megrendezésre kerül. Ennek keretében városi iskolai osztályoknak nyílik lehetősége arra, hogy egy „tanítási napot” az erdőben tölthessenek.

Az EIJ programjai a 3., 4. és a 6. osztályos tanulóit célozzák meg, melynek során az általános iskolások az erdei ökoszisztémára vonatkozó tudásukat tesztelhetik, 10 helyszínen megismerve többek között az erdő lakóit és funkcióit. A „játékos” és „tanulós” erdei helyszínek egymást váltják, mert a „tanításnak” ezen napon gyakorlat- és élményorientálnak kell lennie.

A 6. osztályos tanulók egy napra maguk is erdészé válnak. Megismerik az erdész feladatait, erdőápolási, faértékesítési, erdővédelmi „intézkedéseket hoznak”, melyben fontos szerep jut a tartamos gazdálkodás gondolatának. Ugyanis minden meghozandó döntésnél mérlegelniük kell annak jövőre vonatkozó hatásait is.

Az EIJ Szászországban, több minisztérium összefogásában immáron 9. alkalommal kerül megrendezésre.

(*AFZ Der Wald, Sachsenforst*;
Fordította: **Kovácsévics Pál**)

A keménylombos sarangolt választékok piaca (prognózis kísérlet)

Viszonylag ritkán jelenik meg írás az Erdészeti Lapok hasábjain a faanyagról, mint az erdőgazdálkodás végtermékéről, az erdőgazdálkodás eredményeként előállított kereskedelmi termékről. Pedig az erdőtulajdonos erdőhöz kapcsolható jövedelmének meghatározó része ebből a termékből keletkezik, az erdők kezelését végző szakszemélyzet bérét is a fából keletkező bevételek biztosítják.

A társadalmi figyelemből is kevésve túl a fára, mint az erdő termékére. Az erdő természeti értéke, esetleg a védelmi, vagy közjóléti funkciója sokkal nagyobb publicitást kap a médiában, sokszor túldimenzionálva és az összefüggésekből kiragadva.

Úgy tűnik azonban, hogy jelenleg és a jövőben – a társadalmi fejlődésben előttünk járó országok példáját figyelve – is meghatározó szerepe lesz a jövedelemtermelésben az erdőből kitermelt faanyag. A faanyag értékesítéséből keletkező bevétel egy részének felhasználásával tud az erdő tulajdonosa megfelelni – a törvényi előírásnak és saját érdekének is – az erdő fenntartási kötelezettségét illetően.

Az előbb írtakból következik, hogy nagyon fontos (lenne) prognosztizálnunk a fapiac jövőbeni folyamatait, az abból keletkező keresleti és kínálati viszonyokat és így előre látni a várható bevételeket és jövedelmet.

A prognózis készítését erősen megnehezíti, hogy a világban végbemenő folyamatok jelentősen felgyorsultak, a globalizáció következtében a ható tényezők száma sokszorosára nőtt. A prognózis készítője könnyen a megbízhatatlan jós szerepébe kerülhet.

Azzal a reménnyel teszek próbát a fapiac, és ezen belül a sarangolt keményfa-választékok piacának prognosztizálására, hogy kiváltom a szakmai közönség, talán a tudományos műhelyek hozzászólását is a témakörhöz.

A magyarországi erdőkből kitermelt fa 50 %-ot meghaladó része a keménylombos sarangolt választékok kategóriájába tartozik. Piaci helyzete így meghatározó az erdőgazdálkodás jövedelmezőségére. Az ezredforduló körüli években az e választékcsoport értékesí-

tése során keletkező fedezet közelítette a nullát.

Felértékelődése 2003-tól indult meg, és az egységár-növekedés – egy konkrét esetet vizsgálva – az elmúlt öt évben meghaladta a 100 százalékot. Az értékesítés volumene kis hullámzásokkal szinten maradt.

Ezen időszak alatt a hengeres iparifa értékesítési egységár-növekedése nem érte el a 40 százalékot és volumene 25 százalékkal csökkent.

Az erdőművi felhasználásra kerülő fa mennyisége az időszak alatt majdnem négyszereződött, egységára nem egé-

szen 60 százalékkal nőtt. Ugyanakkor a tűzifa egységára – jelentős értékesítési volumen-hullámzás mellett – közel 90 százalékkal nőtt.

A számok – országos statisztikai adatok (ismeretének) hiányában – csak tendenciákat tükröznek, de arra mindenképpen rávilágítanak, hogy az erdőgazdálkodó szervezetek gazdasági kondíciójának javulásában meghatározó szerepet játszott a keménylombos sarangolt választékok áralakulása.

Megjegyzem, hogy ebben az időszakban a fogyasztói árindex 24 %, az ipari termelői árindex 15 % volt.

Mire számítok a következő években?

Az elmúlt években a keménylombos sarangolt választékok áremelkedésének meghatározó tényezője a megújuló villamos energiát termelő erőművek kereslete volt. Az erőművek hosszú távú szerződésai a keresletet stabilizálják

ugyan, de bizonytalansággal terheltek. (Emlékezzünk az új Villamos energia törvény megalkotása során az erdőből származó fa, mint alapanyag „diszkriminálásának” kísérletére!)

A lassan belépő energia-ültetvények versenytársai lesznek az erdei fának, így az ár-növekedés dinamikája jelentősen lassulni fog – valószínűleg visszaszűszik a fogyasztói árindex növekedési szintjére. Várható, hogy az erdőművi felhasználás stagnálni, rossz esetben csökkenni fog.

A lakosság tűzifa-kereslete 2006. évben – a jelentős gázáremelés hatására – extrém módon megnőtt. Ez nem is annyira az eladott mennyiségen – bár az is meghaladta az elmúlt évek átlagát –, hanem az egységáron változtatott, az erdőgazdálkodók számára pozitív irányban. A tűzifa egységár-növekedésének azonban kimerültek a tartalékai. A gázár-növekedés körüli „hisztéria” elmúlt. A fa „hőmennyiség ára” elérte, illetve meghaladta a lakossági szén „hőmennyiség árát”. Így az árérzékeny vásárlók a gázzal szemben egyre inkább a szén fogják előnyben részesíteni a fa helyett.

A világ elmúlt években tapasztalt robusztus gazdasági növekedése megremegni látszik. A magyarországi gazdasági növekedés kilátásai a következő időszakra nem jók.

A cellulózárak az elmúlt évben „csúcs közelbe” jutottak. A papírfá export keresletén és az áron is érzékelhető volt a növekedés, ami csak kis részben magyarázható a magyarországi energetikai és tűzifaárak emelkedésével.

A hazai rostfaárak kénytelenek voltak versenyezni az energetikai fa árával. Ezt meg is teheték a feldolgozók, mert nyilván volt ártartalékuk – másrészt a gazdasági, ezen belül az építőipari konjunktúra a termelés fokozását tette lehetővé. Ez most szintén megállni látszik...

Összefoglalva: A keménylombos sarangolt választékok árára és a felhasznált mennyiségre az elmúlt öt évben pozitívan ható tényezők kifulladásra vagy kifulladásban vannak. Az ágazatunk számára kedvező árdinamika jelentősen csökken, rossz esetben stagnálásba válthat a következő három-öt évben.

Mizik András
okl. erdőmérnök

Sopronpuszta-Sopron-Nagycenk

A Széchenyi-emléknapra – immár hagyományainkhoz híven – Nagycenken és Sopronpusztán gyülekeztek tudományos életünk képviselői, hogy a Magyar Tudomány ünnepének megnyitó rendezvényén bensőséges ünnepség keretében tiszteljenek gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar emléke előtt. Az emléknap rendezője az MTA Erdészeti Bizottsága, a NYME, az ERTI és a TÁEG ZRt. közreműködésével. A 2007. évi rendezvényen részt vett az Osztrák Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Akadémia elnöke is. A résztvevők között üdvözölhettünk több külföldi nagykövetet, az MTA vezetőit, a VEAB elnökét, továbbá a társadalmi-gazdasági élet és nagyobb számban az erdészeti kutatás és oktatás képviselőit.

Az Emléknap Sopronpusztán kezdődött, ahol a rendezvény megnyitásként *Solymos Rezső* akadémikus mondott beszédet. Ebből néhány gondolatot idézünk: Többre és jobbra vágytak a reformkor hazafias érzelmű nagyjai, akik világosan látták, hogy a 19. század csak akkor hozza meg a Kárpát medencében élő magyarság és a többi nemzetiség számára az óhajtott jólétet, ha a közel ezredévi tapasztalatokat tudományosan is megalapozzák. Erre építve hirdették: „Magyarország nem volt, hanem lesz”. Ez a jelmondat ma is emlékezteti az utódokat Nagycenken a Széchenyi-szobor talapzatán. A cenki szobor a maga lendületével hirdeti azt az igazságot is: „Nyelvemben él a nemzet”. A két évszázaddal ezelőtti Magyarország fővárosában a többség német nyelven sajtátította el a tudományt, vagy latinul fejtette ki a hazai üdvét szolgálni kívánó bölcs gondolatait. Sürgetővé vált a „magyarosítás”.

Szerencsésnek tekinthetjük magunkat, hogy a 48-as magyar szabadságharc előestéjén, 1825. november 3-án, 182 évvel ezelőtt, egy kiváló személyiség: Széchenyi István, a pozsonyi országgyűlésen birtokainak egy esztendei jogvédelmét felajánlotta a Magyar Tudós Társaság megalapítására. Ezért kezdődik a Magyar Tudomány Ünnepe minden évben november 3-án. Ezért emlékezünk az ünnep kezdetén az „Alapító”-ra, annak példamutató áldozatkészségére. Öröndetes, hogy a magyar országgyűlés már 1791-ben törvényjavas-

latot alkotott az akadémia felállításáról, amelyet azonban nem emelt törvényerőre. Az 1825. évi nevezetes napon *Felsőbüki Nagy Pál* azzal vádolta a hazai arisztokráciát, hogy keveset tesz a magyar kultúráért. Erre adott méltó választ Széchenyi. Ritkán emlékezünk meg arról, hogy Széchenyit egy nagyszerű baráti kör is támogatta törekvéseiben: *gróf Desseuffy József, gróf Andrássy György, Vay Ábrahám, gróf Károlyi György, gróf Esterházy Mihály, báró Wesselényi Miklós*, és az Akadémia egykori elnöke: *Teleki József*.

Dióhéjba sűrítve ezt a remek tettet, a **magyar nyelvű tudományos élet** megindítását és megalapozását kívántuk az eddigieknél is nagyobb hangsúllyal elismerni azzal, hogy a Magyar Tudomány Ünnepének kezdetén évente „Széchenyi István Emléknap”-ot rendezünk. Az elsőre 2000-ben került sor, amikor az Akadémia 175 éves jubileumát az MTA Agrártudományok Osztálya Erdészeti Bizottságának a rendezésében az EFE, az ERTI és a TÁEG közreműködésével ünnepeltük Nagycenken. Akkor az MTA elnöke a Széchenyi-szobor előtt mondott beszédében méltatta a nagyszerű kezdeményezést, az Akadémia megalapítását.

2000 óta évente a nagycenki Széchenyi-mauzóleumban emlékbeszédrel,

koszorúzással kezdtük az emléknapot. Innen Sopronpusztára vonultunk, ahol a Tanulmányi Erdőgazdaság közreműködésével „Akadémiai Emlékerdőt” létesítettünk. Az első alkalommal, 2000-ben 175 nagyméretű hárs-sorfát ültettünk el közvetlenül a határ mellett úgy, hogy a fasorok legyezőszerűen nyílnak. Ezzel is hirdetik a tudomány világát átfogó és az emberiséget szolgáló szerepét, nemzetközi jellegét. Ezt követően évenként egy újabb fát ültetünk el. Az emlékerdőben mindig annyi élőfa áll, ahány éves az Akadémia. Tudományos üléssel az Egyetemen fejeződik be az emléknappal.

Solymos Rezső hangsúlyozta, hogy 2007-ben külön is kifejezésre juttattuk, hogy: „*Aki fát ültet bízik a jövőben*”. Napjainkban a magyar tudományos életnek, a kutatásnak és az oktatásnak is szüksége van arra, hogy töretlen hittel bízson a jövőben. Főleg nekünk erdészeknek hirdetik hosszú évszázadra előre a hitet, az erkölcsöt és a tudományt mindenekelőtt Sopronban és környékén. Az erdő, a vad és a fatudomány központja Sopron, az Egyetemünk Erdőmérnöki és Faipari-mérnöki Karai, az ERTI Kísérleti Állomása, az Erdészeti és Faipari Szakközépiskola és nem utolsósorban a Tanulmányi Erdőgazdaság.

Honlapjaink:

www.oee.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.forestpress.hu

www.allamerdo.hu

www.erdo.hu

Solymos Rezső beszédét tartja az emlékparkban

Sopron közelében több Berzsenyi emlékhely van Ezek a városban működő tudós tanárok, kutatók és oktatók, valamint az egyetemi hallgatók számára fenn hirdetik a költő szavait: „Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs”. Az oktatói, kutatói etika nagy-szerű szerepére a Tudomány Ünnepe 2007-ben is különös figyelmet kell fordítani. Ez az erkölcs az összekötő lánc szerepét betöltheti a Hit és a Tudomány között. Hinnünk és bízunk kell többek között abban, hogy a magyar tudományosság képes a jövő számára nélkülözhetetlen új eredmények kimunkálására, oktatóink érzik felelőségüket a jövőt majdán formáló oktatók iránt és az oktatók kellő buzgalommal sajátítják el a tudományos ismereteket. Ha ez hiányozna, alig beszélhetnénk az alapot is jelentő erkölcsről. Jó példával szolgáltak erre Egyetemünk (NYME) története során az oktatók és a hallgatók egyaránt. Selmecebánya, erdészeti felsőoktatásunk bölcsője óta nagyon sokan tudják e hazában, hogy az erdész-társadalom együttműködése, összetar-tozása az erdészettudomány és a gyakorlat terén csodákra képes. A selmeci gyökerekhez tartozott a vadgazdaság-, és belőlük terebélyesedett naggyá a fatudomány is. Ezt és még számos nagy-szerű gondolatot hordoznak magukban az emlékerdő fái, amelyek felsorolására most nincsen lehetőség. Úgy hiszem azonban, hogy, az erdész, vadász és fás hivatások megértése és megélése erőt ad a szaktudományok magas színvonalú műveléséhez, oktatásához és elsajátításához is. *A tudás alapú társadalmat építjük a 21. században* szakterületünkön is – fejezte be emlékbeszédét az előadó.

Ezt követően *Prof. Dr. Peter Schuszter*, az Osztrák Tudományos Akadémia elnöke és *Vizi E. Szilveszter*, az MTA elnöke ültette el a 182. hársfát, amely jelképe is lehet a nemzetközi tudományos együttműködésnek.

A faültetést követően az emlékerdő melletti Piknik Parkban *dr. Magas László*, a Kisalföldi Erdészeti Zrt. vezérigazgatója ismertette az 1989. évi határ-megnyitás, a vasfüggöny lebontása kezdetének a történetét.

Ezután Sopronba mentek a résztvevők. Itt a Széchenyi téren a Széchenyi-szobor előtt *Mátyás Csaba* akadémikus emlékezett a legnagyobb magyarra. Ezt követően itt is koszorúzásra került sor.

A hagyományossá vált tudományos ülés a NYME rektori tanácstermében volt, ahol az Osztrák és a Magyar Tudományos Akadémia elnökei tartottak érdeklődéssel várt előadást a nemzetközi tudományos együttműködés helyzetéről és jövőjéről.

A Széchenyi-emléknap Nagycenken, a Széchenyi-mauzóleumban koszorúzással zárult.

2007-ben a Magyar Tudomány Ünnepe Sopronnak és környékének változatlanul kitüntetett szerep jutott. Szeretnénk, ha a közeli évek egyikében a Magyar Tudományos Akadémia Ünnepi Nagygyűlése is Sopronban kerülne sor. Itt az akadémiai emlékerdő mellett nyitották meg a rendszerváltás kapuját a soproniak Nyugat felé. Ezen a kapun át várjuk majd az európai tudományos élet képviselőinek az érkezését, hogy a jövőben is együtt ünnepeljük a tudomány eredményeit és azokat, akik sokat tettek és tesznek a tudományos haladásért, jólétünkért.

Solymos Rezső

Széchenyi-díjas akadémikus

Fotó: **Forestpress**

ÉV ERDÉSZE 2008. VERSENY

Az Országos Erdészeti Egyesület két évente hirdeti meg az „Év erdésze” kitüntetett cím elnyerésére országos versenyét. Az „Év erdésze 2008” verseny 2008. június 12-13. között kerül megrendezésre Pustavámon, a „Malomerdő” Ökoturisztikai Központban az NYME „Roth Gyula” Gyakorló Szakközépiskola és a Vértesi Erdő Zrt. szervezésében.

A helyezettek díjainak átadására 2008. június 14-én, az „Országos Bányász–Kohász–Erdész találkozó” keretein belül kerül sor Székesfehérváron. Az első helyezett díját hivatalosan, a 2008. évi Vándorgyűlés keretében, 2008. július 12-én Debrecenben adja át az OEE elnöke.

A szervezők várják a versenyzők mellett a csapatkísérőket és a „szurkolókat”, akik a helyi versenyek helyezettjeiből kerülhetnek ki.

A szervezők várják valamennyi állami erdészeti zrt. nevezését, valamint a MEGOSZ által delegált hat fő versenyző részvételét, az erdész-társadalmat megbecsülő, már hagyományosan megrendezendő vetélkedésre.

A versenyszabályzat és egyéb információk megtalálhatók a www.verteserdo.hu honlapon.

Kérjük a versenyzőket indító zrt.-ket és magánerdő-gazdálkodókat, hogy nevezéseiket megtenni és a résztvevők létszámát bejelenteni legkésőbb 2008. május 25-ig szíveskedjenek a verteserdo@t-online.hu címre.

Kérjük az állami és magánerdő-gazdálkodás vezetőit, hogy támogassák rendezvényünket.

Tatabánya, 2008. február 11.

A szervezők nevében üdvözléssel:

Hartdégén Mátyás
vezérigazgatóhelyettes

Dr. Széles Attila
vezérigazgató

Holdampf Gyula
Az Igazgatóság elnöke

Ragasztó menti meg az ősfákat?

Új eljárás a nyolcmillió éves mocsári cipruserdő maradványainak megmentésére

Világszenzációnak számít a Mátrai Erőmű Zrt. bükkábrányi lignitbányájában 60 méter mélyen a föld alatt, meddőtakarítás közben talált, 8 millió évesnek becsült mocsári cipruserdő maradványa. Az egykori Pannon-tenger peremén, a felső miocén korban (11,6-5,3 millió évvel ezelőtt), szubtrópusi éghajlaton éltek itt a mocsári ciprusok. A lelet azért különleges, mert a fatörzsek az eredeti helyükön, álló helyzetben maradtak fenn, mintegy 3-5 méter magasságig, 2-3 méteres átmérővel. Ilyen idős erdőt még nem találtak eredeti állapotában. A hetven méter magas fák törzsét ellepő vizes homokágy őrizte meg eredeti fás szerkezetüket. Nem szenesedtek el, nem kovásodtak meg, hanem eredeti formájukban és anyagukban konzerválódtak. A feltárás során alkalom nyílt a fák teljes évgyűrű-, kéreg-, és ág szerkezetének tanulmányozására.

A leletek felfedezése után a bányászati munkálatokat félbeszakították, és megkezdték a fák körbeásását. A feltárt törzsek a nedves anyagból kikerülve fokozatosan kiszáradnak és – mivel cellulózvázuk elbomlott – szétporladhatnak. A leletmegőrzés a bánya területén nem megoldható, ezért a következő fázis a törzsek kiemelése és konzerválása, hogy a nagyközönség is megcsodálhassa azokat. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóságának szakemberei megkezdték a fatörzsek előkészítését a biztonságos elszállításra, ám sem a szállításra, sem pedig a tartósításra nincs kidolgozott technológia.

Négy mocsári ciprust már a miskolci Herman Ottó Múzeumba szállítottak. A fákat a szállításig folyamatosan vízzel itatták át, megakadályozva állapotuk további romlását. A legnagyobb négy méter

Az ipolytarnóci törzsek

magas, a tömege megközelíti az öt tonnát, alsó átmérője két métert tesz ki. A rendkívül sérülékeny fákat csak álló helyzetben, speciális járművekkel lehetett szállítani. A múzeumban a törzseket tartó homokágyás fölé egy pavilont állítanak össze, hogy a maradványokat megkíméljék az időjárás viszontagságaitól.

A speciális eljárással megtisztított és stabilizált fatörzsek másik csoportját Ipolytarnóca, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóságának látogatóközpontjába szállították, ahol a végleges konzerválási megoldás megtalálásáig gondoskodnak a páratlan lelet állapotának megőrzéséről is.

Ebbe a munkába kapcsolódott be a PLASTDUR Kft. A feltárási területen álló fatörzsek szerkezetének megerősítésére speciális összetételű kötőanyagot szállítunk, amely folyékony állapotban tejfe-

hér vizes diszperzió, száradás után színtelen, D4 vízállóságú, a fa anyagával összemérhető keménységű anyaggá szilárdul. A polimert a szivacsos, jelentős mennyiségű vizet tartalmazó kéreg mögé, a fatestbe injektálják, ahol a sejtközi vízzel elegyedve a rostok felületéhez diffundál. A molekula mérete megakadályozza, hogy a sejtek belsejébe jusson. A felületre adszorbeálódott makromolekulák között a másodlagos kémiai kötések (hidrogénhidak) mellett, a térhálósító komponens hatására, elsődleges kémiai (kovalens) kötések alakulnak ki a vizes közegben is. A fatörzs belsejében 6-8 óra alatt szilárdul meg a ragasztóanyag, amely a víz teljes elpárolgása után is rögzíti a fa rostjait. A természetes száradás során a felszínre kijuttott koloid oldatból a víz hamar elpárolog, és a polimer molekulák vízálló, kemény, átlátszó filmet alkotnak a kéreg felületén.

A ragasztóanyag vízzel hígítható, nem tartalmaz egészségkárosító szerves oldószert, lágyítószert, vagy a fa anyagát károsító komponenst. A térhálósodást követően a ragasztó kémiai szerkezete nem változik, ezért öregedésre nem hajlamos. Penészgombák, a korhadás során keletkező savak nem károsítják. A modern technikában jól bevált műanyagok felhasználása a régészeti leletek megmentésére nem ismeretlen, de ekkora méretben kevés helyen alkalmazták. A konzerválási munka értékét tovább emeli, hogy hazai anyagok felhasználásával, hazai kutatók, leletmentők, nemzetközi mércével is jelentős eredményt érhetnek el az ősi maradványok tartósításban, megőrzésében.

Dr. Vodicska Miklós

Fotó: Pápai Gábor

Eligazító tábla a vadonatúj létesítménynél

Duska József a fotóriporterek gyűrűjében

„Hasalok a fűben” pályázat értékelése

Lezárult a pályázat első fordulója. A bírálóbizottság folyamatosan értékeli a pályaműveket. A 2007. december 31-ig beérkezett tucatnyi pályázatból a legjobbakat közreadjuk az Erdészeti Lapok hasábjain.

A diósgyőri nyárfamatuszálem fehérfejű rigója

A Földünkön élő összes élőlény között vannak az átlagtól, a normálistól, a megszokottól valamilyen módon eltérő példányok. Ilyen rendellenes színezetű fehérfejű feketerigót sikerült megfigyelnem, de nem akárhol, hanem Magyarország egyik legnagyobb fájánál, a hatalmas, majdnem 10 m törzskerületű diósgyőri nyárfamatuszálemnél. Miskolcon, a Pereces-patak partján, közel a Szinva-patak találkozásánál a panelházak között önmagában is nagy látványosságnak örvendő hatalmas nyárfakolosszushoz siettem. A védett fáról bevezetéképpen azt még mindenképpen illő tudnunk, hogy kerülete, a szokásos 1,3 m magasságban 950 cm, gyökfőben pedig 20 cm híján 1000 cm, korát 220 évre becsülik. Ezzel a tekintélyes törzssel a mai Magyarország harmadik legnagyobb élő nyárfája. A diósgyőri fát tudtommal, csak két somogyi nyár előzi meg, Barcson egy 1000 cm és Nagyatádon egy 955 cm törzskerületű egyed. A mi miskolci fánk jól érzi magát a villanytelep és a patak partján lévő sétaút mellett. Minden bizonnyal a mai Miskolc város helyén, a Bükk előhegyei által közrezárt a Szinva-medencében valaha itt potenciálisan előforduló puhafás ártéri őserdő egyik utolsó maradványfája.

A fehérfejű feketerigó megfigyelése idén tavasszal pontosan április 25-én történt. Madarak énekétől vibráló borongós tavaszi reggelen érkeztem a fához. Amint a matuzsálem mellé értem a villanytelep betonkerítése mögül hirtelen egy általam még soha sem látott kinézetű feketerigó tűnt fel melynek az egész feje fehér volt. Jobban szemügyre véve alatta is látható volt egy gallérszerű fehér sáv. Én magam ilyen feketerigót még soha nem láttam. A madár jól érezte magát a normális kinézetű fajtársai között. (Az átlagos színezetű feketerigó hím teljes tollazata koromfekete, a csőre pedig sárga.) Az én fehérfejűm vidáman dalolt a többi normális kinézetű fajtársa között, kereste a táplálékát, hol a matuzsálemen, hol pedig alatta a fű-

ben, de néha beszállt a Pereces-patak betonozott aljzatára is inni. Az erős területféltesből (revír tartásból) arra a következtetésre jutottam, hogy valahol a közelben, valószínűleg a villanytelep betonfalai mögött fészkel. A többi normális kinézetű hím rigót is erősen támadta, és nem fordítva, tehát ez a „másság” a madár esetében ránézésre semmilyen hátránnyal nem járt, sőt mintha előnyt kovácsolt volna ebből a kifejezetten ritka adottságából.

Mivel én eredetileg a fát mentem megnézni, mérni, és fotózni, volt nálam egy kisebb teljesítményű alap-objektívvel felszerelt fényképezőgép. Ebből a szempontból talán szerencsésnek mondhatom, hogy a többi városi állathoz, madárhoz hasonlóan, a fehérfe-

jű is megszokta az ember jelenlétét, és könnyedén közel tudtam férkőzni.

Egyesekben felmerülhet a kétely, hogy nem örvös rigó volt-e. Tényleg az örvös rigó hím hasonlíthat legjobban ehhez a rendellenes kinézetű feketerigóhoz. Az örvös rigó hímeknek azonban nem a fején, hanem a mellén van egy fehér félhold. Ezen a feketerigón itt ilyen nem volt látható, hiszen a fehér elváltozások teljesen máshol voltak. A csőre pedig a feketerigó hím csőrével összevetve nem tiszta sárga, mert az örvös csőrének a hegye fekete. A két faj gyökeresen ellentétes élőhely-igényét már nem is említem. Utoljára május 10-én, a madarak, és fák napján találkoztam vele.

Katona Csaba
Ózd

Lefülelt madárpopuláció

Eurázsia egyik legveszélyeztetettebb madarának, a lilebíbicnek (*Chettusia gregaria*) az eddigi legnagyobb állományát lelték meg holland és szír kutatók Szíria északi részében, ahol a madarak teleltek. A ritka faj egyedszáma Földünkön összesen 400 és 1500 között lehet. Fennmaradásukat az illegális vadászaton kívül veszélyezteti az is, hogy fő telelőhelyükön, Szíria sivatagos területein természetes élőhelyük erősen pusztulóban van. Az Európa legveszélyeztetettebb énekesmadarának tartott csíkosfejű nádiposzáta (*Acrocephalus paludicola*) afrikai telelőhelyének pontos meghatározását is a mi-

nap könyvelhették el az ornitológusok Szenegál nyugati részén – ötévi kutatást követően. Ehhez még földrészünkön mintát gyűjtöttek a poszáta télen növesztett tollaiból, s azok szénizotóp-tartalmát összevetették az afrikai ország szénizotóptérképével. A hasonló adatokhoz tartozó mintegy 100 négyzetkilométeres területen meg is találták a rejtőzködő életmódjukról híres „csíkosfejűeket”.

(Élet és Tudomány)

**Hirdessen az
Erdészeti Lapokban!**

A vörösfenyőtű aknázómoly *(Coleophora laricella)*

Az elmúlt években – elsősorban a Nyugat-Dunántúl vörösfenyő-elyes erdeiben – egy eddig nem, vagy csak igen ritkán tapasztalt kártételt lehetett megfigyelni. Kora tavasszal, nem sokkal a fák kihajtása után, a tűlevelek megsárgultak, részben le is hullottak. Távolról a korona sárgászöld színű volt, úgy tűnt, mintha leforrázták volna (1. ábra). Mintafát döntve egyértelművé vált, hogy a kárképer a vörösfenyőtű aknázómoly (vörösfenyő aknázómoly, vörösfenyőmoly) a felelős. Mit is lehet/célszerű tudni erről a fajról?

A *Coleophora* nemzetségnek közel 250 faja él Európában, amelyből kb. 30 fordul elő erdei fás növényeken. Erdővédelmi jelentőséggel azonban csupán egy faj, a vörösfenyőtű aknázómoly (*Coleophora laricella*) bír.

A lepke apró termetű, kifeszített szárnyal sem nagyobb 8-9 milliméternél. Alapszíne szürkés. A második pár szárny hátsó szegélye hosszú rojtokkal szegélyezett. A hernyó rozsdabarna színű, feje fekete. Utolsó lárvastádiumban elérheti a 4 mm nagyságot. A pete kuglós formájú, krómsárga színű, igen apró (átmérő: 0,3 mm, magasság 0,2 mm; nem túl egyszerű észrevenni) (2. ábra).

Kárképe jellegzetes: Elsősorban a rövid hajtásokon károsít. Az akna a tűk csúcsi részére terjed csak ki, ami először meghajlik, majd elszíneződik (kezdetben sárga, majd vörösesbarna), végül részben vagy egészben lehullik (3. ábra). Jellemző a tenyészidőszak vége felé több tűből készített zsák (innen ered a család neve: zsákhordó molyok), amelyben a hernyó áttelel.

Európa vörösfenyeseiben mindenhol előfordul. Gazdanövényével együtt több helyre is behurcolták (1886: Észak-Amerika), ahol az ottani *Larix*-féléken túl más fenyőféléken is kárt okoz (*Pseudotsuga*, *Abies*- és *Pinus*-fajok). Hazánkban szórványos fajnak tartották, ami azonban a vörösfenyő térnyerésével megváltozott.

Életmódjából (4. ábra) talán a legfontosabb, hogy minden fejlődési alak a vörösfenyő koronájában, nagy magasságban található meg. Gyenge kártétel esetén ezért nemigen tűnik fel.

A hernyó a már fent említett zsákban

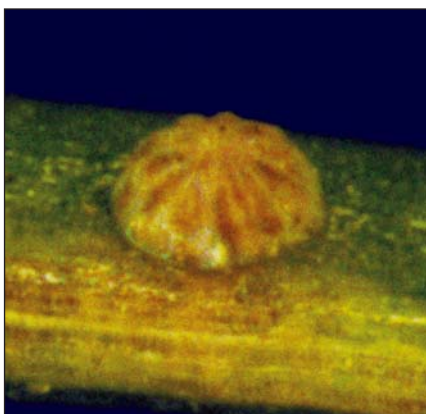
1. ábra

telet át, tavasszal még egyszer vedlik (L4), majd a friss tűlevelek megjelenésekor ismét táplálkozni kezd. Ilyenkor nemcsak a tűket fogyasztja el, hanem a virágkezdeményeket is. A telető zsák ekkorra már túl kicsi ahhoz, hogy abban maradjon, ezért általában újabb laza szövédéket készít magának, de leggyakrabban ismét aknázni kezd. Kártétele már ekkor elérhet olyan mértéket, amely messziről is feltűnő (1. ábra). Két-három hét elteltével a hernyó néhány tűből szőtt szövédékben bebábozódik. Nagy egyedszám esetén (mint amilyen az idei év is volt) szövédéket nem készít, a bábót egy-egy tűre rögzíti rá (5. ábra). A lepke május végén-júniusban rajzik, de az idei évben már május elején is találtunk repülő lepkéket. Petéit a tűkre rakja. A kibújó hernyók egyből belerágják magukat a tűbe. Kezdetben (L1) igen lassan fejlődnek, az aknákat ilyenkor nehéz észrevenni. Az aknamunkát aztán több tűn is megismétlik (L2) egészen addig, míg

szeptember folyamán a kiaknázott tűkből zsákokat nem készítenek maguknak (L3). Ezzel a zsákkal aztán már többekévéb szabadon mozognak. Sok tűlevelet fogyasztanak el a burok védelmében egészen addig, míg a tűhullás megindulásával felkészülnek az áttelelésre. A zsákokat ekkor kibővítik, megnagyobbítják és egy rövid hajtás közelében az ághoz rögzítik.

Természetes ellenségeinek száma nagy, de jelentőségükről, hatékonyságukról igen keveset tudunk. Általában nagyarányú az áttelelő hernyók téli mortalitása, ami az idei év során elmaradhatott a szokásostól.

Előrejelzés: A faj nem tartozik az erdővédelmi jelzőlapon jelentendő károsítók közé. Mesterséges fényre jól repül, ennek megfelelően az erdészeti fénycsapdahálózat is rendszeresen fogja. Az éves előrejelzésekben nem szerepel, de a vörösfenyő alárendelt szerepe nem is indokolná ezt. Erdőrészet szintű monitorozást tesz lehetővé a faj ke-

2. ábra

3. ábra

* NYME Erdőművelési és Erdővédelmi Intézet

	JAN	FEB	MÁR	ÁPR	MÁJ	JÜN	JÚL	AUG	SZE	OKT	NOV	DEC
A												
B												
N												
P												
Á												

4. ábra. A vörösfenyőtű aknázómoly életciklusa

reskedelmi forgalomban is kapható, szintetikusan előállított illatanyaga. A feromoncsapdával nyomon lehet követni a rajzás alakulását, illetve következtetni lehet a kártétel mértékére. 2007-ben a Soproni-hegyvidéken végrehajtott kísérleteink megmutatták, hogy a kártétel elsősorban az idősebb állományokban várható. Fiatalabb állományokban a kár mértéke, illetve a csapdádba fogott lepkék száma is alatta maradt az idősebb faállományokban tapasztaltaknak. Alacsonyabb fák esetén ősszel, a tűlevelek lehullása után, a rügyek környékén visszamaradó zsákok száma adhat iránymutatást a populáció nagyságáról.

Eddigi hazai tapasztalatok alapján nem tartották indokoltnak védekezni ellene, de az idei év károsítása felvetette ennek szükségességét is (állomány szintjén). A cikotai vörösfenyő-plantázsban védekeztek is ellene. A külföldi szakirodalom említi gradációját, első-

sorban magashegységi és észak-európai területekről. Külön kiemelik, hogy az egyes *Larix*-fajok, illetve fajták/változatok különböző mértékben viselik el, illetve tolerálják a kártételt. Ez valószínűleg a soproni területen is így van, mivel a kártétel a Tuskó-féle vörösfenyő kísérleti területen, illetve annak közvetlen környezetében jelent meg. Egyes fák regenerálódtak a tavaszi károsítás után, míg mások elpusztultak. Sajnos az egyes facsoportok származási helyeit a fellelhető térképek és leírások alapján beazonosítani nem tudtuk.

Nagy valószínűséggel a faj nem egyedül felelős a bekövetkezett kártételért. A vizsgálatok során kivágott három elpusztult fából kettő gyökérkorhadott volt. A törzsek közelében megtaláltuk a fenyő-likacsgomba (*Phaeolus schweinitzii*) termőtesteit. A pusztulófélben lévő törzseken nagy számban jelennek meg a különböző szűfélék, melyek közül a vörösfenyőszű (*Ips cem-*

5. ábra

brae) a domináns. Enyhén villásodó meneteit jól lehet látni az előző évben elpusztult fák törzsén.

Az erősen károsított fák többsége kihverte a tavaszi kártételt, de a fák kb. 10%-a elpusztult nem sokkal azután, hogy kifejlődött rajtuk a következő nemzedék (június vége). Az elpusztult fák is legyengülnek, egyéb károsítók (pl. vörösfenyőszű) jelenléte esetén nagyobb valószínűséggel pusztulnak el. Jelentős lehet a növedékvesztés is, bár ezt most nem vizsgáltuk.

Erdészek is futottak a Szupermaratonon

Tizennyolcadik alkalommal került sor a Bécs és Budapest közötti 320 km-es szupermaratonra, amely 2006 óta Pozsonnyal bővült, és Samsung Szupermaraton néven rendezték meg.

A mezőny a hagyományoknak megfelelően Bécsből indult, majd öt nappal később a budapesti Városligetben ért célba. Az egyéni versenyre kilenc országból 53 versenyző, köztük 11 nő nevezett. Változóban hat országból 152 csapat nevezett.

Amint az talán már – legalábbis szűkebb szakmai körökben – köztudomású, a Forest Trapp hosszútávú futó erdészeti váltócsapat 2007-ben is résztvevője volt a Bécs-Pozsony-Budapest Szupermaraton váltóversenyének, melynek során 31 óra 20 perc 31 másodperces össz-futóidővel sikerült teljesíteniük az összességében 320 km-es versenytávot. Ez az eredmény az erdészek öttagú hosszútávú futó csapatát a 139 férficsapat közül a 96. helyre kvalifikálta, e versenysorozat egyúttal Európa

egyik legnevezetesebb ultramaratoni rendezvénye, tehát eleve a professzionális élmezőny is megméretteti magát rajta, így az elért eredmény is ezzel arányosan felértékelődik.

Az idei verseny is komoly felkészülést igényelt. Keményen helyt álltak a fiúk az erős mezőnyben.

Őszinte tisztelet a csapattársaknak ezért a nagyszerű teljesítményért. A hosszabb távokon is szélvészgyors *Bakos Gergőnek*, a derékfájdalmait köz-

tünk fizikailag is elfeledő, és így rendre hasonlóképpen iramodó *Szentpéteri Sanyinak*, az elnyúlhatatlan *Bakos Petinek*, *Hartmann Misinek*, aki a csapat legidősebbje és nem utolsó sorban a nagy szervezőnek és buzdítóknak, csapatalapítónak *Padányi Gulyás Gábor* erdőfelügyelőnek.

Ám nem hagyhatjuk köszönő szó nélkül ama szponzorokat sem, akik pénzügyi oldalról tették lehetővé részvételüket: úgy is, mint *Andreas Stihl Kereskedelmi Kft.*, *Pilisi Parkerdő Zrt.*, *Vértesi Erdő Zrt.*, *Bakonyerdő Zrt.*, *Magán Erdőtulajdonosok és Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ)*, *Országos Erdészeti Egyesület*, *Morus Kft.*, *Ráckeve (Iványos László)*, *Magyartölgy Mémőki Iroda Gödöllő (dr. Tácsik Mihály)*, és nem utolsó sorban *Haraszti Gyula* okl. erdőmérnök.

Köszönet tehát még egyszer mindenkinek, abban a reményben, hogy jövőre – immáron 5-ödször – újfent nekivág a Forest Trapp Erdészeti Szupermaraton Váltócsapat.

Szentpéteri Sándor

Közös ausztriai tanulmányút

2007. október 8-11-e közt rendezték Ausztriában az AUSTROFOMA erdészeti gépkiallítást és vásárt. A négy-évente ismétlődő rendezvénynek ezúttal a Bécs-közeli kisváros, Heiligenkreuz térsége, illetve az itt gazdálkodó erdészet adott otthont. A Heiligenkreuzi Erdészet a Bécsi erdő területén található, 300-400 m-es tengerszint feletti magasságon. Uralkodó fafaja a bükk, egyes részeken fenyvesekkel elegyítve. A vásár nemzetközi volt, melyet számos szakmai konferencia is kísért.

Magyar résztvevők: Az Országos Erdészeti Egyesület Gépesítési Szakosztályának és az Alföldi Erdőkért Egyesület Műszaki Szakbizottsága.

A tanulmányút helyei:

AUSTROFOMA erdészeti gépkiallítás és vásár (Heiligenkreuz).

A megújuló energiák energiatermelésben való felhasználása – a güssingi modell (Güssing).

AUSTROFOMA erdészeti gépkiallítás és vásár:

Az AUSTROFOMA mottója „Értéktermelés a fából modern erdészeti technikával”. Az erdészeti gépesítésbe és a logisztikába fektetett innováció szükségesszerű, hogy az ágazat versenyképes maradjon, és több fát tudjon kitermelni. Az erdészeti gépek alkalmazhatóságának elengedhetetlen feltétele a megfelelő erdőfeltárás. Erdészeti utak és megfelelő feltárás nélkül a géphasználat erősen behatárolt. Statisztikai adatok azt mutatják, hogy Nyugat-Európában a többcélú gépeket alkalmazók száma,

különösen a kis erdőterületeken gazdálkodók körében, emelkedett. A modern fakitermelő és közelítőgépek jelenthetik a választ a növekvő idő- és munkaerőhiányra, valamint ezek teszik lehetővé az ipar és az energiatermelők folyamatosan emelkedő faanyag-szükségletének kielégítését. Ezen a területen az AUSTROFOMA számos gépúj-donsággal szolgált.

A gépkiallításon az érdeklődők kb. 7 km-es erdei körsétát téve, üzemi körülmények között tekinthették meg a különböző erdészeti gépeket. Ez a kiállítás és gépbemutató is jól példázta, hogy a folyamatos műszaki fejlődés és az ökológiai követelmények figyelembe vétele nem egymással ellentétes, hanem egymást kiegészítő fogalmak. Az AUSTROFOMA Európa-szerte az egyik legnagyobb ilyen jellegű rendezvény, ahol idén a látogatók elsősorban a fahasználat minden, napjainkban használatos gépét, módszerét és fontosabb technológiáit a gyakorlatban tekinthették meg.

Az erdei környezetben bonyolított rendezvényen közel 100 kiállító vett részt (a rendezvénynek sajnos magyar kiállítója nem volt). A kiállítási terület úgy volt kialakítva, hogy a kiállítók pavilonjai, sátrai mögött (mellett) rögtön lehetőség kínálkozott a gépek üzem közbeni bemutatására is. A rendezvény az erdészeti gépek és technológiák, ezeken belül is elsősorban a fahasználati gépek és technológiák bemutatója volt, ahol szinte valamennyi európai erdészeti gépgyártó jelen volt gépeivel, eszközeivel, amelyek jelentős részét üzem közben is bemutatták. A rendezvényen a résztvevők a legkorszerűbb,

világszínvonalú erdészeti technikával találkozhattak.

Az AUSTROFOMA lendületet adott a továbbfejlődéshez a technika, az ökológia és a munkabiztonság területén egyaránt. Láthattunk a területen dolgozva különböző kategóriájú harvestereket, processzorokat, kihordókat, traktorokat, amelyek a választékolásban, az elő- és véghasználat során egyaránt alkalmazhatók, valamint a legmodernebb kötélpályákat. Bemutatásra kerültek a ma használatos egyéni és kollektív védőeszközök, biztonsági berendezések, amelyek munka közben a dolgozók testi épségét védik.

A háromnapos vásárról – a teljességre törekvés nélkül – néhány észrevétel, megjegyzés:

– viszonylag szűk körű volt az erdei biomassa előállításához, feldolgozásához kapcsolódó gépek köre;

– a kiállított korszerű gépek aránya a fahasználat és az elsődleges fafeldolgozás irányába tolódott, kevés volt a csemetetermesztési és az erdőművelési gép;

– jelen volt az erdészeti kötélpályák Európában gyártott szinte valamennyi változata;

– jelentős számban voltak láthatók a mezőgazdasági univerzális traktorhoz kapcsolható, korszerű, magas műszaki színvonalat képviselő fahasználati gépek, adapterek, amelyek a magánerdőgazdálkodás gépesítési problémáira adnak megoldást;

– jelen voltak a nagy terepjáró képességű, kerekeiket önállóan beállítani tudó többcélú gépek;

– nagyszámú és nagy típusválasztékú többcélú gép volt látható, melyek

Gallyzúzó traktor

Markoló adatper munkában

Közelítő traktor

Processzor és kihordó

egyre magasabb fokon automatizáltak, számítógép által vezéreltek;

- ergonomiai követelményeket szem előtt tartva tovább fejlődtek a többcélú gépek kezelőhelyei, megjelentek a kezelőfülkét a terepviszonyoktól függetlenül mindig függőleges helyzetben tartó automatikák;

- új megoldást jelentett a vágáshulladék-kötegelő gépek megjelenése;

- jelen voltak a lokális helymeghatározással irányított gépek, melyek a gépüzemeltetés fejlődési irányát jelzik;

- feltűnő volt a hidraulikus elemek, a hidraulikus elven működő gépek nagyszáma, és típusválasztéka;

- a környezetvédelmi szempontokat hangsúlyozva számos gyártó kínált mobil üzemanyag-töltő állomásokat;

- újként értékelhető a daruvégre szerelt hidraulikus markolóba épített hasítóék, a kihordó oldalára szerelt hasító adapter, az univerzális traktorhoz kapcsolható kihordó elfordítható vonórúd-megoldása, valamint kormányozható kerekei.

Az AUSTROFOMA – melyet több ezren látogattak meg – Európa minden tájáról érkező erdészeti műszaki szakemberek fontos találkozóhelye is volt. A rendezvényen Magyarországról látogatóként – az Országos Erdészeti Egyesület Gépesítési Szakosztályának és az Alföldi Erdőkért Egyesületnek a szervezésében – 45 fő, egyéb szervezetekben kb. további 50 fő vett részt. A résztvevők az erdőgazdasági műszaki területen tevékenykedő szakemberek, az oktatás, az erdőgazdaságok és az erdészeti műszaki vállalkozások műszaki (gépesítési) vezetői voltak. A kiutazó szakember-csoport a tanulmányúton szerzett tapasztalatait a napi munkájában, az erdészeti gépberuházások megvalósításakor, a gépüzemeltetések fejleszté-

sekor tudja hasznosítani. Köszönet illeti az érintett erdőgazdaságok és vállalkozások vezetőit, hogy hozzájárultak a szakmai tanulmányút megrendezéséhez, és ezen keresztül lehetővé tették műszaki szakembereik ismereteinek bővítését.

A megújuló energiák energiatermelésben való felhasználása – a güssingi modell:

A tanulmányút résztvevői kinn tartózkodásuk alatt egynapos látogatást tettek egy dél-burgenlandi kisvárosban, Güssingben, ahol meghallgattak egy prezentációt és üzemlátogatásokon vettek részt.

A prezentációra a güssingi Technológiai centrum szemináriumtermében (Technologiezentrum, A-7540 Güssing, Europastr. 1.) került sor, a következő témában: „A güssingi modell – egy kisváros energia-önellátóságának megvalósítása megújuló energiaforrások segítségével”. Az előadás indokolta és szemléletesen magyarázta a megújuló energiaforrásokra épülő kistérségi energiaellátást.

Processzor erdőifényvesben

Ezt követően üzemlátogatásokra került sor, az alábbiak szerint:

Biomassza távfűtőmű (Güssing):

A távfűtőműben a güssingi parkettagyárak ipari fahulladékát égetik el két (egy 3 MW-os és 5 MW-os) fakazánban és az így megtermelt hőt a város távhőhálózatában hasznosítják.

Biomassza erőmű (Güssing):

2001-ben egy új erőműtípust valósítottak meg Güssingben. Az itt alkalmazott új technológiát a Bécsi Műszaki Egyetemen fejlesztették ki, amelynek a lényege a biomassza (faapríték) termikus elgázosítása. Az erőmű hőkapcsolt üzemű, azaz az áramtermelés mellett a megtermelt hőt is hasznosítja a Güssingi távhőhálózat segítségével. Az erőmű számos nemzetközi kutatási projektben vesz részt.

Kombinált (biomassza és napkollektor) távfűtőmű (Urbersdorf):

A Güssingtől 4 km-re fekvő kis falu fűtőműve a 43 felcsatlakozott fogyasztóját (családi házak) egy kombinált berendezés segítségével látja el hővel. A biomassza (faapríték) kazán mellett a tetőn elhelyezett napkollektorok állítják elő a szükséges hőmennyiség egy részét.

Biogázüzem (Strem):

A Güssingtől 8 km-re fekvő kis faluban 2004-ben üzembe helyezték biogáz-berendezés 100%-ban növényi alapanyagból erjesztés útján termelt biogázt. Az üzem az áramtermelés mellett a meglévő távfűtőhálózatba hőt is táplál be. Az üzemben számos kutatási projektet is folytatnak.

Dr. Horváth Béla

az Országos Erdészeti Egyesület Gépesítési Szakosztályának elnöke

Szabó József

az Alföldi Erdőkért Egyesület Műszaki Szakbizottságának elnöke

Könyvtárávató Ásotthalmon

Az ünnepségen *Andrésiné dr. Ambrus Ildikó*, az iskola igazgatója köszöntötte a megjelent vendégeket. Elmondta, hogy az iskola 124 éves története során számos kisebb-nagyobb építkezéssel kialakult épületegyüttesben működik. Beszédét a következő gondolatokkal zárta: „Bízunk benne, hogy azt az örökséget, amit az iskola alapítói ránk hagytak, és amit elhivatottan ápolunk, még hosszú évtizedeken keresztül továbbadhatjuk diákjainknak. Úgy gondolom, jót gondoltunk és a támogatók segítségével jót tettünk, mert ami 2003 tavaszán még álomnak tűnt, az mára valósággá vált. Gondolataimat a mai ünnepség mottójául választott Vörösmarty idézettel zárom: „Szólj, gondolj, tégy jót, s minden szó, gondolat és tett

Tiszta tükörként fog visszamosolyogni rád.”

Beszéde után a diákok egy csoportja *Katona Nándor* és *Kiri Lajos* tanár urak vezetésével megható műsorral kedveskedett a vendégeknek. Majd *dr. Kovács Kálmán*, az iskolát fenntartó Csongrád Megyei Közgyűlés alelnöke, végül *Ósz Előd*, az FVM Természeti Erőforrások Főosztályának vezető főtanácsosa tartott avatóbeszédet. *Dr. Becsey Zolt* európai parlamenti képviselő levélben köszöntötte az ünnepség résztvevőit.

Az ünnepség kapcsán röviden bemutatam az iskolai könyvtár történetét. Ásotthalmon közel 125 éve, 1883. október 10-én nyitotta meg kapuit az erdőéri szakiskola. „Mint első az országban, ennek szervezete minden példakép nélkül, önállóan és függetlenül volt fejlesztendő, és így a kezdet nehézségeivel erősen küzdött” – írták egy korabeli ismertetőben. Az alapítást követően jelentős és szisztematikus könyv- és folyóiratgyűjtés kezdődött, amit igazol a mai könyvállomány is. Az akkori időszak valamennyi fontosabb erdészeti, vadászati, halászati és egyéb természetismereti könyvét igyekeztek elődeink beszerezni. Emellett számos folyóirat járt az iskolába. Így például az Erdészeti Lapok kötetei 1884-től sorakoznak a polcokon. De megtalálhatjuk A Magyar Erdész, a Fakereskedelem, a Természetvédelem, a Vadászlap, a Vadászat és Állatvilág, az Állatvédelem, a Halászat vagy a Földtani Közlöny bekötött évfolyamait is. A magyar nyelvű művek mellett igyekeztek német nyelvű könyveket is beszerezni. Említést érdemel a Schlechtendal, Langenthal és Schenk ál-

tal írt 31 kötetes Flora von Deutschland az 1800-as évek végéről.

1898. január 1-én kezdte meg működését a Magyar Királyi Erdészeti Kísérleti Állomás Selmechányán, amelynek egyik külső kísérleti állomása lett a szakiskola. 1899-ben jelent meg az Erdészeti Kísérletek első kötete. Az újabb kötetekbe iskolánk tanárainak is jelentek meg írásai. Az Erdészeti Kísérletek évfolyamai is a polcokon sorakoznak. A mai Ásotthalom, az egykori Királyhalom az alföldfásítás és a homoki fásítások oktató- és kutatóbázisa volt. A kezdeti időben mindössze két tankönyvből oktattak. Az egyik Bedő Albert: Erdő-őr című műve, a másik Illés Nándor: A futóhomok megkötése, befásítása és használata című munka volt. Ezekből a könyvekből többet is beszerezhettek. Ezt igazolja, hogy az utóbbiból ma is van több példányunk, amelyekbe egy időben évenként beírták a kölcsönző diák nevét.

A II. világháború előtti könyvállományról nincs pontos adatunk. Valószínűleg már ekkor megkezdődött a régi könyvállomány csökkenése. A mai nál több régi könyv meglétét igazolják az antikváriumokban időnként felbukkanó szakiskolai bélyegzős könyvek.

1958 őszén ismét megindult az erdész-vadász képzés Ásotthalmon. Az ötvenes évek végétől a kor szellemének megfelelően elsősorban szovjet-orosz irodalmi, ifjúsági és ismeretterjesztő könyvek kerültek beszerzésre, miközben a szakmai könyvek száma alig gyarapodott. A különböző szakmai folyóiratokat nem költették be, ezek jórészt elkallódtak. Érdekesség néhány „Magyar Királyi Erdőfelügyelőség, Szeged”

feliratú bélyegzővel ellátott háború előtti könyv, amelyek valószínűleg a háború után kerülhettek az iskolához. Az utóbbi évtizedekben már könyvtárosa is volt a könyvtárnak. Először *Vér Katalin* nevét kell megemlíteni, majd 1978-80 között *Gárgyán István*, majd *Arany József* következett. 1998-tól pedig *Zsirnőné Kiss Erzsébet* látja el a könyvtárosi teendőket, aki a közoktatási törvény szerint jelenleg félállásban könyvtáros.

Iskolánk könyvtárának az elmúlt évtized során sikerült jelentősebb állományfejlesztést végrehajtania. Ez elsősorban a sikeres pályázati tevékenységünknek köszönhető. A közelmúltban megjelent erdész-vadász szakkönyvek mellett sikerült néhány korábban megjelent könyvet is beszerezni, illetve az elmúlt évtizedek folyóiratainak egy részét is beköztetni. A könyvtár könyvállománya közel 5000 kötet, melynek mintegy fele az erdész-vadász. Célunk a szakkönyvtárunk további fejlesztése, hogy minél teljesebb könyvállománnyal álljunk az iskola diákjai mellett az érdeklődő szakmabeliek rendelkezésére is.

A könyvtár rövid bemutatása után egy felhívással fordulok az olvasóhoz. Minden igyekezetünk ellenére a szakmai könyv- és folyóirat-gyűjteményünk meglehetősen hiányos. Kérem, amennyiben lehetősége van, támogassa e nagy múlttal rendelkező iskola szakkönyvtárát. Segítségét előre is tisztelettel köszönöm.

Címünk: Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola és Kollégium, 6783 Ásotthalom, Kiss Ferenc krt. 76. Telefon: 62-291-522

Andrésiné Pál

Erdészek a társadalomban

2007. decemberében az OEE kiadványaként „Erdők a közjóért” címmel az Erdők a közjóért szakosztály fennállásának 40 éves jubileumi rendezvénye alkalmából jelent meg az a könyv, melynek fő célja, hogy a társadalom minél szélesebb rétegeihez szólva hangsúlyt adjon az erdészek „fán felüli” tevékenységeinek.

Szükségességét egyebek között leginkább az indokolta, hogy a Magyarországon élő emberek jelentős hányada nem vagy nem kellően tájékozott az erdészek munkájáról és ezen belül különösen azokról a szolgáltatásokról, amelyeknek igénybevétele során közvetlen kapcsolatba kerülnek az erdővel.

A tűzifa megvásárlása és felhasználása vagy a továbbfeldolgozott iparifa (bútor, szerszám stb.) használata nem igényli az erdővel való közvetlen kapcsolatot. Gyakran tapasztalható, hogy a materiális faalapú „kapcsolat” valójában nem is az, még az értelmezés sem jön létre, hiszen nagyon sokan vannak akik a fát felhasználják, de tiltakoznak a fakivágás ellen!

Többekben tudatosul a faanyag-igénybevétel és az erdőhasználat közötti szükségszerű összefüggés, de közülük is nagyon sokan elítélik azt a beavatkozást, melynek eredményeképpen minden idős fa kivágásra kerül!

A fakivágást az erdészettel, az erdészekkel a leghatározottabb „összefüggésbe” hozzák, de az csupán kevesek ismeretanyagában szerepel, hogy az erdő ápolása, védelme, gondozása, fenntartása is az erdészek munkája, hiszen vélekedésük szerint az erdő magától is növekszik.

Viszonylag szerény azoknak a száma akik világosan tudják, hogy a fakitermelések következtében nem csökken hazánk erdőszültsége, és még kisebb azoknak az embereknek a csoportja, akik azt is tudják, hogy az évenként kitermelt faanyag mennyisége kevesebb, mint ami növedékként az erdő fáira rakódik, tehát az élőfakészlet nő!

Örvendetesen gyarapszik azoknak a száma, akik tudják, hogy a faalapanyagú (erdei mellékhaszonvételeket is ide sorolva) termékeken túl, az erdő egy sor olyan szolgáltatást is nyújt, melyek nélkül a civilizáció előrehaladásával egyre kevésbé lehetséges a Földön az élet.

Sokan és sokat beszéltek és írtak már arról, hogy az erdő immateriális szolgáltatásai miért fontosak, illetve nélkülöz-

hetetlenek, de egyre inkább úgy tűnik, hogy ezek a szolgáltatások nem kötődnek az erdészek munkájához az általános megítélés szerint.

A közjóléti tevékenység mikéntje minden erdőjáró ember számára egyértelmű, a parkerdei berendezések, turistautak, kiránduló központok stb. önmagukért beszélnek.

E közjóléti infrastruktúra-szolgáltatás értékének csökkenése a számbeli megfogyatkozás és a minőségromlás következtében, ma már nem csak erdészberkekben egyértelmű.

A 30-40 évvel ezelőtti, illetve a 90-es éveket megelőző bizakodó hangulat és progresszív építkezés a fenntartás finanszírozásának forráscsökkenése, illetve megszűnése következtében sajnos a múlté! A nagyobb baj az, hogy e parkerdei rendszer működésének megingása, a kelő mértékű emberi terhelés irányításának hiányában, az erdőt veszélyezteti, a természeti értékek pusztulásához vezethet!

Szakmánk értékítélete általában a közjóléti munkáról az elmúlt sok-sok évtized fahasználat-centrikus és vadászorientált szemléletének és gyakorlatainak hatása alatt formálódott. Lehet – meg talán kell is – csinálni, de úgysem ebből élünk!! Az éves elszámolások jobb alsó sarkában szereplő szám elszóllegessége rányomta bélyegét a közjóléti munkára, de még az azt végző emberekre is. Emlékezzünk csak az év végi kapkodásokra a '70-es, '80-as években, hogy az év elején kiosztott közjóléti források felhasználásra, beépítésre kerüljenek, az egyéb feladatok elvégzését követően! Mindezek ellenére jelentős mértékű közjóléti infrastruktúra létesült, és a parkerdő-fenntartás is igazodott a terheléshez.

Az erdészek munkájának a társadalom által alkotott értékelésében viszont meghatározó helyen van az erdészeti, közjóléti – közszolgálati tevékenység. Ez az a szolgáltatási kör, ahol egyértelműen kedvező volt az elmúlt évtizedekben munkánk fogadtatása, ide köthető támogatóink megtalálása és ez volt az a tématerület, amely a sajtóban is lehetővé tette, hogy a szűkebben vett közjóléti kérdéseken felül erdészszakmánk egyéb gondjairól is említést tegyünk. Mindezek ellenére szakmai teljesítményünk összegzett értékelésénél a társadalomtól csupán az éppen elfogadható érdemjegyet kaptuk. A hivatásos természetvédelem és a zöldszervezetek véle-

ménye még ennél is negatívabb. A konszenzuseresés, a velünk szemben állók meggyőzésének eddigi határfoka rendkívül alacsony volt.

Ezért gondoltuk jó egy esztendeje, hogy szükséges egy összefoglaló kiadvány, mely a közjóléti tevékenység bemutatásán túl, szakmánk lehetséges céljait is elemzi és minél több emberhez eljuttatva, hozzájárulhat a társadalmi vélemény megváltoztatásához.

Valószínűsíthető, hogy az erdészszakma jelenlegi kapcsolata a társadalommal és ezen belül a természetvédelem képviselőivel nem segíti elő ágazatunk érvényesülését.

Az állami tulajdonban lévő erdeink faalapú eredményességének nemzetgazdasági pozitívumát minden biztonnal felülírhatja más érdekcsoportok által e területek feletti közvetett rendelkezési lehetőség megszerzése, benne kitüntetett helyen az ősidők óta ismert vadászati érdekérvényesítéssel.

Magyarország erdőterületének nagyobbik hányadán az állami kézben lévő erdőgazdaságok lehetnek képesek arra, hogy visszaállítsák a korábbi években jobban működő kapcsolatrendszert a társadalom különböző csoportjaival.

A társadalom az utóbbi évtizedben egyre fokozódó mértékben nyilvánította ki, hogy szüksége van a korábban megszokott közjóléti szolgáltatásokra, ezeknek pótlására öntevékeny munkát is vállal az erdőben. E jelek érzékelésére, a párbeszéd kialakítására, minden eddiginél nagyobb szükség van napjainkban.

Az erdőtulajdonosok anyagi hozzájárulásának növelése, a közjóléti és védelmi feladatok eredményességének emelése érdekében, nélkülözhetetlen.

A közjóléti és védelmi tevékenységek mennyiségi és minőségi növeléséhez kívánatos a most nyíló, ill. a későbbiekben kiírásra váró uniós források igénybevétele is.

Az erdészeti, erdei iskolákra is támaszkodva kommunikációs tevékenységünk javítása mással nem pótolható feladat, erősítve ezzel a közszolgálati források biztosításának lehetőségét is.

A hagyományos közjóléti tevékenységeken felül a folyamatos erdőkép biztosítására törekvő erdészgondolkodás és a megvalósítás bemutatása is döntő fontosságú. A Pro Silva mozgalom határait az erdészfejekben is és az erdőterületen belül is növelni kell. Az átállás nehéz, de nem megkerülhető!

Az erdők védelmi szolgáltatásain belül méltatlanul alacsony helyen áll az erdészek ismereteiben, de a társadalom megítélése szerint is a környezetvédelmi szolgáltatások köre.

A világ és ezen belül hazánk környezeti állapotának romlása felhívta a figyelmet a cselekvés szükségességére. Az erdő által nyújtott környezetvédelmi produktum ugyanakkor meglehetősen alulértékelt!

Az erdő általi szénmegkötés üvegházhatást csökkentő szerepén kívül még egy sor eddig nem, vagy nem kellő mértékben értékelt szolgáltatásról is beszélnünk kell.

A levegőben lévő szilárd, gáznemű és cseppfolyós szennyezések csökkentésével az erdő mással nem, vagy csak nehezen – hatalmas befektetésekkel – pótolható, környezetünk védelmét elősegítő szolgáltatásokat nyújt.

A csapadék visszatartása, tárolása, a vízkészletek frissítése, szűrése, az árvizek hozamának csökkentése, a szélsőség irá-

nyába mozduló időjárásunk elviselhetőbbé tételében is nélkülözhetetlen.

Említenünk kell az erdő jótékony szerepét a futóhomok megállításában, az erózió és a defláció mérséklésében stb.

Erdészeti munkánk presztízsének visszaállítása csak úgy lehetséges, ha ezeket az eddig méltatlanul alulértékelt védelmi szolgáltatásokat a helyére emeljük és mindent elkövetünk annak érdekében hogy ezek számban és minőségben növekedjenek.

A Pro Silva módszer lényeges eleme a természetszerű folyamatos erdőborításra való törekvés, de talán még ennél is fontosabb azonban, hogy az átállás eredményeként keletkező többszintes, elegyes, többkorú, nagyobb biomasszával rendelkező erdő egyúttal a környezetvédelem területén is emelt szintű szolgáltatásokra képes. Tehát azonos területen a Pro Silva szemléletű erdő átalakítás után a jobb minőségű és nagyobb volumenű fatömeg felül a természetvédelmi és a környezetvédelmi produktum is növekszik.

A mezőgazdaság által gazdaságosan nem művelhető, illetve egyéb ok miatt felhagyott területeken is lehetőség nyílik az erdőtelepítésre, a környezetvédelmi elsődlegességgel létrehozandó erdők fontosságának hangsúlyozására.

Az erdőtelepítések fentiek szerinti kommunikációs előkészítésének valószínűsíthető hatása az eddig zárt vagy csak éppen csordogáló pénzügyi források megnyílása, illetve erősödése.

Rendkívül fontos a társadalomban tudatosítani, hogy a közjóléti és védelmi munkák a közösséget szolgálják, pénzbe kerülnek és ezt az eddiginél magasabb szinten szükséges finanszírozni a nemzet költségvetéséből is!

Jubileumi – Erdők a közjóért című – kiadványunk népszerűsítése remélem jelentős mértékben hozzájárul feladataink és céljaink kibővítéséhez és nagy múltú erdészeti szakmánk társadalmi megítélésének javításához.

Dobó István

Erdők a közjóért, tanulmánykötet

Az Országos Erdészeti Egyesület egyik legaktívabb szakosztálya, megalakulásának negyvenedik évfordulójához érkezett 2007. novemberében. Miután erdészeti ágazatunk nem éppen aranykorát éli napjainkban, ezért határozta el a szakosztály, hogy olyan könyvet szerkeszt, ad ki – erre a csak évtizedekben kerek évfordulóra –, amelyik túlmutat a visszaemlékezésen és talán ajánlásaival felfelé lendíti, jó irányba tereli az erdészeti ágazat összetársadalmi megítélését.

Dr. Madas András, dr. Madas László, Mészöly Győző és a többi szakosztályalapító felismerte az újra polgárosodás kezdetén, az 1960-as évek végén, hogy az erdők védelmét, az erdészeti tevékenység elismerését, becsületét meg lehessen tartani, akkor nyitni kell az országlakók felé. Mindenki számára elérhető, látogatható, vonzó erdei pihenőket, letelepedőket kell kialakítani. Ezek a koncentrált, ellenőrizhető, viszonylag kis területek az erdők egészét védik. Az erdészeti tevékenységünk összességét teszik elfogadottá polgáraink előtt.

Nos, szakosztályunk negyven éve azért alakult, hogy e fontos és szép tevékenységben résztvevőknek legyen az egyesületen belül egy fóruma, ahol egymást segítve, támogassák a bekapcsolódó szakmabelieket és ágazaton kívüli pártolókat.

Legutóbbi nagy közös munkánk volt az ország parkerdei objektumainak feltérképezése, elhasználadásának megállapítása és a javaslatétel megújításukra. Lásd *Madas Katalin* tanulmányát a könyvben.

Szakosztályunk évek óta kialakult életéről, hagyományairól annyit, hogy minden évben nyitó és záró összejövetelt tartunk Budapest valamelyik jeles középületében, *Baranyi Katalin* szakosztálytitkárunk lelkes szervezésében. Ezek a rendezvényeken összegzések, illetve terveink megbeszélésére kerül sor. Egy tavaszi és egy őszi hazai tanulmányutat iktatunk be, ahol helyi csoportok életével, országunk tájaival közjóléti erdei és egyetemes kulturális értékeivel ismerkedünk.

Gyepűn túlra, évente két utat tervezünk és valósítunk meg. Így jártuk a Felvidéket, Kárpátalját, Erdélyt, Szlovéniát. Csehországot. Régebbi időkben többször a Pílisi helyi csoport tagjaival közösen. 2001 óta évről évre Erdély valamelyik hegységével ismerkedünk helyi kollégák segítségével, szakvezetésével 4-5 napos gyalogtúrákon. Bihar, Retyezát, Radnai-havasok, Hagymás csoport, Kelemen- és Görgényi-havasok rengetegét, Fogaras sziklás gerincét jártuk (lásd a könyvi beszámolóinkat). Nagyon fontosnak tartjuk, hogy ne csak szakmabeliek, hanem mások is – a háziasszonytól a gyógyszerészig

– kapcsolódjanak be szakosztályi tevékenységünkbe. Így kaphatunk visszajelzést erdészeti ténykedésünk társadalmi megítéléséről.

Visszatérve a jubileumi kiadványunkra: ágazati vezetők, az Európai Bizottság erdészeti osztályának képviselője, a civil szervezetek jeles emberei és természetesen szakosztálytagjaink tanulmányait, élménybeszámolóit olvashatjátok, az állami szerepről és a magánérdős törekvésekről.

Kitekintés kapható az Európai Unió országainak, de Földünk távolabbi térségeinek hasonló tevékenységéről is. Ízelítőt nyújt az erdők közjóléti szerepének múltjáról, jelenéről, jogi háttéréről, jövőképeről.

Kiadványunkat többek között már eljuttattuk a parlamenti képviselők szakmai bizottságaihoz (a környezetvédelmi és a mezőgazdasági bizottság tagjainak). Nem titkolt vágyunk, hogy önkormányzatok, érdeklődő civil szervezetek is megkapják. Kis könyvünk eddig ingyenes volt, hogy az maradjon és újranyomtathassuk, további pénzügyi támogatást keresünk és várunk.

Köszönjük az egyesületnek és minden eddigi támogatóknak, hogy hozzájárultak a megjelenés költségeihez és az első 800 példány kiadásához.

Kertész József

A sajlóádi erdő szomorú története

Az Északerdő Zrt. kezelésében lévő 180 hektáros erdő Sajlólád községet DK-i oldalról határolja. Az erdőtömböt 2004-ben a Natura 2000 hatálya alá vonták. Az erdő története nem 2007-ben kezdődött, de a sajtókarrier a múlt év novemberében indult.

A sajtóhadjárat

2007. november 25-én jelent meg a greenfo internetes hírportálon az a közlemény, amit három nappal korábbi dátummal jegyzett a debreceni székhelyű Tiszántúli Természetvédők Társulata.

A közlemény szerint a Natura 2000 hálózatába tartozó sajlóádi erdő 98 százalékát fejszével és láncfűrészsel felszerelt illegális fatolvajok, illetve az erdő kezelésével megbízott erdészeti igazgatóság dolgozó szisztematikusan kiirtották. Az ügyben jelenleg nyomoz az ügyészség – olvashattuk a közleményben. A Borsod-Abaúj-Zemplén megye déli részén található sajlóádi erdő 180 ha-os területének 98 százaléka került kiirtásra – folytatódik a szöveg – azóta, hogy a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelettel az Európai Unió Natura 2000 hálózatába kijelölésre került, mint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, amely a „20004HUAN Hernádvölgy és Sajlóládi erdő” elnevezésű terület legértékesebb tölgy-köris-szil ligeterdő élőhely-típusát alkotta. A sajlóádi erdő számos, a magyar természetvédelmi és európai uniós jogszabályok által védett állatfajnak nyújtott menedéket mindaddig, amíg fejszével és láncfűrészsel felszerelt illegális és fatolvajok, illetve az erdő kezelésével megbízott erdészeti igazgatóság dolgozó (utóbbiak a megelőzés elvére való hivatkozással) szisztematikusan ki nem irtották.

Ezt a közlemény aztán a hazai média számos szereplője átvette az MTI-től, és a napilapoktól a rádió és televízió át a világhálóig számos fórumon helyet kapott a hír.

A drámai és fenyegető hangulatú közlemény kellő hatást ért el, a kiöltői ügy hajtották végre a „hadműveletet”, ahogy az a nagy PR könyvekben meg van írva.

A magyar természetvédelem történetének eddigi legnagyobb irreverzibilis (visszafordíthatatlan) természetkárosítása következett be a sajlóádi erdő 98 százalékos kiirtásával – ami, valljuk be, meglehetősen ijesztően hangzik. „Egy állami tulajdonban, állami kezelés, illetve állami védelem alatt álló, s immár három éve az Európai Unió védelmét is élvező kiemelt

jelentőségű természetmegőrzési területen következett be ez a példátlanul súlyos természetkárosítás.” Ha lehet fokozni, akkor ez még rémisztőbb.

„Az ügyben jelenleg ügyészségi nyomozás van folyamatban a debreceni székhelyű Tiszántúli Természetvédők Társulata által tett büntető feljelentés alapján a Btk. 281. § (3) bekezdés b) pontjába ütköző jelentős mértékű természetkárosítás büntettének gyanúja miatt a Miskolci Városi Ügyészségen.” Ez a mondat, pedig egyenesen fenyegető hangvételt üt meg.

A tiszteletre méltó „túl a tiszai” természetvédők nem álltak meg határainknál, hanem egyenesen Brüsszelig szaladtak feljelentésükkel: a „Tiszántúli Természetvédők Társulata az ügyben petíciót nyújtott be az Európai Parlament Petíciós Bizottságához is annak kivizsgálására, hogy a Magyar Köztársaság illetékes hatóságai miért nem tettek eleget a 92/43/EGK Élőhely-irányelv, illetve a 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet által előírt kötelezettségeiknek. A Tiszántúli Természetvédők Társulata az Európai Parlament Petíciós Bizottságához elküldött petíciójában kiemelte, hogy „az igazságosságba, a megelőzés, az elővigyázatosság, a fenntartható fejlődés elvébe, az Európai Unió jogintézményeibe való hitet erősítené minden magyar állampolgárban az, ha egy igen szigorú és teljes körű vizsgálat eredményeként olyan döntés születne mind a Petíciós Bizottság, mind az Európai Bizottság részéről, amely elősegítené, hogy hasonló mértékű visszafordíthatatlan természetkárosítás soha többé ne következhesen be a Magyar Köztársaság területén, és legalább a sajlóádi erdő 180 ha-os területéből hírmondóként megmaradt kb. 2. ha-nyi tölgy-köris erdő rész megmaradhasson a jövő nemzedékei számára.”

A helyesírási hibákat a fordítók nyilván javították, de lapzártánkig arról nincs hírünk, hogy az EP központban miként fogadták a beadványt. A későbbi hírek arról is szóltak, hogy a feljelentést megfogalmazó legfőbb tiltakozó brüsszeli tűrra indult, hogy személyes megjelenésével is nyomatékos adjon az ügynek.

De addig is, amíg a brüsszeli malom megőrlik a választ, lássunk néhány szemelvényt a „korabeli” sajtó címeiből!

Természetvédelem fejszével és láncfűrészsel (greenfo) november 24.; Eltűnt egy egész erdő (Bors) november 26.; A tarra vágott erdő (Népszabadság) no-

vember 30.; Visszafordíthatatlan pusztítás a Borsod megyei sajlóádi erdőben (MTI) december 14.; Sajlólád csak csepp a tengerben (Magyar Nemzet), Fanyűvők (Magyar Nemzet) december 17.; Kivágták a kincset érő sajlóádi erdőt (Bors) december 17.; Nem „megélhetési”, profi favágók dolgoztak (Magyar Nemzet), Kilenvennyolc százalék (Magyar Nemzet) december 19.; Keresik a sajlóádi erdőt (Északmagyarország) december 28.; Iparág lett a falopás országsgazerte (Magyar Nemzet) 2008. január 4.

A fordulat

2008. január 5-én, szombaton új fordulatot vett az ügy: a debreceni székhelyű Tiszántúli Természetvédők Társulata azt közölte MTI-vel, hogy a rendőrség bűncselekmény hiányában megszüntette a nyomozást a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei sajlóádi – az Európai Unió Natura 2000 hálózatába tartozó – erdő kiirtása ügyében.

Az indoklás így hangzik: „A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság a nyomozást megszüntető határozatában megállapította, hogy a Délbükki Erdészeti Igazgatóság biztonsági intézkedései ellenére az erdő ritkulásához jelentősen hozzájárult a területen tapasztalható nagymértékű falopás. A sajlóádi erdő területén ugyanis a rendőrség az elmúlt két évben összesen 142 személlyel szemben kezdeményezett eljárást, azonban a tetten ért elkövetők által okozott kár sok esetben a szabálysértési értékhatárt – 5-10 ezer forint – sem haladta meg. Annak a megállapítása, hogy a lombotav ritkulása mikor következett be, illetve tettenérés esetén a faanyag mely területről származott, nem volt megállapítható. Mivel az erdő faállománya a falopások miatt 60 százalék alá csökkent, ezért az erdőtörvény alapján »véghasználatra került«, azaz kivágták az erdő megmaradt faállományát.”

A „túl a tiszai” társulat azonban nem békélt meg az új helyzettel, hanem panaszt nyújtott be a december 27-én kelt, nyomozást megszüntető határozat ellen: véleményük szerint ugyanis a Natura 2000 erdőterületeket a közösségi – értsd EU – jog védi, amely elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben, így jogsértő volt a magyar erdőtörvény alapján, az illetékes természetvédelmi szakhatóság hozzájárulása nélkül kiadott vágási engedély.

Az új helyzet természetesen megváltoztatta a sajtó tárgyilagosságra törekvő

szereplőinek hangütését is: Nincs felelőse az erdőpusztításnak (Magyar Nemzet) január 7., Tarra vágott erdő, nyomozás, fellebbezés (Népszabadság) január 7., Az EP-től várnak igazságot az erdőirtás miatt (Borsod Online) január 8.

Talán egyedül a Népszava munkatársa volt az, aki nem hitt a szemének, s tovább ostorozta az erdőgazdálkodót, a hatóságokat és a rendőröket: Sajóládi kerek erdő (Népszava) január 10.

Megszólalnak az érintettek

Csomós János, a hatóság képviselője

Az üggyel kapcsolatban az erdészeti társaság és az erdészeti hatóság illetékesei azt az álláspontot foglalták el, hogy amíg nem ismerik a feljelentés szövegét, és nem tudják, hogy mivel vádolják őket, addig nem lépnek a nyilvánosság elé. Ez méltányolható, de a mai mediatisztált világban nem célszerű álláspont.

Ugyanis, miként élte meg az eseményeket a hírfogyasztó közönség? A csapból is az folyt, hogy a sajlóádi erdő körül valami nagy disznóság történhetett, hisz' az erdészet és a hatóság egy szót sem szól az ügyről. Mint, akinek vaj van a füle mögött.

Az egyre fokozódó médianyomás hatására végre megszólaltak a társaság és a hatóság vezetői is, és többek között a ForestPress oldalán is megjelent az Északerdő Zrt. – mint a rádió és televízió műsorokban visszatérő téma legfőbb érintettje – sajtóreferense által jegyzett hivatalos nyilatkozat.

Rencsiné Ágh Márta történeti keretbe illeszti a kialakult helyzetre vonatkozó magyarázatot, és felhívja a figyelmet a területtel kapcsolatos két fontos szempontra: a korábbi évtizedekben létesült vízkivételi mű üzembe helyezéséhez köthető talajvízszint csökkenésére,

és a szintén évtizedekkel ezelőtt elkezdődött falopásra. Emlékeztetett arra is, hogy már 2004-ben több jelentős fórumon kifogásolták az erdő Natura 2000 területté nyilvánítását, ismerve a már akkor tragikussá vált helyzetet.

Ezt követően megszólalt a társaság vezérigazgatója, Cserép János és több más felelős vezető is. (Iparág lett a falopás országszerte, Magyar Nemzet, január 4.) Hasonlóan a nyilvánosság elé lépett az erdészeti hatóság miskolci igazgatója, Csomós János is.

Történeti visszapillantás

A korábbi üzemtervek szöveges leírásából megtudhatjuk, hogy a II. Világháború előtti időszakban az erdőterület magán, illetve közbirtokossági tulajdonban volt. Az alsószolcai és sajlóádi erdők a Katholikus Vallásalapítvány, az ónodi és girincsi erdők uradalmak, a többi községhatárban lévő erdőfoltok egyéni kisbirtokosok tulajdonában voltak.

A területen korábban is erdő állt, mert a holtágakkal, folyómedrekkel szabdalta terület, ahol a kavicsréteg helyenként a felszínre tör, alkalmatlan volt intenzív mezőgazdasági művelésre. A Trianon utáni fahiány ösztönözhette az akkori tulajdonost az erdőtelepítésre, felújításra. A szinte egykorú és elegyetlen állományú erdőtomb szabályos nyiladékokkal feltárt, ami azt jelzi, hogy mesterségesen telepített erdőről van szó.

Az első üzemtervek a területre 1930-37 között készültek.

A nagyobb birtokokról készült üzemtervekben 3 üzemosztályt jelöltek meg. Az első üzemosztályt 80 éves vágásfordulójú szálerdő üzem módban kezelték. A területen tag- és erdőrészbosztás alapján tarvágásos véghasználatokat terveztek.

Az előírt fafajok: kocsányos tölgy, kőris és szil. A gazdálkodás az üzemterv előírásait szigorúbban követi, mint a kisbirtokosok esetében.

A véghasználatra előírt erdőrészeket 150 öles parcellákra – „irtásokra” – bontották. A letermelt anyagot – szerfát – árverésen értékesítették, a vágásterület felesben kituskóztatták, majd a dolgozóval egy évig szántóként műveltették. Egy év után végezték el a csemeteültetést vagy makkrakást 1,5x1 m illetve 1,5x0,5 m hálózatban.

Főfafaj a KST, MK, CS volt. A beerdősített területet még 2-3 évig köztes használatban művelték.

A földhasználat fejében évente 4-6 napot kellett dolgozni erdőgazdasági munkában – előhasználatokban, útjaví-

tásoknál stb. – ezeket hívták úgynevezett „naptudók”-nak.

Nagy gondot fordítottak a határok állandósítására – határkövekkel –, melynek nyomai még ma is megtalálhatók.

Az erdőfelújítások és pótlások minden esetben megtörténtek, sőt új erdők telepítésére is sor került. A nevelővágásokat közepes eréllyel, de minden esetben végrehajtották. Igen nagy súlyt fektettek a jelölésekre.

A második üzemosztályba a 40 éves vágásfordulójú sarjerdő üzem módban kezelt kocsányos tölgy, akác, kőris és hazai nyár fafajú erdők tartoztak. Nyomaik még most is találhatóak a girincsi és ónodi erdőtombokban. Elsősorban tűzifatermelést végeztek. Véghasználat után viszont a fentebb ismertetett módon magról újították fel.

A harmadik üzemosztályba a hullámtéri részek hároméves fordulóban kezelt fűzvesző üzeme tartozott.

A II. világháború utáni időszakban, 1947-ig az erdőterület jelentős része állami tulajdonba került. Elkészültek az új rendszerű, 5 éves üzemtervek. A kocsányos tölgy főfafajként meghagyása mellett nagymértékben előtérbe kerültek a hazai és nemes nyárok. A kőrist, szilt, juhart, égert és a gyertyánt elegyfaaként alkalmazták. A tölgyfiatalosokba előhasználati nemes nyárat telepítettek. A sarjrdő felújítás az akác és fűzfajok kivételével megszűnt. Megkezdődött a rontott sarjeredetű erdők átalakítása.

Az erdőterület első 10 éves távlati üzemterve 1956-ban készült. Óvatos mértékű nevelővágásokat terveztek, a felújításokat elsősorban természetes úton tervezték, de jelentős szerepet kapott a nemes nyárral történő erdősítés. A tervezéssel szemben a végrehajtásra a következők voltak jellemzők: A tisztításokat többszöri visszatéréssel, óvatos mértékben végezték. A gyéritéseket az üzemterv szerinti mértékben hajtották végre, kismértékben a fatömegben volt túlteljesítés az erélyesebb gyéritések miatt. A véghasználatok végrehajtása elmaradt a tervezettől, amit a rontott erdők átalakításának lassúbb üteme indokolt.

Az erdősítések arányban állottak a véghasznált területtel. A fafajmegválasztás talajvizsgálatok alapján történt. Előtérbe kerültek a gyorsan növekvő fafajok – nemes nyárok, akác – de jelentős a KST-gyel és a kőrissel történő felújítás is. Jelentős volt a telepített terület /63 ha/.

Az üzemterv felújítása 1966-67. években történt. A birtokviszonyokat az 1961-ben kiadott VII. törvény alapján 1966-ig rendezték. Ez volt az alapja az

idézett üzemtervben tárgyalt birtokviszonyoknak is, figyelembe véve az azóta történt kisebb változásokat. A nagybirtokok államosítása után az erdőterület az akkori Keletbükki Erdőgazdaság, majd jogutódja a Borsodi Erdő és Ffeldolgozó Gazdaság Miskolci Erdészete kezelte 1976-ig. 1977-től az erdőgazdaságon belüli átszervezés miatt a Mocsolyási Erdészet területéhez csatolták.

A nyolcvanas évekig ez a terület egészséges erdőképet mutatott, az akkori erdész is nagy gonddal nevelte a büszkeségét jelentő állományt. Ekkor következett be az az egészségkárosodás, amelyet a közeli vízkivételi művek számlájára írnak. A kiszáradt fa pedig egyenesen csábítja a fatolvajokat is.

Így érkeztünk el a jelenhez.

Az erdőkezelő Északerdő Zrt.

Az Északerdő Zrt. 103 000 hektárt kitevő erdeiben mintegy 25 millió köbméter az élőfatömeg, és évente 5-10 ezer köbméter tesz ki a falopásból eredő kár mértéke – tudtuk meg Papp Gyulától, a társaság vezérigazgató-helyettesétől. Ez a kár a mai árakon számolva 50-100 millió forint veszteséget jelent. A szakember szerint az üzemtervek nem tükrözhetik pontosan a gazdálkodót ért károkat.

Az erdőtulajdon sajátosságaiból adódóan a lábön álló erdő nem képezi a kezelő tulajdonát, így az élőfakészlet sem a társaságé. Az ellopott fa tehát a magyar államé, ez a fa csak a vágástervekből hiányzik, nem a gazdálkodó vagyonaiból.

A fakészlet csökkenése akkor válik kritikussá, amikor a felújítás költségei megközelítik a maradék letermelt fa értékét. Ez már érzékenyen érinti egy-egy gazdálkodóegység, erdészeti igazgatóság eredményét.

A Délbükki Erdészeti Igazgatóság, ahová a kérdéses sajlódi erdő is tartozik, az összes fakitermelésnek csupán öt százalékát adja, de az erdőfelújítási költségek több mint tíz százalékát használja fel. Ez szoros összefüggésben van a vezérigazgató-helyettes szerint a nagymértékű falopással. 2004-2008 között, az összes véghasználat lopás miatti tarvágás volt. Ezek között volt olyan erdőrészlet, ahonnan hektáronként csupán 10 köbméter faanyag került ki.

Az erdővel borított 160 hektárnyi területből jelenleg 2,3 hektárnyi, ami 60 év feletti állomány, 40-60 év közötti állomány pedig már nincs.

1990 és 2000 között 66 hektár egészségügyi tarvágást hajtottak végre a száradás miatt.

Papp Gyula vezérigazgató-helyettes

1989-ben indult az erős száradás. Az akkoriban telepített vízkivételi mű kútjainak talajvízszint-csökkenő hatásával hozták összefüggésbe a csúcscsúradást. Az 1990-ben készült szakértői vélemény szerint a „fapusztulás oka a Bócs-Sajólád Vízmű által létrehozott talajvízszint-csökkenés”. Ezt akkor a Sajólád 4c erdőrészletre vonatkoztatva állapították meg, az észlelőkutak adataira alapozva. 1996-ban újabb szakértői vélemény készült, mert a korábbi a vízmű nem fogadta el. Ez megerősítette az előző megállapításokat, de újabb tényezőket – nevezetesen a csapadékhiányt és talajszennyező hatásokat – is számításba vett.

Ezeknek a letermelt területeknek a felújítása megtörtént, elsősorban tölgygel.

A szakember szerint a nyolcvanas években még nem volt ilyen súlyos helyzet a lopásokkal illetően. Azóta a Sajó mentihez hasonló helyzet alakult ki az Ózd környéki településeken is. Ennek elemzése nem az erdészek, hanem inkább a szociológusok dolga – véli Papp Gyula.

A falopás természetrajza

A régióban falopás évtizedek óta „gyakorlat”, de a mértéke a '60-as, '70-es években még elviselhető volt. A rendőrségi feljelentést korábban is megtették, amennyiben az elkövetés időpontja még behatárolható volt. A rendőrök is indítottak eljárást saját hatáskörben, amennyiben lopott fát szállítókat tartóztattak föl. Az ügy további menetét általában az határozta meg, hogy milyen értéket képviselt az eltulajdonított fa. Amennyiben nem haladta meg a szabálysértési értéket, akkor az önkormányzatnál landolt az ügy, s a jegyző döntötte el, hogy aktát csinál-e a tudatlan behajthatatlan követelésből vagy futni hagyja az elkövetőt.

A szakemberek elmondták, hogy jelenleg nincs érvényben olyan árszabály, amely az erdő értékének meghatározásánál számba veszi a faanyagot túl azt is, hogy árnyat ad, jó levegőt termel a fa, rajta füttyül a madár és jólesik nézni a szép tájat. Ennek ellenére, a feljelentéseknél hozzáteszik, hogy a faanyag értékén felül az eltulajdonított fa biológiai értéket is képviselt.

Az eleinte saját szükségletre folytatott falopás az utóbbi évtizedben üzletszerű tevékenységgé alakult. A napi rendszerességgel gyakorolt illegális fakitermelés eredményét otthon feldolgozzák, s az időnként megjelenő kereskedőnek eladják.

A favágást ma már kizárólag fűrészszel végzik, hiszen ez jóval csendesebb, mint a csattogó fejsze. Elsősorban kengyeles kézfűrészszel alkalmaznak, mert az is csendes, és egy személy is dolgozhat vele. A vágáslapból pontosan megállapítható, hogy milyen szerszámot használt a végrehajtó. A nyomokból, a fűrészporból ítélve motorfűrészszel is bevetettek itt-ott. A döntésnél nem törekedtek szabályosságra – ebből következően a balesetveszélyre is fittyet hánytak –, hanem két, ellenkező irányú döntővágással választották el a törzset a tőtől. A vágáslap természetesen nem a talaj közelében keletkezett, hanem 40-80 cm magasságban. A maradvány az úgynevezett cigánytuskó.

Ezek éktelenítik a sajlódi erdő számos részletét. Az otthagyt tuskóhoz néha évek múlva visszatérnek, és a már könnyebben hasítható fát is elviszik.

Az erdőben kivágott fát különböző járművek segítségével szállítják haza. A leggyakoribb a „közelítő kerékpár”, ami egy célszerűen átalakított, tartó keretkel felszerelt kerékpár, amelyre fél köbméternyi vékonyabb választékot,

Rimaszécsi László kerületvezető

de adott esetben 40 cm átmérőjű rönköket is felterhelhetnek.

Az erdőtörvény a tulajdonost kötelezi az őrzésre

A társaság kezelésében álló erdők – a falopás szempontjából – különböző mértékben fertőzött régiókban terülnek el. Az erdészetek elsősorban a letermelt és felkészített fa őrzését igyekeztek megoldani. A legnagyobb csábítás ugyanis ennek az eltulajdonítására volt. A későbbiek folyamán azonban – főként a hideg teleken, az ünnepek környékén – a faállományt is őriztetni kellett.

A társaság nem saját erővel oldotta meg ezt a feladatot, hanem őrző-védő cégeket bízott meg. Ezeket elsősorban a leginkább fertőzött területekre irányította. Az erre fordított költség elérte az évi tízmilliós nagyságrendet. Ráadásul az eredményesség és hatékonyság erősen vitatott. Százhektáros területeket megvédeni csak nagyon nagy létszámú előerővel – fegyveres, kutyás őrökkel – lehet, amit már nem képes finanszírozni egyetlen társaság sem.

Tájékép csata után

Járvulékos károkozás

A lopáskárokon kívül az utóbbi években a faluhoz közeli erdőrészekben 23 hektáryi tűzkár is keletkezett. Ezek elsősorban fiatalosokat érintettek. Az egyértelműen szándékos gyújtogatásnak a motivációja ismeretlen, de az erdészek által jól ismert jelenségről van szó, amely nem csupán egy-egy vidékre jellemző, hanem szinte valamennyi, falopással fertőzött vidéken megfigyelhető. Sokak szerint kifejezetten a bosszú motiválta agresszióról van szó.

A tűz pusztítása semmivé teszi a fel-

újított erdőt, leég az egy-két éves csemete vagy a többéves fiatalos, kezdhetik előlről a munkát.

A felújítás és a kilátások

Az öregerdők fogyása miatt a fatolvajok nekimentek a fiatalabb állományoknak is, és ma már a karvastagságú fát is kivágják. Számos helyen látható, hogy a korábbi években – tíz-tizenöt évvel ezelőtt – kivágott fa 5-10 cm-es tuskósrját is levágták.

A társaság a költségkímélés miatt, ahol lehet, elsősorban természetes felújítással próbálkozik.

Az erdőterület legnagyobb részén tisztítás korú vagy gyérítés előtti állomány található.

A vezérigazgató-helyettes borúlátóan ítéli meg a sajlóadi erdő jövőjét. Ahogy fogalmazott: nem látom az erdő jövőjét.

A jelenlegi állapotok kialakulását sem az erdészek keményebb föllépésével, vagy a költségek többszörözésével sem lehetett volna megelőzni.

A Natura 2000 besorolás

A szakemberek előtt nem világos, hogy mi indokolta 2004-ben a sajlóadi erdő Natura 2000 területé nyilvánítását. Akkor mintegy 8 hektáron állt 60 évnél idősebb állomány. Papp Gyula elmondta, hogy az azóta eltelt négy évben még nem találtak semmilyen korlátozással, ami az erdőgazdálkodási tevékenységet akadályozta vagy befolyásolta volna. Ez az első eset, hogy kifogás merült fel a munkájukkal kapcsolatban.

Csomós János, a Miskolci MGSZH Erdészeti Igazgatóság vezetője szerint a Natura 2000 területeken az a kormányrendelet érvényes, amely nem írja elő a természetvédelmi hatósággal való egyeztetést. Egyedül a művelési ág változtatása vet fel ilyen kötelezettséget. A szokásos erdőgazdálkodási tevékenység pedig nem tartozik ebbe a körbe.

A Natura 2000 hálózatba történő kijelölés indokáról sem a terület kezelőjét, sem az erdészeti hatóságot nem tájékoztatták, de valószínűleg ezt nem is írja elő a jogszabály. Erre vonatkozóan a Tiszántúli Természetvédők Társulata által a ForestPress-nek küldött levélből tájékozódhatunk, miszerint: „A 275/2004. (X.8) Kormányrendelettel a Natura 2000 hálózatába HUAN20004 Hernád-völgy és a sajlóadi erdő elnevezéssel kijelölt kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület részét képező, a tölgy-kőris-szil keményfás ligeterdő élőhelytípusba tartozó sajlóadi erdő visszafordíthatatlan károsó-

dásával értékes és különleges erdei életközösségek pusztultak el, s olyan védett, fokozottan védett, illetve közösségi jelentőségű állatfajok tűntek el, mint a félmillió forint természetvédelmi értékű szalakóta, az erdei fülesbagoly (50 ezer Ft), a fekete harkály (50 ezer Ft), a nemrég még 10 ezres populációt számláló díszes tarkalepke (50 ezer Ft.), a kis-Apollólepke (10 ezer Ft.), és soha többé nem költ már itt az a hollópár, amelynek fészke a költési időszakban semmisült meg a fészekadó tölgyfával együtt.”

Ami a szalakótát illeti, talán azért nem találkozta vele az utóbbi időben, mert a madárnak van egy rossz szokása, hogy a telet délen, melegebb égtájakon tölti.

Az mindenesetre nagy biztonsággal állítható, hogy az elmúlt évben a mintegy 4 hektár erdő letermelése nem okozott alapvető változást a 180 hektáros erdőtömb alkotta élőhelyen.

A mai helyzet az erdészeti hatóság szempontjából

A Miskolci MGSZH Erdészeti Igazgatósága által felügyelt erdőterület 185 ezer hektár, amely tíz erdőfelügyelő között oszlik meg – tájékoztat Csomós János igazgató. Ebből 103 ezer hektárt az Északerdő Zrt., 5600 hektárt pedig a Nemzeti Park Igazgatóság kezel.

A kérdéses sajlóadi erdőtömb még egy százaléka sincs az egy felügyelőre jutó területnek. A területarányt tekintve az erdőfelügyelő munkaidejének egy százaléka juthat az ominózus erdőre.

A szakember szerint a terület kiváló termőhely a kocsányos tölgy, a magas kőris számára.

Az egykori tölgy-kőris-szil ligeterdő már régmúlt, szil már nincs, valószínűleg a szilfavész elvitte. Elegyfajként megtalálható a juhar.

Adott időben az erdő élőfakészlete és a véghasználat során ténylegesen kitermelt fa mennyisége közötti – a falopásból adódó – lényeges eltérést az erdőfelügyelet nem tudja kezelni.

Amennyiben a tulajdonos jelzi a felügyelőség felé, hogy jelentős mennyiségű fát elloptak, a helyszíni szemle alapján a felügyelő az egyéb termelés rubrikában tünteti fel a tételt. Tehát a falopást csupán „egyéb termelésként” tudja regisztrálni, valamint szöveges megjegyzésként tüntetheti föl az üzemtervben, hogy „erősen kilopott állomány”.

Ennek szemléleti oka valószínűleg az, hogy az állami erdők esetében a lăbon álló erdő nem a kezelő tulajdona, s így nem is tud vele elszámolni. Csupán a letermelt fa kerülhet leltárba, azzal

kell elszámolniuk. A kitermelést megelőzően, az éves fakitermelési tervhez készítenek egy fatömeg-felvételi jegyzőkönyvet, a felügyelő ezt ellenőrzi.

A felügyelőknek – különösen a mai viszonyok között – nincs idejük arra, hogy minden egyes erdőrészletet ellenőrizzenek a fakészlet szempontjából.

Az új üzemterv készítésekor az erdő-leírásban föltüntetik.

Lássunk néhány példát!

A két évtizeddel ezelőtti, az 1989-es adatokat tartalmazó, 1990. évi üzemterv szerint ennek az erdőtömbnek az 1H jelű, 2,8 hektáros erdőrészlete például 47 éves kocsányos tölgy-állományról szól, amely átlagosan 20 méter magas és 26 cm mellmagassági átmérőjű. A lombkorona záródása 70 százalékos. Az erdőrészlet fakészlete mintegy 567 köbméter. A megjegyzésben az olvasható, hogy erősen legyengült állomány, és egészségügyi termelést írt elő az erdőtervező. Ugyanez az állomány a 2000. évi üzemterv alapján átlagosan 22 méteres, az átmérő pedig 35 cm. A záródás már csak 40 százalékos, a fakészlete pedig 297 köbméterre csökkent. A megjegyzésben ez olvasható: erősen kilopott állomány.

Néhány száz méterrel arrébb, DK-i irányban, az 5A, 4 hektáros erdőrészlet története az utolsó két évtizedben ezt mutatja: kétkorú (67 és 32 éves), két-szintű (23 és 17 méteres) magaskőrís állomány, a mellmagassági átmérő 34 és 19 cm. A jól (80 százalékosan) záródott erőteljes állomány fakészlete 1236 köbméter. Tíz év múlva a magasság még mindig csak 23 méter, a mellmagassági átmérő pedig 36 cm. A záródás pedig csupán 25 százalékos. A 2000. évi üzemtervi adatok szerint a fakészlet már csak 184 (!) köbméter, de 2001-ben csupán 44 köbmétert tudtak kitermelni.

Az erdészeti hatóság felvételi nyomtatványai jó pár évvel ezelőtt készültek, amikor a falopás még nem volt ekkora gond, a már korábban is előforduló devians jelenségnek még nem volt ilyen mértékű gazdasági következménye.

Jelenleg az üzemtervek nem tartalmaznak számszerű magyarázatot arra,

A fiatalság munkában

hogy a felvételtől becsült élőfakészlet és a véghasználati fatömeg esetenként miért tér el nagymértékben negatív irányba. Csupán a megjegyzésből derülhet ki, hogy az erdőrészletben illetéktelenek is vágták a fát.

Már az 1990. évi erdőállomány-gazdálkodásról szóló erdészeti hatósági beszámolóban (ÁESZ, Miskolc) is ez olvasható: „Ismét jelentős – körülbelül 7000 köbméter – a lopáskár, amely a bevételkiesésen túl sokkal nagyobb kárt eredményez az állományszerkezetek sokszor végleges leromlásával. A károsítás gyakran a szociális feszültségekkel terhes térségekben – Sajólad, Sajóhidvég, Boldva, Szendrő, Rakaca, Novajdrány, Rudabánya – koncentrálódik, s az őrzéssel megbízott szakszemélyzet nem rendelkezik eszközökkel ezen társadalmi probléma megoldására.”

Az Erdőtörvény legutóbbi módosítása során bekerült a szövegbe egy olyan passzus, miszerint amennyiben a faanyag szállítója nem rendelkezik bizonylattal, lehetőség nyílik 50 ezertől 500 ezer forintig terjedő erdőgazdálkodási bírság kiszabására. A Miskolci Erdészeti Igazgatóság még nem foganatosított ilyen bírságot.

Az erdőterület ilyen szempontú ellenőrzésére az erdészeti hatóságnak nincs kapacitása.

Csomós János elmondta, hogy a közeljövőben, a rendőrséggel együttműködve, az egész megyére kiterjedő ellenőrzést terveznek.

Az első vonalban

Végül, de nem utolsó sorban szólaljon meg az a szakember is, aki munkája során nap, mint nap szembesül azokkal a gondokkal, amelyek nyomasztják az erdőterület kezelőjét.

A 7500 hektár erdőt kezelő, nyolc kerületre osztott Délbükk-i Erdészeti Igazgatóság éves fahasználati terve mintegy 13 ezer köbméter. A társaság valamennyi igazgatósága közül itt van a legnagyobb volumenű mesterséges felújítás. Az erdősisítés évek óta mintegy 150 hektárt tesz ki. Az elmúlt évben született döntés 350 hektár, zömében nemes nyáras és akácos (!) átadásáról a nemzeti park igazgatóságának.

Posta János, erdészeti igazgató szerint a sajóladai a megye egyik legkiválóbb termőhelye, amelyen csodálatos erdők voltak. Amikor 2006-ban nyilvánosságra került, hogy a sajóladai erdő a Natura 2000 hálózat része lesz, a társaság szakemberei jelezték, hogy ez a terület másféle védelmet – őrzővédelmet – igényel.

Posta János kilátástalan telefonjai

Napjainkban megváltozott a fatolvajok ízlése, már nemcsak az „alászorult vékonyakat csapkodják ki”, hanem a legszebb egyedeket is kivágják.

A maradék értéke pedig nem fedezi a felújítás költségeit. Ez utóbbiakat még növelik az őrzésre fordított milliók. (Az őrzővédők óradíja 650 Ft.) A tökéletes megoldás az volna, ha ősztől tavaszig 24 órában őriztetnék az erdőt.

Az erdészeti igazgató sziszifuszi munkának tartja, amit Sajóladon végeznek, hisz' már a tisztítás korú, 28 éves állománynak is nekimennek a tolvajok.

– Az erdész lelkileg belerokkan abba, ha látja, hogy a kitűnő termőhelyen felcseperedik a csodálatos makkvetés, de amikor már igazi erdővé növekszik, akkor kibarmolják – állapítja meg elkecseregetten Posta János. – Ezekben az erdőkben évek óta nincs tisztítás, mert elvégzik helyettünk a tolvajok.

Az igazgató hangsúlyozta, hogy nem most kongatták meg a vészharangot. Korábban is folyamatosan tettek feljelentést a falopás miatt.

Végezetül pedig szögezzük le a félreértések elkerülése végett, hogy szemben a némely sajtóorgánumban megjelentekkel: a sajóladai erdő nem természetvédelmi terület.

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság működése nem terjed ki a Sajólad község határában található erdőterületre.

Továbbá: a sajóladai erdő egyetlen négyzetméterét sem irtották ki, sőt, – az ősztel kitermelt négy hektár kivételével, amit most tavasszal újítanak föl – a teljes erdőterületen különböző korú – elsősorban tölgyes – állomány található.

Reméljük, hogy tavasszal a szalakóta is visszatér a melegebb égtájokról.

Zétényi Zoltán

Fotó: ForestPress

Cseh vakcina a Lyme-kór ellen

Bár a kullancsszezon csak tavasszal indul, a Cseh Köztársaságban már megkezdődött a kampány a kullancsos encephalitis ellen, arra ösztönözve az embereket, hogy időben oltassák be magukat – olvasható a radio.cz oldalon.

Hordoz azonban a kullancs egy másik betegséget is, a Lyme-kórt, ami, ha kezeletlen marad, súlyosan károsíthatja az ember egészségét, különösen az idegrendszert és az ízületeket. Eddig erre a kórra vakcina még nem állt rendelkezésre. Most azonban változás követhet be, mivel a moraviai Biovita vállalat az olasz Palacky Egyetemmel együttműködve, befejezte egy Lyme-kór elleni oltóanyag kifejlesztését.

A Cseh Köztársaságban, az utóbbi években emelkedőben a kullancsos esetek száma. Korábban a kullancs elterjedése inkább az alacsonyabban fekvő vidékeken volt jellemző, ma már azonban megtalálhatóak szinte egész Csehország területén. A kullancsok számszerű növekedésével együtt nő a kullancstól fertőződtek, az encephalitis és borreliosisos esetek száma is. A Biovita már foglalkozik kutyák és macskák Lyme-kóros megbetegedése elleni vakcina gyártásával. A vállalatnak most jó hírei vannak az emberek számára is.

A kutyák és macskák részére kifejlesztett oltóanyag kutatása és előállítás során szerzett ismereteik szolgálták az emberi Lyme-kór elleni vakcina elkészítésének alapjául. (A kór ok-okozati ágense mind az ember, mind az állat esetében ugyanaz.)

A most kifejlesztett álló vakcina olyan oltóanyag lesz, ami az immunrendszert erősíti majd a klinikailag Lyme-kóros esetekkel szemben.

A laboratóriumi kutatás befejeződött. Az eredmények hitelesítését az egyik neves Lyme-kór megbetegedésekkel foglalkozó német intézetben végzik. Ha az eredményeket megerősítették, tovább lehet lépni a klinikai és pre-klinikai teszteszetre.

Ha a tesztek sikeresen zárulnak, a Biovita lehet az első, Lyme-kór elleni vakcinát előállító vállalat a világon.

Vystavil, a vállalat marketing és értékesítési igazgatója hangsúlyozta, mivel a klinikai tesztelés általában hosszú, időigényes folyamat, néhány évbe is beletelhet, mire az oltóanya piacra, a gyógyszerárakba kerülhet.

Jelenleg a Biovita olyan partnert keres, aki nemcsak financiálisan, de bizonyos kutatási és fejlesztési tevékenységben is segítségére lesz a vállalatnak.

Addig is, amíg a vakcina hozzáférhetővé válik, az ember a kullancsok elkerülésével, megfelelő öltözködéssel és erősen fertőzött területeken rovarriasztó használatával védekezhet a Lyme-kór ellen.

* * *

Büntetés falopásért vietnami módra

Két vietnami illetőségű személynek újra kell telepítenie azt az erdőrészt, amit engedély nélkül vágtak ki, Quang Nam tartományban – olvasható a Thanhnienews oldalon.

Az első ilyen jellegű büntetést a helyi közigazgatási hivatal jelentette be.

A két illegális fakitermelőnek egy, illetve öt hektáron kell újratelepítenie a hopea odorata fákat és 50, valamint 406 dollárnak megfelelő összegű büntetést kell fizetnie.

A tartomány Phu Ninh körzetében lévő erdőket, a szigorú állami védelem ellenére az utóbbi időben sűrűn fosztogatták a fatolvajok.

Az esetek miatt a helyi hatóság most két hónapra lezárta minden, a lakosság számára eddig nyitott megközelítési lehetőséget és közlekedési utat.

* * *

Elindult a www.erdo.hu

Újabb erdészeti internetes portál lépett a nyilvánosság elé. Rövid előkészítés és szakmai konzultációk után feléledt Csipkerózsika-álmából az erdo.hu domain-névvel jegyzett web-oldal, amelyet a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium egykori Erdészeti Hivatala foglalt le, még a '90-es évek végén.

Az FVM Természeti Erőforrások Főosztálya által jegyzett oldalt az MGSZH Erdészeti Igazgatóság szakemberei szerkesztik. A portál elsősorban a nagyközönségnek szóló médium, amely nyitva áll az ágazat, a szakma valamennyi szegmense előtt.

Az olvasó a honlapon információt talál az erdőről, annak sokszínűségéről és funkciójáról, a benne lezajló legfontosabb természeti folyamatokról, az erdők megóvásáról és a megőrzésével kapcsolatos erdőgazdálkodási történetek háttéréről, mibenlétéről.

Továbbá tájékoztatást nyújt az erdők fenntartásában már hosszú ideje jelentős szerepet betöltő, tágabb értelemben vett erdészeti szektor felépítéséről, s annak szervezeteiről.

(ForestPress)

* * *

Új látogatóközpontot terveznek Szilvásváradon

Északi Kapu elnevezéssel új látogatóközpont kiépítését tervezi Szilvásváradon egy konzorcium – tájékoztatta az MTT-t a település polgármestere. A többi között mozi, kiállító-, foglalkoztató- és konferenciatermeket tartalmazó, mintegy félmilliárd forint értékű beruházás az elképzelések szerint 2009-2010-re készül el a Szalajka-völgy bejáratánál az Európai Unió támogatásával – közölte Szaniszló László.

A tervek már elkészültek, a Bükk Nemzeti Park, az Egererdő Zrt., a községi önkormányzat és a Szilvásvárad Idegenforgalmi Egyesület alkotta konzorcium február közepén nyújtja be pályázatát a Nemzeti Fejlesztési Terv Észak-magyarországi Regionális Operatív Programjára – tette hozzá az önkormányzati vezető. A polgármester felidézte, hogy a Bükk Nemzeti Park három irányból, Lillafüred, Szilvásvárad és Felsőtárkány felől közelíthető meg.

Az utóbbi település határában már működik a Nyugati Kapu Látogató Központ és a távlati tervek között szerepel Lillafüreden a keleti kapu megvalósítása is. Ugyanakkor tudomása szerint a szilvásváradra lenne a legnagyobb ilyen létesítmény, tanösvényekkel kiegészülve – mondta Szaniszló László.

(MTI)

A lapot Magyarország legnagyobb
médiatitkosítója, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIATITKOSÍTÓ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

Jegyzőkönyv az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének 2008. január 22-i üléséről Budapest, II., Fő u. 68. OEE Klubterme

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: *dr. Pethő József* elnök, *Schmotzer András* általános alelnök, *Bodor Dezső Károly* magánérdős alelnök, *Haraszti Gyula* EL SZB elnök, *Kertész József*, *Máté Zoltán* és *Tibanyi Gyula* régióképviselek (7 fő).

Tanácskozási joggal:

Dr. S. Nagy László MTESZ alelnök, a Szeniorok Tanácsának elnöke, *Kolozsvári Ákos* az EB elnöke, *dr. Sárvári János* MEGOSZ főtitkár, *Ormos Balázs* főtitkár, *Pápai Gábor* főszerkesztő, *Mester Gézáné* titkárságvezető.

Kimentését kérte: *Doros István* technikus alelnök, *Horgosi Zsolt*, *Kiss László* és *Puskás Lajos* régióképviselek.

Dr. Pethő József elnök köszöntötte az év első elnökségi ülésén megjelenteket sok sikert kívánva az újévre, majd megnyitotta az ülést. A jegyzőkönyv vezetésére *Mester Gézáné*t, hitelesítőknél *Kertész Józsefet* és *Haraszti Gyulát* kérte fel. A meghívóban kiküldött napirendi pontokat az elnökség egyhangúan elfogadta.

1. napirendi pont: *Az Egyesület és az Elnökség elmúlt időszakban végzett munkájának értékelése.*

Dr. Pethő József elnök ismertette, hogy elnökségi ülés alkalmával vetődött fel az igény, hogy szükséges értékelni az elmúlt időszak egyesületi munkáját. Az elnökség rendszeresen ülésezett és több esetben is kétnapos ülésen igyekezett az egyesületi feladatokat elvégezni. Sok volt a feladat, így nem mindig lehetett kellő mértékben átbeszélni a tennivalókat. Az erdészeti ágazat is átalakulóban van, az érdekvédelmi tevékenység is nagy felkészülést igényel és sokszor eredménytelen mégis. Az erdésztársadalmat is megosztja a jelenlegi helyzet. Az Egyesületnek és az Elnökségnek is fel kell készülni, hogy még hatékonyabban lehessen a munkánkat végezni. Az elnöki felvezető után élénk vita bontakozott ki, mely során a jobbító szándék vezérelte az El-

nökség tagjait. Végül egy ütemezett ülésrendet állapítottak meg, mely során az Elnökségi ülések közötti időszak teendőit még jobban össze lehet hangolni. Az ülésen az elnök, általános alelnök és a főtitkár mindig jelen lesz, a többi elnökségi tag alkalomszerűen. Az elnökség tagjai írásban adnak javaslatokat az ágazati érdekképviselet szempontjaira.

E napirendi pont keretében került megtárgyalásra az Egyesület 2008. évi programtervezete, melyet *Ormos Balázs* főtitkár terjesztett elő. A tételes áttekintés után az elnökség elfogadta az Egyesület szervezeteinek megküldhető változatot. A végleges programot majd a Küldöttközgyűlés fogadja el.

1/2008. (jan.22.) sz. elnökségi határozat:

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége megtárgyalta a 2008. évi program tervezetét, azt a módosításokkal együtt elfogadta és véleményezésre az Egyesület szervezeti egységei részére megküldi.

(Jelen van 7 fő elnökségi tag: 7 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

2. napirendi pont: *Etikai Szabályzat elfogadása*

Az Etikai Szabályzat előterjesztője *dr. S. Nagy László* a korábbi változat módosítását nyújtotta be az Elnökségnek, melyet *Ormos Balázs* főtitkár kiegészített az Egyesület szabályainak gyűjteményével és az Etikai Bizottság működési rendjével. Az Elnökség megtárgyalta az előterjesztést és annak egyszerűsítését kérte, a szabályzatok rész mellékletbe való helyezésével és hivatkozásokkal való megjelenítéssel.

2/2008. (jan.22.) sz. elnökségi határozat:

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége megvitatta az előterjesztett Etikai Szabályzatot és a kiegészítésekkel együtt elfogadta.

(Jelen van 7 fő elnökségi tag: 7 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

Dr. Pethő József elnök megköszönte az aktív részvételt és az ülést bezárta.

K.m.f.

Ormos Balázs
főtitkár

Dr. Pethő József
elnök

Mester Gézáné
jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők: **Kertész József**
Haraszti Gyula

Szombathelyi helyi csoport

Január 24-én Sárvár adott otthont évnívítő rendezvényünknek. Házigazdánk az ERTI Sárvári Állomása volt, mely az új konferenciatermének hála nagyon színvonalas helyszínt biztosított a megjelent 72 egyesületi tag számára. A *Nagy Imre* HCS elnök köszöntője után *Zsuppán Ernő* HCS titkár ismertette és értékelte az elmúlt év eseményeit, külön kitérve a nagyon sikeres szakmai előadássorozatra és a szigetközi tapasztalatserére, ezt követően titkár úr beszámolt az elmúlt év költségvetéséről és vázolta a 2008-as évre vonatkozó programok tervezetét. Ha minden úgy alakul, ahogy tervezik, folytatódik a szakmai előadássorozat, ezenkívül újdonságként családi

nap és debreceni kollégákat meglátogatva szakmai tapasztalatcsere fogja még színesíteni a 2008-as évet.

A középső harmadban *dr. Borovics Attila* igazgató-osztályvezető – házigazdánk – részletesen ismertette az ERTI Sárvári Kísérleti Állomáson folyó genetikai, nemesítési és oktató munkálatokat. Előadásában külön kiemelte, hogy idén ünnepli az ERTI fennállásának 110 éves évfordulóját, valamint felhívta a figyelmet arra is, hogy e jubileum évében az ERTI lesz a házigazdája a Vándorgyűlésnek, melyet elmondása szerint, rendhagyó módon igyekeznek megszervezni.

A következő előadás a Vas megyei erdészek nagy részének komoly fejtörést

okozó szűkárósításról szólt. A „Szűkárósítás alakulása az Őrségben” című előadás *prof. dr. Lakatos Ferenc* egyetemi tanár, a téma elismert szakértője ismertette a publikummal. Az előadásból lesűrhető fontosabb gondolatok az alábbiak voltak:

– A fő gondot a betűzőszű (*Ips typographus*) és a rézmetszőszű (*Pityogenes chalcographus*) okozza.

– A 2007-es évben a betűzőszű (*Ips typographus*) két nemzedéke helyett csak egy nemzedék repült ki.

– Az egészségügyi termelések során fokozott figyelmet kell fordítani az élő, de már a szűbogarak által megtámadott fák kitermelésére, hiszen így mérsékelhető a kikelő nemzedék egyedszáma.

– A nevelővágásokat vegetációs időszakon kívül kell elvégezni, mivel a vegetációs időszakban elvégzett nevelővágások faanyaga optimális szaporodási közeget biztosít a szűbogarak számára.

– A károsítás mértéke nagyban függ az időjárás korábbi alakulásától.

Az előadásokhoz és az előadókhöz szóló kérdések megválaszolása után szóba került még az Erdőtörvény módosítása, amely napjainkban nagyon aktuális téma és az egyre nagyobb teret hódító átalakító gazdálkodási mód is.

A rendezvény végén a kíváncsibbakk betekintést nyerhettek a Kísérleti Állomás laborjainak idegenek előtt zárt ajtai mögé is.

Németh János

Szeniorok Tanácsa évváró rendezvénye

amikor globalizációról beszélünk... az a dolgunk, hogy elsősorban sajátosságaink szerint gyarapítsuk az általános emberit.

(*Jókai Anna.*)

Az OEE. Szeniorok Tanácsa évváró rendezvényét 2007. december 07-én tartotta. *Dr. S. Nagy László* üdvözlő szavai után a tagság kegyelettel emlékezett *Zatburecky Lajos* időközben elhunyt szeniortársunkra.

A következőkben az elnök vázolta a napirend felcserélésének okait, ismertette, hogy az Országgyűlés a közelmúltban határozott az alája rendelt „Fenntartható Fejlődési Tanács” (FFT) létesítéséről. A felkért előadótól az FFT előzményeiről, céljáról és feladatairól az elsőként közölt értesülhetünk, amit az erdészeti is indokolt figyelemmel kísérni.

Az előrehozott napirend során az elnök visszatekintett a munkaterv teljesítésre, amely alapján hasznos tanácskozásokra és tapasztalatokra utalt, jelezve az elmaradt aktuális témák okait. Vázolta továbbá, hogy az elmaradtak mellett milyen előzetes ismerete van a következő év választható témáiban, kérve a jelenlévők indítványait a munkaterv tartalmasabbá formálásához, amellyel kapcsolatosan a következő vélemények, ajánlások rögzítése szükséges:

Haják Gy. szorgalmazta az erdészeti ágazat irányítóit a most meghallgatni alakuló szervezeti helyzetről, az egységesebb helyzet értelmezés, pontosabb megismerés érdekében.

Halász A. ajánlásában a tudományos előadásokon túl nagyobb súlyt helyezne – a még meglévő aktivitás jegyében – a szakmai tudatformálásban való közreműködésre. Vagyis olyan kérdéseket vehetnénk sorra, amelyek problematikusak és megoldásuk fontosnak tekint-

hető. Azokra javaslatokat kialakítva, ennek a „csapatnak” illene reagálni, mozgósítani (mint pl. a földtörvény stb. kritikus horderejű témák kérdéseiben).

Dr. Király P. jelezte, hogy napjainkban folyik az NyM Egyetemen az erdőmérnök mesterképzés tartalmi kereteinek kidolgozása. Szükségszerűnek tekintti ebben állást foglalni és jelezni, hogy a szakunknál az „előírt” bolognai tagolás kockázatos. A képzés túlzott specializálódása nagy veszteséget okozna, mert pl. nélkülözhetetlen a biológiai, mérnöki és gazdasági ismeretek egymásra épülése a „több lábbon álláshoz”, illetve a gyors változások folyamatában való helytálláshoz.

Ezen túl az elképzelt keretben kérdéses az állami, nemzeti tulajdonú erdő vagyongazdálkodása. A tulajdonlás formája, kimenetele a jövőben kockázatos. A még meglévő állami erdő ui. nemzet vagyonnak tekinthető, amelynek a tulajdonlása felett a népképviselő rendelkezhet. A – végrehajtó – kormányznak értelemszerűen nem tulajdonosi, hanem inkább megőrzési kötelezettsége lehet. További kérdés a fenntarthatóság és az erdészeti felfogású tartamosság fogalmának értelmezése, amelyekben szintén jó lenne a közös nevezőt kialakítani, mert a fogalmakat a természetvédők igen eltérően értelmezik.

Dr. Pető J. vázolta az elnökség ez évi munkája jelentősebb eredményeit. Visszautalt az erdészeti és természetvédelem kapcsolatának tisztázandó kérdéseire, emellett jelezte, hogy az állami erdő kezelésének jövője az új vagyongazdálkodási törvénnyel összefüggően kritikusan látszik. Érintette a fenntartási járulékok eltörlésének máris érzékelhető egyenlőtlen hatását. Nemkívánatosnak tekinthető ugyanakkor az, hogy a szakma egyes szakterületei nem egyformán értékelik ennek hatásait. Ezért a

megoldások eredményessége szempontjából valóban kulcskérdés lenne az egységes állásfoglalás. Hasonlóan kritikus helyzetbe került az erdészeti kutatás szervezete, az oktatás gyakorlatot is segítő minősége stb.

Tokodi M. Az erdészeti és a természetvédelem konfliktusainak feloldására irányuló – általa javasolt – állásfoglalás tervezet sorsáról érdeklődött, amelyre az elnök úgy reagált, hogy a következő évre halasztódott a döntés más hasonló kérdéssel kapcsolva.

Zágoni I. szerint figyelemre méltó az a kohászati múzeumi kezdeményezés, amely szerint az ifjúsággal közös aktuális kérdést a hagyományok szellemében vitathatnánk meg, esetleg azt az ülést a régi székházba szervezve.

Az ülés elnöke az előrehozott napirendet megszakítva, az időközben megérkezett *Ékes József* előadót üdvözölte és bemutatta, mint az Európa Tanács tagját és az OGY képviselőjét, majd felkérte „A Fenntartható Fejlődés Magyarországon?” című bevezető gondolatainak ismertetésére.

Az előadó bevezetőjében kitért az országgyűlésben is előforduló olyan kedvezőtlen eseményekre, alapvető OGY-i frakciók közötti egyeztetés hiányaira, amelyek az EU döntéshozó szerepeiben a hitelességünket árnyalják. Ilyen összefüggésben a fenntarthatóság kérdésének megtárgyalása és eredménye egyedi és kiemelkedő. Előzményéhez tartozik, hogy az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága, a Magyar Tudományos Akadémia, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, az Országos Környezetvédelmi Tanács és a Magyar Természetvédők Szövetsége a Friedrich Elbert Alapítvány támogatásával Környezetpolitikai Fórum-sorozatot szervezett az év folyamán a „Fenntartható Fejlődés: a XXI. század globális ki-

hívása” témában, amely utolsó rendezvényével november 15-én zárult, amely sorozatban a klímaváltozás kiemelt kérdéséé nőtt.

A hasonló világviszonylatban is számos kockázatos hatás tette szükségessé a Fenntartható Fejlődéssel kapcsolatos cselekvési irányok és eszközök meghatározását, valamint a természeti környezetével együtt élő társadalom alakításának, stratégiájának, végrehajtásának lehetőségeit. Az Országgyűlés is foglalkozott a vázolt kérdéssel – *Főnagyt János és az előadó képviselők* – a „Magyar Köztársaság hosszú távú fenntartható fejlődésével kapcsolatos tervezési és egyeztetési folyamat feladatairól” c. előterjesztése alapján. Rendkívülinek számított az Országgyűlés ötpárti konszenzussal – 347 igen és 1 nem ellenében – hozott határozata, amely szerint; „a hazai fenntartható fejlődési alapelvek, célkitűzések, átfogó feladatok meghatározásának elősegítése, a vonatkozó tervezési és egyeztetési feladatok koordinálásának támogatása, a nyilvánosság és a társadalmi részvétel erősítése érdekében a fenntartható fejlődés ügyeivel foglalkozó testületet – Fenntartható Fejlődési Tanácsot – hoz létre.” A Tanács céljaira, jogállására, működésére stb. vonatkozóan 08. máj. 31-ig kell javaslatot kidolgozni, amelyben a szak-

mai szervezetek, kamarák stb. közreműködését fogják kérni. A vázolt elképzelések arra utaltak, hogy a szakunknak ajánlatos figyelemmel kísérni a feladattal összefüggő folyamatot, annál inkább, mert az előadó jelezte azon információját, hogy az erdészeti szak rendelkezik az erdő tartamos kezelésével összefüggő gyakorlata alapján hosszú távú szemlélettel.

A kérdés kapcsán érintette a nemzeti vagyon kiárusításának gondjait, kifejtve, hogy miért nem kell mindent privatizálni, amelyekre szomszédos országok példájára utalt. Szó volt az igen alacsony a gazdasági növekedés hatásairól, a génmanipulációval, a vízbázisok, állami erdők védelméről, továbbá az Állami Vagyon törvény erdőt is érintő kockázatokról és még számos kérdésről. Az igen sokrétű probléma felvetése érzékeltette a gazdaság kockázatos jelenségeit. A jól mérlegelt aggodást sem leplező őszinte bevezető után tartalmas véleménycsere alakult ki, amelybe kérdésekkel véleményekkel bekapcsolódtak; *dr. Peitő J., dr. Király P., Halász A., dr. Ghimesy L., dr. S. Nagy L.*

A jelenlévők a képviselő úr kérdéseire adott válaszát elégedettséggel megköszönték és kinyilvánították, hogy igen hasznos és értékes információval gazdagodtak. A hasonló szakma-

iságot is érintő kölcsönös megbeszélés hozzájárulhat a döntéshozók és a képviseltek hasznosítható információ-cseréjéhez, létszerűbb törvények alkotásához. *Dr. S. Nagy L.* elnök megköszönve Ékes József képviselő úr kimerítő tájékoztatását és eredményesebb új évet kívánt, felajánlva a seniorok segítő közreműködését a szakszerűbb törvények előkészítéséhez, majd szünetet rendelt el.

A szünet után az évértékelés zárásaként az elnök, a seniorok nevében gratulált az ebben az évben vasdiplomás *dr. Madas Lászlónak* – távollétében –, a gyémánt diplomás *dr. Szász Tibornak*, *Pandula Zoltánnak*, és – szintén távollévő – *Jancsó Gábor* senior kollégának, továbbá köszöntötte a korosztályos senior kollégákat, a 95 éves *dr. Kollwenz Ödönt*, a 80 éves *Gáspár Hantos Gézá*t, a 75 éves *dr. Bondor Antalt* távollétükben, illetve a 85 éves *dr. Jereb Ottót*, *Pandula Zoltánt*, a 75 éves *dr. Király Pált* és *V. Szabó Ferencet*, akiknek ünneplését *Dévai N. Kamilla* krónikásai; *Szép Ibolya* és *Szabó Gyula* végzős növendékei aktuális zene számmal bensőségesebbé tették. Kellemes ünneplés és emberségebbé új esztendő kívánságaival az ülés befejeződött.

Dr. S. Nagy László
SzT elnök

Prof. Dr. Várhelyi István (1928–2007)

Nagy veszteség érte az erdészszakmát, az erdőgazdasági és a társadalomtudományt. Dr. Várhelyi István egyetemi tanár, az Erdészeti és Faipari Egyetem Társadalomtudományi Tanszékének vezetője 2008. december 10-én elhunyt.

Várhelyi István 1925. szeptember 11-én született a Pest megyei Nagybörzsönyben négygyermekes paraszti családban. Nehéz anyagi körülményei miatt már 12 éves kora óta önállóan dolgozott, és munka mellett tanult tovább.

Elvégezte a négy polgárit, ami lehetőséget adott arra, hogy 1942–45 között erdészgyakornok, majd a kerületvezető erdész (katonai bevonulásával) megüresedett helyét betöltsse a Heccegprímási Uradalomban. Két és fél év után szegénységi alapon erdészeti szakiskolába szeretett volna kerülni, de ezt az akkori háborús helyzet lehetetlenné tette. Ezt követően újra Budapesten keresett állást. Először egy évig a Budapesti Székfúvarozók Ipartestületében tisztviselőként dolgozott, majd a Földművelődési Minisztériumba vették fel és kinevezték I. o. irodai segédtisztnek, majd tisztnek.

1946. év közepén Szombathelyre, az Állami Erdészeti Igazgatósághoz helyezték át, ahol

tisztviselőként (adminisztrátori, statisztikai szakelőadói beosztásban) öt évig dolgozott. Ez idő alatt végezte el a négy gimnáziumot és érettségizett le (magánúton), és elkezdte tanulmányait a Közgazdaságtudományi Egyetemen, ahol csak egy szemesztert végzett el.

1950-től több mint 10 évig a KPVDSZ (Kereskedelmi és Magánalkalmazottak Szakszervezetében), illetve annak Megyei Bizottságán dolgozott. Ez idő alatt fejezte be levelező tagozaton (6 éves volt) az Erdőmérnöki Főiskolát és 1961-ben okleveles erdőmérnöki képesítést szerzett. Ezután kötelezően beiskolázták a Politikai Főiskolára (nappali tagozat), amely lehetőséget adott arra, hogy mellette Budapesten, esti tagozaton másoddiplomát adó ipari szakon elvégezze a Közgazdaságtudományi Egyetemet, ahol 1966-ban vehette át diplomáját.

A harmadik diploma birtokában először az ERTI-hez ment dolgozni tudományos munkatársként, majd visszakerült Szombathelyre az Erdészeti és Faipari Vállalathoz, és mint gazdasági vezető 7 évig állt itt alkalmazásban. Közben 1972-ben, két év kutatói munka után védte meg „A munka termelékenysége az erdőgazdaságban” című doktori disszertációját. A munkatermelékenység vizsgálatával kapcsolatban új vállalati módszereket dolgozott ki, és rendszeres elemzéseket végzett a Szombathelyi Erdőgazdaságnál. A kombinát megalakulásakor szünt meg itt a megbízatása és pályázat útján 1973-ban nyert egyetemi docensi kinevezést a soproni Erdészeti és Faipari Egyetemre.

Kidolgozta egy speciális kollégium tananyagát, valamint elkészítette kandidátusi értekezését. 1982-ben szerezte meg a Magyar Tudományos Akadémián a közgazdaságtudomány kandidátusa tudományos fokozatot, amely alapján egyetemi tanári kinevezésben részesült.

Eredményes munkája elismeréseként több kitüntetésben részesült. 1955-ben a Munka Érdemérem, 1957-ben a Magyar Szabadság Érdemérem, 1962-ben a Szocialista Munkáért érdemérem tulajdonosa lett. A Faipar Kiváló Dolgozója kitüntetést 1970-ben, a Munka Érdemrend ezüst fokozatát 1971-ben vehette át. Miniszteri dicséretet 1972-ben, Honvédelmi érdeméremet 1973-ban és 1986-ban, Szocialista Kultúráért kitüntető jelvényt 1989-ben kapott.

1990-ben vonult nyugállományba. Ezzel egy igen sokoldalú, sikeres szakmai életpálya lezárult, legalábbis a hivatali tevékenységet illetően, hiszen nyugdíjasként bekapcsolódott az Üzemtani Tanszék (most Erdészeti Politikai és Ökonómiai Tanszék) kutatómunkájába, és vendégelőadóként az oktatásban is részt vett.

Lankadatlan tettvágyának, és szellemi frissességének köszönhetően nyugdíjasként is jelen volt a társadalmi és szakmai közéletben, kiforrott véleményével és segítőkész tanácsaival egyengette az őt követő generációk útját.

Az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság Gazdaság-, Jog- és Társadalomtudományi Szakbizottságán belül alapító tagja volt a mosonmagyaróvári kollégákkal együtt létrehozott Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottságnak,

amelynek éveken át elnöke volt, majd a tagság örökös tiszteletbeli elnöknek választotta. A Társadalmi Szakbizottság elnökeként több tudományt fogott össze, a térség szakembereivel aktív kapcsolatot tartott, tudományos konferenciákat alapított és a kiadványokon keresztül publikációs lehetőséget biztosított a térségben folytatott kutatások eredményeinek közlésére. Tevékenysége elismeréseként a VEAB 2006-ban Ezüst fokozatú emlékéremben részesítette.

Búcsúztatására a Soproni Szent Mihály Temetőben 2007. december 17-én szűk körben került sor. Emlékét kegyelettel megőrizték.

*Nyugat-Magyarországi Egyetem
Erdővagyon-gazdálkodási Intézet munkatársai*

Bakonyi István (1934-2007)

2007. november 15-én hosszú betegség után elhunyt egykori évfolyamtársunk, Bakonyi István. 1934. július 13-án született Baján. Édesapja a városnál dolgozott géplakatosmesterként, majd 1941-

ben a zombori Vízművek kűmestere lett. 1944 kora nyarán három hónapos, marhavagonokban megtett menekülést követően Pápán telepedett le a család. 1946-ban sikerült visszatérniük Bajára. Iskoláit Zomborban kezdte, a pápai bencéseknel, majd a bajai cisztereknekél folytatta. 1953-ban érettségizett a bajai III. Béla Gimnáziumban.

Diákéveiben kitűnt szorgalmával, gyakorlatias problémamegoldó képességével. Egyike volt azoknak, akik a selmeci hagyományok valódi értékeiért diákként is kész volt kiállni, konfliktusokat vállalni. A tarokkpartik egyik mestere volt, részt vett a diákcsinnyekben, vidám összejöveteleinkben. Az első években tagja volt a főiskolai futbalcsapatnak, majd a kézilabdacsapatnak lett erőssége. Akkori viszonyok közt magunk teremtettük elő tanulásunk, diákéletünk költségeit. István a Mávnál, az Állami Gazdaságnál, a Téglagyárban és a ponchitereknel rendszeresen vállalt hétfői és éjszakai munkákat, mégis helyállt a tanulásban, volt ereje ösztartozásunk, barátságunk erősítéséhez is.

1956-ban ő is szerepet vállalt a forradalmi eseményekben. Fáradságot nem ismerve teljesítette a rendfenntartást, a város közellátását szolgáló feladatokat, kapcsolódott be a nemzetközi vöröskeresztes szállítmányok fogadásába és továbbításába. A nov.4-i drámai fordulat után ő az itthonmaradást választotta. Skerlanicz Sárával együtt baráti érzéseiknek engedve, a kismartoni Eszterházy uradalom támogatásával 1956 Karácsonya előtt utolsóként keresték fel kanadai kitelepülésük előtt álló évfolyamtársainkat és vetek búcsút tőlük.

Önérzetét, igazságkeresését egyesek kihasználva 57/58-ban fegyelmi eljárást kezdeményeztek ellene és szobatársai ellen. Kizárásukat Főiskolánk akkori vezetése, köztük Roxer Egon, a másodfokú fegyelmi bizottság vezetője akadályozta meg. Végzéskor az új diákvezetőknek mégis erejük kisztílvá nehezítésük érzékeltetéséhez azzal, hogy káderlapján négyéves gyakornoki alkalmazást írtak elő.

1958. július 1-ével az Erdőrendezőiség Kaposvári Kirendeltségénél állt munkába. Három év után a Mecseki Erdőgazdaság Alsókövesdi Erdészetenél helyezkedett el, majd 1963-ban visszatért az Erdőrendezőiséghez Kaposvárra és itt dolgozott 1994-es nyugdíjba vonulásáig. Terepi erdőrendezőként pontos, alapos felvételezéseiről, adatfeldolgozásairól volt nevezetes. Erről üzentervei tanúskodnak. Tapasztalatai a Lesenyi Béla által összefogott munkacsoport révén megjelentek az 1986-ban kiadott Erdőrendezési Útmutatóban is. Élve az új lehetőségekkel 1985-ben harmadmagával főleg geodéziai és fásítási munkák végzésére gazdasági társaságot alakított és vezetett Nyugdíjasként megbízták a pécsi és zalaegerszegi Erdőrendezési Iroda szakmai ellenőrzésével. 1997-2001 között 18 tulajdonos, 4 erdőbirtokosság szakmai irányítását végezte. Vállalkozóként mintaszerűen kezelt dísznövény- és karácsonyfa telepéről vált ismertté. Bakonyi István szakmai teljesítményét számos kitüntetés, díj ismerte el.

A családtagok, barátai, egykori munkatársai és tisztelői 2007. november 28-án, a kaposvári köztemetőben vettek örök búcsút tőle. Szakmánk és egykori évfolyamtársai nevében Nagy László emlékezett meg szakmai és emberi életútjának fontosabb állomásairól.

Csorba Ferenc (1938-2006)

Csorba Ferenc erdész-technikus tipikus képviselője volt azoknak a termelészövetkezeti erdészeknek, akik a szövetkezeti időszak kezdetétől fogva mindent megtettek az ott folyó munkák szakszerű irányítása és a rájuk bízott

erdők lelkiismeretes kezelése érdekében.

A szövetkezetek erdőtelepítésének irányítása, a fiatalosok gondozása és az érett erdő letermelése-felújítása volt a feladata.

1956-ban végzett a soproni erdészeti technikumban. 14 évet dolgozott a Kiskunsági Erdőgazdaság Kelebiai Erdészetenél, majd 1970-ben szülőhelyén a Pusztaszeri Szövetkezetben helyezkedett el. Itt 23 évet dolgozott és a rendszerváltás veszteséként munkanélküli, majd magánvállalkozó és nyugdíjas lett.

A szövetkezeti munkája kezdetén indult be a nagyarányú erdőtelepítés és a Pusztaszeri Arborétum kialakítása is. Munkája elismeréseként 1979-ben és 1988-ban „Eredményes Fásításért” elismerő oklevelet és 1988-ban „Kiváló Munkáért” miniszteri kitüntetést kapott.

Magánéleti helyállása is példamutató volt. 1977-ben, közlekedési balesetben elvesztette feleségét, amelynek ő is majdnem áldozatul esett, így három kiskorú gyermekének nevelése órá hárt, bár ebben édesanyja nagy segítségére volt.

Kezenyomatát, munkájának eredményét a pusztaszeri erdők és az arborétum ma is magánviseli.

Becsületes, jó szakembert veszített el az erdészszakma és szerető családapát-nagyapát a gyermekei.

Emlékét szeretettel és kegyelettel őrizzük!

Sere Ferenc

Csongrád megyei helyi csoport titkára

Hallók József (1926-2007)

Rokonok, ismerősök, erdészeti dolgozók kísérték utolsó útjára Sátoraljaújhelyen Hallók Józsefet, aki 1926-ban született Lácacséken egy ötgyermekes szegény családban.

Egyedüli fiúként a tanulásban látta jövőjét és a közgazdasági technikum elvégzése után a belkereskedelem különböző területein dolgozott. 1955-ben került a Zempléni-hegységi Állami Erdőgazdasághoz anyaggyártási előadónak, elvégezte a raktárgazdálkodási felsőfokú tanfolyamot.

A tanulatokat azonban alig tudta hasznosítani, mert akkor a munkák nagy részét még kézi számmakkal vagy elhasznált gépekkel végezték. A gyenge minőségű anyagból készült fejszék és fűrészek, az újravágatot reszelők miatt Hallók Jóska-t szidták, pedig Ő csak azt tudta beszerezni és elosztani, amit az ipar megtermelt.

Bővült és minőségileg is változott a munkaköre, amikor elkezdődött a gépesítés és ma felmerül a kérdés, hogy miért kellett anyaggyártási előadó? Miért nem rendelték meg, vagy vették meg a boltokban amire szükség volt? Azért, mert valamiből mindig hiány volt. A termelészövetkezetben az ipar negyedéves ütemezésben, de általában hiányosan szállított. Sok munkája között Jóska barátunk elvégezte az erdészeti technikumot és az 1970-es összevonáskor a Borsodi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság anyaggyártási csoportvezetője lett. Nekik kellett biztosítani 3700 munkás, 280 motorfűrész, 106 tehergépkocsi, 64 traktor, 28 személygépkocsi, 24 autódaru és targonca, 23 emelőgép, vasúti mozdonyok, személy- és tehervagonok, 181 fogat anyag- és eszközellátását.

1977-ben a II. sz. szállítási körzet vezetője lett, vagyis a Zempléni-hegység teljes területén szervezte a fűrész- és fagyártmányüzemek alapanyag-ellátását, a bányafa, tűzifa szállítását.

Szorgalmas és eredményes munkájáért a dícséreték és jutalmak mellett öt vállalati és két miniszteri kiváló dolgozó kitüntetésben részesült.

Nyugdíjazása után a kőkapui üdülő gondnoka volt és aktív résztvevője volt a társadalmi életnek. Buzgó görög katolikusként tisztségeket vállalt az egyházi szervezetben és aktív tagja volt a sárospataki helyi csoport vezetőségének. Ennek elismeréseként kapta 1998-ban a nagykanizsai vándorgyűlésen az Elismerő Oklevelet.

Isten Veled Jóska! Nyugodj békében!

Járasi Lőrinc

Új belépők

Dr. Feczkoné Kárpáti Borbála e.felső, Veszprém FVM HCs; *Jubász Veronika* em., *Szabó József* em., Kaposvári HCs; *Könnnyű Nóra* em., Szabolcs-Szatmár-Bereg m. HCs; *Láng Ottó* e.felsőfok, *Láng Ottóné* e.középfok, *Soós Attila* et., Visegrádi HCs; *Horváth Miklós* em., Zalaegerszegi HCs; *Korbely Gábor* et., Kecskeméti HCs; *Horváth Gábor* em., Szombathelyi HCs; *Scherer Norbert* et., Kaposvári HCs; *Scheitler Adrienn* e.felső, Baranya megyei HCs; *Nagy Béla* e.felsőfok, Veszprém FVM HCs.

A korábbi szervező csapat összefogása eredményeként egy új, regionális szervezésű rendezvény alapjait sikerült lerakni, kizárólag Sopronban, INNO LIGNO SOPRON Erdészeti és Faipari Szakvásár és Rendezvénysorozat néven. Az alapvető újdonság abban jelentkezik, hogy nem egy kiállításszervező irányítja a szakmai szervezetek vásári megjelenését, hanem egy Szervező Bizottság tagjai közötti együttműködési megállapodás szabályozza az egyenrangú döntéshozatalt. Korábban nem tartoztak a vásárszervező tevékenységi körébe a vásárt kísérő rendezvények, melyeket az új rendezvénysorozatnál az együttműködési megállapodásban fog-

laltak szerint a Szervező Bizottság koordinál. Újdonság továbbá, hogy a rendezvénysorozat egyik fő résztvevője Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata, mely révén a szervezés és lebonyolítás hatékonysága növekszik, ezenkívül a rendezvény a város és vonzáskörzetének turisztikai, idegenforgalmi rendezvénye is lesz. Ezáltal a rendezvény közreműködőivé válnak a vidék borosgazdái, vendéglősei és szállásadói. Ez az együttes megjelenés adja a regionális jellegét. Természetesen az EU által idén már könnyebben átjárható határok miatt a külföldi, de a hazai kiállítóktól sem zárkozik el a rendezvénysorozat, akik a komplex rendezvény

miatt egyébként is látnak lehetőséget az üzletkötésekre.

Ez évben kiemelt rendezvény lesz a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara által szervezett ünnepeksorozat az erdészeti felsőoktatás 200. évfordulója alkalmából, mely kapcsolódik a rendezvénysorozathoz. Ezért a szeptemberi soproni rendezvények már 9-én megkezdődnek. Kérjük a nap-tárban előjegyezni.

A további információkat, időpontokat, programokat a döntések meghozatala után, rövidesen és folyamatosan tesszük közzé. Az Egyesületünk részéről az előkészítő munkában *Ormos Balázs* főtitkár vesz részt.

Észak-Alföldi Tájéfutó Majális 1–2. napja

/Csokonai Kupa – Alföld Kupa és Nagy Albert Emlékverseny/

2008. évi Magyar Erdész Tájékozódási Futóbajnokság

kiírása.

2008. május 1-2.

Az Erdész Bajnokságon résztvehetnek: erdészeti, faipari és természetvédelmi szervezetek (oktatási és kutatási intézmények) alkalmazottai, nyugdíjasai és erdészeti-faipari vállalkozók, erdőtulajdonnal, ill. erdészszakmai végzettséggel rendelkezők, az előzőekben említett személyek családtagjai, valamint OEE tagok.

Helyszín: Debrecen – Vekeri-tó térsége.

Rendező: Hajdú-Bihar Megyei és Debrecen Városi Tájékozódási Futó Szövetség, és az OEE Erdei Sportok Szakosztálya

Versenybírószám elnöke: Gabnai Ernő

A verseny meghatározása: normáltávú, nappali egyéni verseny.

Kategóriák:

Női/Férfi 10	1998--	Női/Férfi 45	1959-63
Női/Férfi 12	1996-97	Női/Férfi 50	1954-58
Női/Férfi 14	1994-95	Női/Férfi 55	1949-53
Női/Férfi 16	1992-93	Női/Férfi 60	1944-48
Női/Férfi 18	1990-91	Női/Férfi 65	1939-43
Női/Férfi 20	1988-89	Női/Férfi 70	1934-38
Női/Férfi 21	1987-74	Női/Férfi 75	1929-33
Női/Férfi 35	1969-73	Női/Férfi 80	---1928
Női/Férfi 40	1964-68	Nyílt kezdő	Korhatár nélkül
Nyílt technikás	Korhatár nélkül		

Díjazás: A két nap összetett eredménye alapján az első három helyezettek részesülnek díjazásban.

Térkép: 1:10 000, 1:15 000 IOF normák szerint 2007-2008-ban helyesbítve.

Terep: Változatos fedettségű, jellegzetes alföldi terep (a 2006-os Hungária Kupán nem használt tereprészekkel, ill. új terepek)

Nevezés: az Észak-Alföldi Tájéfutó Majális nevezési rendszerén, erdészbajnokság megjelöléssel

Információ: Gabnai Ernő 06-30-3114795

Előnevezés, szállásigény: 2008. április 7.

Nevezési határidő: 2008. április 14.

Sorsolás: 2008. április 23.

Nevezési díj:

Egy napra: 1700 Ft/fő, 1-2. vagy 3-4. napra: 3000 Ft/fő, négy napra: 5500 Ft/fő, F-N 10-14, F-N 60-, : 4000 Ft/fő határidő után: +500 Ft/fő, sorsolás után, helyszínen: + 1000 Ft/fő
Nyílt: 1000 Ft/fő/nap.

A nevezett létszámnak megfelelően, számla ellenében a helyszínen fizetendő.

Információ: www.hbdbtfsz.extra.hu és a honlapon www.szszbtfsz.hu

Szállás:

Debrecen, Víg-Kend Major, külön kérésre segítünk egyéb szállásban

Nyírbátor Kollégium és kemping.

Szállítás: Igény esetén.

Egyéb: Minden időben nevezett jelentkező részére versenyértesítőt küldünk a nevezéskor megadott címre. Mindkét napon gyermekversenyt rendezünk a cél területén. A versenyen SPORTident elektronikus pontértesítési rendszert alkalmazunk.

A versenyen mindenki saját felelősségére indul.

Mindenkit szeretettel vár:

A Rendezőség

Jelölőversenyek és értékelésük

Az erdőgazdálkodás szakmai színvonalának, az erdőművelési elvek, stratégiák terepi alkalmazásának legfontosabb eredménye a gyakorlatban az, hogy melyik fára kerül a mindent eldöntő jelölés. A jelölés egy rendkívül összetett feladat, ahol sok tényezőt kell egyszerre fejben értékelni, összevetni az ismeretekkel, a szakmai elképzelésekkel, célokkal. Éppen ezért az erdőművelési ismeretek gyakorlásának, alkalmazásuk elsajátításának és kollégáink továbbképzésének egyik legjobb eszköze a jelölőverseny. A jelölőversenyen általában több feladatot kell a versenyzőknek teljesíteni, azonban a legfontosabb versenyszám a jelölés. Erről szeretnék néhány gyakorlati tapasztalatot megosztani az olvasókkal.

A versenybizottság kiválasztása

A verseny elbírálásához szükséges mintajelölést általában egy páratlan létszámú (pl. 5 fős) bizottságnak célszerű elvégezni. A bizottságot egyrészt az erdőművelésben és fahasználatban jártas szakmai vezetők, másrészt a helyi viszonyokat jobban ismerő szakemberek alkotják.

A parcella kiválasztása

A versenyek parcellái esetében törekedni kell olyan állományok, illetve állo-

mányrészek kiválasztására, ahol nincs könnyű feladata a szakembernek. Többször tapasztalható az, hogy korábban jól elvégzett tisztítások és gyérítések eredményeként egyértelmű a tennivaló. Általában 200-400 törzset tartalmazó, néhány tized hektár nagyságú parcellát kell kialakítani a kiválasztott területen.

A faosztályozás

A parcellák előkészítésénél az erdőművelési gyakorlati faosztályozás (Danzsly, 1972) továbbfejlesztett változatát célszerű alkalmazni, ahol a javafák mellett kétféle segítő, és kétféle kivágandó fát különböztetünk meg a verseny jobb kiértékelése, illetve a mintajelöléstől különböző, azonban hasonlóan elfogadható erdőművelési megoldások igazságos megítélése érdekében:

- J, javafa.
- S1, elsőrendű segítőfa: egyértelmű a védő szerepe a javafák törzsének árnyalásában, illetve a talaj árnyalásában.
- S2, másodrendű segítőfa: kevésbé fontos a segítő szerep, azonban nem érdemes kivágni, például ökológiai szerepe miatt (holtfaanyag-képzés stb.).
- K1, elsőrendű kivágandó fa: akadályozza a többi jó minőségű egyed növekedését, vagy például nem a termőhelynek megfelelő fafaj.
- K2, másodrendű kivágandó fa: inkább kivághatónak kellene nevezni,

olyan faegyed, amely nem hátráltatja javafák növekedését, azonban kivágásával nem okozunk problémát az állományban.

Általában csak az élő törzseket vesszük be a versenybe, a lábbon álló száraz törzseket figyelmen kívül hagyjuk.

A parcella berendezése, számozása és teljes felvétele

A parcella gondos berendezése nagyban megkönnyítheti versenyző feladatát. A nagyjából téglalap alakú, szalaggal körülvett parcellában 6-10 m széles, szintén szalaggal elválasztott folyosókat lehet kialakítani úgy, hogy a folyosó végén fordulva a következő folyosóba jusson a versenyző. Ez megkönnyíti a fák megszámozását, a versenyzők haladását, és nem maradhat ki fa az értékelésből. A számozást a parcella bejáratánál kezdve a folyosón haladva a parcella végéig kell elvégezni úgy, hogy a szám a fa törzsének két oldalán legyen megfestve, a haladási irányhoz képest szemből és hátulról. A számozás után fel lehet venni a sorszámok szerint a fafajt, a mellmagassági átmérőt, a magasságot, a szociális helyzetet és meg kell mérni a parcella pontos területét (a sorszámított fák koronái által lefedett terület). Ezekből az adatokból meg lehet határozni a parcella legfontosabb adatait (pl. törzsszám, körlap, élőfakészlet),

Példa a hibapontok kiszámítására

$$s_i = \frac{A_i \times P}{N_i}$$

Elérhető maximális pontszám (P):			100	Súly ill. hibapont/törzs s_i	Összes pont
Parcella száma	Faosztályok	Arányok A_i	Törzsszám N_i (db)		
I.	J	0.340	53	0.64	34.0
	S1	0.280	140	0.25	28.0
	S2	0.040	111	0.04	4.0
	K1	0.335	57	0.39	33.5
	K2	0.005	3	0.17	0.5
Mindösszesen		1.000	364	–	100.0

Az arányokat nem szükséges parcellánként változtatni, mégis ez a módszer minden parcella esetében más hibapontot számol az adott osztályba tartozó törzsszám függvényében. Ha az arányokat a táblázat szerint alakítottuk ki, akkor az elérhető maximális pontszám az alábbi triviális esetekben a legkisebb elérhető eredménytől a legnagyobb felé haladva a következőképpen alakul, feltételezve, hogy más hibát nem vét a versenyző:

- összes J, S1, S2 kivágása, összes K1, K2 meghagyása: 0,0 p
- összes J, S1, S2 kivágása: 34,0 p
- összes J, S1 kivágása: 38,0 p
- összes J kivágása: 66,0 p
- összes K1, K2 meghagyása: 66,0 p
- összes K1 meghagyása: 66,5 p
- összes S1, S2 kivágása: 68,0 p
- összes S1 kivágása: 72,0 p
- összes K2 meghagyása: 99,5 p
- összes S2 kivágása: 96,0 p
- összes J, S1, S2 meghagyása, összes K1, K2 kivágása: 100,0 p

Összefoglalás

A fenti tapasztalatok alapján szervezzük a Pilisi Parkerdő Zrt.-nél több, mint 20 évvel ezelőtt először indított, és azóta is rendszeresen, évente megtartott jelölőversenyeket. Ezek a versenyeken további versenyszámokat is beiktattunk. Állandó versenyszám az elméleti felkészültséget bizonyító teszt, a trófeabírálat, és amikor lehetőség van rá, a választékolás. Azonban a verseny legfontosabb száma – mint azt a bevezetésben is hangsúlyoztam – a jelölés, melynek súlya a verseny teljes pontozásában 80-90%, hiszen hivatásunk egyik legszebb és legfontosabb feladatáról van szó.

Nem utolsósorban a természetközeli erdőgazdálkodás fogásait lehet ilyenkor bemutatni, és az így kezelendő erdők jelöléséhez nyújt jó tanpályát és felkészülési lehetőséget egy jól szervezett jelölőverseny. Javasolom, hogy minél többen szervezzenek rendszeresen jelölőversenyeket, ahol a versengés mellett a továbbképzése a fő hangsúly.

Csőpányi Péter

Pilisi Parkerdő Zrt., termelési és természetvédelmi főmérnök

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

az elegyarányt és más érdekes adatokat, mint például az átmérőeloszlást.

A mintajelölés irányelveinek kidolgozása

A bizottság legfontosabb feladata a mintajelölés irányelveinek meghatározása az adott parcellában. A hatékony munkavégzéséhez célszerű közösen végigjárni a parcellát, miközben egymással konzultálva ki lehet alakítani az adott parcella jelölési irányelveit:

- Mik a céljai az adott beavatkozásnak?
- Milyen értéksorrendet állítunk fel az egyes fafajok között, a termőhely, a fák minősége és más szempontok függvényében (természetesen komplex módon, ökológiai és ökonómiai szempontok alapján)? Kell-e esetleg korrigálni az elegyarányokat?
- Milyen erélyű legyen a beavatkozás?
- Milyen állományszerkezetet célunk meg?

Enélkül a bizottság nem tud eredményes munkát végezni, mert a jelölés nem lesz következetes.

A bizottság jelölése

Amennyiben a bizottság megegyezett az irányelvekben, akkor kialakult stratégia mellett, a parcellában a kijelölt folyosókon haladva végzi el a mintajelölést, miközben az előkészített parcellajegyzőkönyvben (amely törzsenként tartalmazza, a sorszámot, a fafajt, az átmérőt, a magasságot, és a fatérfogatot) osztályozza az egyes fákat (J, S1, S2, K1, K2). Mivel a versenyzők is ugyanezen az útvonalon haladnak végig, a verseny folyamán minimálisra csökkenthető a parcella más útvonalon történő bejárásából adódó nézőpontbeli különbség. A bizottság a minél tökéletesebb jelölés érdekében megszalagozza a java és a kivágandó fákat, majd a munka végeztével megegyezően ellenőrzi a jelölést, mielőtt a szalagokat leveszi a törzsekről.

Amennyiben bizottság tagjai az irányelvekben megegyeztek, akkor kevés a vita, mert a stratégiát minden bizottsági tagnak be kell tartani. Természetesen

egy-két fa esetében itt is lehet vita. Amikor többféle helyes megoldás lehetséges, azaz nincs lényegi különbség, hogy az adott helyen melyik fát jelöljük ki és melyik marad, jó alkalmazható a K2 és S2 minősítést, hogy a másik se legyen igazságtalanul alulértékelve. A jelölés végzetével kell ellenőrizni, hogy a bizottság jelölése az irányelveknek megfelelő erélyű volt-e, ami a kivágásra jelölt (K1, K2) törzsek térfogatának összegzésével történik. Ekkor még van arra lehetőség, hogy helyesbítsünk.

Az értékelés kialakítása

Amikor a bizottság befejezte a parcellák kijelölését és ezzel együtt a J, S1, S2, K1, K2 minősítésű törzsek száma is megállapításra került, ezután mindegyik súlyt, azaz hibapontot kap.

A J, S1, S2 esetén a törzsszáma szorozva a kivágással, illetve K1, K2 esetén a meghagyással járó hibapontokkal, adja az adott versenyszámban elérhető maximális pontszámot. Tehát az adott versenyszámban (parcellában) az érhet el nulla pontot, aki az összes J, S1, S2 minősítésű fát kivágja és az összes K1 és K2 minősítésű fát meghagyja.

A fenti táblázatban található arányok megadása biztosítja az egyes minőségi osztályba tartozó törzsek egyedi súlyának kiszámítását. A javafák (J), segítőfák (S1, S2) és a kivágandó fák (K1, K2) közötti arányt tetszés szerint lehet megadni, azonban célszerű körülbelül 1/3:1/3:1/3 arány megtartása, mert az állomány fejlődése szempontjából mind a három osztály fontos szerepet tölt be. A segítőfák és a kivágandó fák esetében az elsőrendűek és a másodrendűek megkülönböztetése a súlyokban is megmutatkozik. Az elsőrendűek egyedi súlya 3-5-szöröse a másodrendűekének. Az egyes osztályokba tartozó törzsek súlyának, illetve hibapontjának kiszámítása az alábbi módon történik, ahol a P az adott parcellában elérhető maximális pontszámot (jelen esetben 100) jelenti:

Díjazott az Egererdő Zrt. is

A Nógrád megyei Szécsényben, az impozáns Forgách-kastélyban működő Kubinyi Ferenc Múzeumban idén immár ötödik alkalommal adták át az Észak-Magyarországi Regionális Idegenforgalmi Bizottság (RIB) által alapított Észak-Magyarország Turizmusáért díjnyújtását. Ezt olyan belső természet és jogi személyek, valamint önkormányzatok és turinform irodák kaphatják meg elismerésként, akik az észak-magyarországi régióban kiemelkedő munkát végeztek. A jelenlévőket *dr. Nagy Imre*, a RIB elnöke köszöntötte, majd *dr. Serfőző dr. Fábrián Erzsébet*, Szécsény polgármestere szövegezte a város idegenforgalmáról, illetve arról, hogy 2006-ban ők is megkapták a díjat.

A díjakat *dr. Nagy Imre* és *Hídvéginé Molnár Judit*, a regionális marketing igazgatóság igazgatója adta át. Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megyei vállalkozások mellett ez évben megkapta a díjat az Egererdő Zrt. is: amint az értékelésben elhangzott, a cég szilvásváradai erdés-

szete által üzemeltetett, a Szalajka-völgy egyik fő nevezetességét jelentő erdei kisvasút magas szinten látja el feladatát, jelentőségét pedig mi sem jelzi jobban, minthogy évente 220 000–250 000 utas

veszi igénybe szolgáltatásait. A díjat – szép kivitelű, nagy méretű, Szász Endre grafikával díszített vázát – *Pallagi László*, az Egererdő Zrt. vezérigazgatója vette át.

Faragó Zoltán

Nemzetközi visszhangja van a nyírfajd-programnak

A hazai sajtó után a nemzetközi média is felfigyelt a NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.-nél folyó nyírfajd visszatelepítési programra. Az Amerikai Egyesült Államokban megjelenő Safari Magazine vezető szerkesztője, *Jay Ann Cox* november elején látogatott Magyarországra, hogy megismerkedjen a 2005-ben elindított kísérlettel. A világ számos országába eljutó, közismert lap legújabb – most megjelent – számában egy teljes oldalt szentel a témának. Fotókkal illusztrálva mutatják be a programot, megemlítve, hogy a Safari Club International szakmai és anyagi segítséget nyújt hozzá.

Jelenleg a Gúthi-, a Halápi- és a Hajdúhadházi Erdészetek területén, négy helyen, speciális volierekben vannak a madarak: összesen 40 kakast és 42 tyúkot gondoznak az erdészek. Az érdeklődés folyamatos, a program pedig idén is tovább bővül. A Bockereki és a Baktalórántházi vadásztársaság biztosan csatlakozik a kezdeményezéshez, a második félévben pedig újabb nyírfajdokat hozunk Németországból – mondta *Kaknics Lajos*, a NYÍRERDŐ Zrt. vezérigazgatója.

Idézet a lapból:

„A Nemzetközi Szafari Klub Közép-Magyarországi Egyesülete támogatja a nyírfajd-visszatelepítést

Északkelet-Magyarországon, a románés ukrán határ közelében egy csodálatos erdőterület található a kis falvak és gondosan megművelt földek között. Az éghajlat kellemes, a vizek tiszták, a vadvilág gazdag – kivéve egy fajt. A régi időkben ezek az erdők adtak otthont a nyírfajdnak (*Tetrao tetrix*), mely itt hallatta különös párkereső hangját és gyakorta feltűnt a dürgés idején. Több ezer madarat tartottak számon, egészen az 1887-88-as kegyetlen télig, amikor számuk drámaian lecsökkent. Sajnos a zsákmányolás, az élőhely hiánya és az örökös háborgatás egyre több helyről szorította ki a madarakat Európából, különösen Magyarországról. A nyírfajd jellegzetessége a kakas feltűnése a dürgés idején, és jól kivehető hangos, trillázó hívóhangja. A fekete tollazat és a vörös szakáll a hófehér foltokkal párosulva különösen figyelemre

CONSERVATION SPOTLIGHT
Hungarian Chapter Supports Black Grouse Repopulation

hunters, both for the preservation of traditional Hungarian wildlife and for the desire to protect biodiversity. With that in mind, Safari Club International's Central Hungarian Chapter has teamed up with a state-operated forestry company, Nyírségi Kkt., to create a program to repopulate the lovely forests of Nyírség with this lovely bird.

With donations from the chapter amounting \$15,000, the wildlife officials, with assistance from colleagues at the University of Debrecen and the Haringby National Park, have created special habitats called "voliere" for the birds in the beginning of 2005. Four more and four have started the project in 2006, four more of each were added. Today, there are five males, 10 hens, nine chicks, and another 70 birds on their way. In four years, birds will begin to be released into the wild as carefully chosen, protected and monitored ones.

"S.C.I. Central Hungarian Chapter President Irena Csernák says, "Our aim in this project is not to have this bird in the future, but to restore original Hungarian fauna... We would like our children and grandchildren to meet this species in the wild and enjoy its interesting behavior."

In addition to funds, the new 110-member chapter (founded in 2005 with 25 members) has pledged to offer its expertise and assistance on the program requests. Overall, the goal is to increase the number of Hungarian hunters who participate in the repopulation project.

Plans are underway to expand the project to build and run more voliere on the forests of Hajdú and Hajdúszabolcs as well as Gábor.

The black grouse is well known for the male's showy display during the rut, and its distinctive loud, wailing call. The black plumage and red and yellow patches of these are particularly remarkable.

Though not an endangered or threatened species by IUCN standards, these birds are important to Hungarian

members of S.C.I. Central Hungarian Chapter who are working for the reintroduction of a very important native species. The project is a joint effort of the Central Hungarian Chapter and the Nyírségi Kkt. The project is supported by the Safari Club International. Photo by Irena Csernák.

The birds are protected by the Hungarian and international laws. The project is a joint effort of the Central Hungarian Chapter and the Nyírségi Kkt. The project is supported by the Safari Club International. Photo by Irena Csernák.

méltó. Bár az IUCN előírásai szerint nem számít veszélyeztetett vagy fenyegetett fajnak, ezek a madarak mégis fontosak a magyar vadászoknak, mind a hagyományos magyar vadvilág, mind a biodiverzitás megőrzése érdekében...

...A pénzügyi hozzájáruláson kívül az immár 110 tagú Magyarországi Egyesület (melyet 2005-ben 25 taggal alapítottak) ígéretet tett, hogy a program kiterjesztéséhez szakmai hozzáértésével és segítségével is hozzájárul..."

Vereb István